

Hilary A. Moore

PALAVA MAAILMA, MUUTTUVA EUROOPPA

Kuinka rasistinen oikeisto hyväksikäyttää
ilmastokriisiä ja mitä voimme asialle tehdä

Hilary A. Moore

PALAVA MAAILMA, MUUTTUVA EUROOPPA

**Kuinka rasistinen oikeisto hyväksikäyttää
ilmastokriisiä ja mitä voimme asialle tehdä**

Ajatuspaja Vasemmistofoorumin Raportteja-sarjassa julkaistaan selvityksiä ja tutkimuksia yhteiskunnallisista aiheista. Sarjan tarkoituksena on tuottaa tietoa päätöksenteon pohjaksi, nostaa tärkeitä ilmiöitä julkiseen keskusteluun sekä esittää toimenpiteitä havaittujen ongelmien ratkaisemiseksi.

Hilary A. Moore: Palava maailma, muuttuva Eurooppa: kuinka rasistinen oikeisto hyväksikäyttää ilmastokriisiä ja mitä voimme asialle tehdä

Vasemmistofoorumi ry – Raportteja 1/2023

© Hilary A. Moore / Vasemmistofoorumi

Suomennos: Ari Slioor

6. luku © Tero Toivanen / Vasemmistofoorumi

Kannen kuva: Jamila Barra

Taitto: Asmo Koste

978-952-7206-28-7 (nid.)

978-952-7206-29-4 (pdf)

ISSN 2670-188X (painettu)

ISSN 2670-1898 (verkkójulkaisu)

Paino: Lähettämö Oy

Julkaisija: Vasemmistofoorumi ry ja KSL-opintokeskus | Helsinki

www.vasemmistofoorumi.fi | www.ksl.fi

Sisältö

1. Johdanto	5
2. Ilmastonmuutos ja politiikka	6
Ilmastonmuutos ja rasistinen oikeisto	6
Sitten seuraa maahanmuutto	14
Oikeistolaiset tulkinnat ilmastonmuutoksesta	15
Oikeistopopulistiset puolueet Euroopassa	17
Ideologiat poliittisten kantojen perustana	18
Radikaalin oikeiston reaktiot ilmastosiirtymään	23
3. Tapaustutkimukset	27
Unkari	27
Saksa	30
Puola	32
Italia	36
Ranska	38
Iso-Britannia	41
4. Johtopäätökset	46
Opetuksia	46
Kysymyksiä	48
Pohdittavaa	49
5. Seuraavat askeleet	52
Tapoja, joilla tätä julkaisua voi käyttää	52

6. Tero Toivanen: Millaista on suomalaisen radikaalioikeiston ilmastopolitiikka? – Analyysi perussuomalaisten vihreästä nationalismista	56
Denialismia, ilmastopopulismia, vihreää nationalismia	57
Ilmastokonsensusta vastaan	58
Kansainvälisen ja kansallisen ilmastopolitiikan perustan kyseenalaistaminen	62
Perussuomalainen ilmastopolitiikka kestävyys siirtymän esteenä	64
Kirjoittajasta	66

Tämän julkaisun on julkaissut alun perin saksalaisen Rosa Luxemburg-säätiön Brysselin toimisto englanniksi ja saksaksi. Rosa Luxemburg -säätiö on kansainvälinen, vasemmistolainen, voittoa tavoittelematon, säätiömuotoinen järjestö, joka tarjoaa kansalaiskasvatusta ja -koulutusta; järjestö on lähellä saksalaista Die Linke -puoluetta. Vasemmistofoorumi ja KSL-opintokeskus julkaisevat tämän tekstin nyt suomeksi ja toivovat että näin voimme vauhdittaa ajankohtaista ilmastopolitiikasta käytävää keskustelua ja kiinnittää huomiota niihin ongelmiin, joita äärioikeiston ilmastomuutoksesta ja torjunnasta käymä kes-

kustelu aiheuttaa.

Suomen tilannetta ei alkuperäisessä englanniksi ja saksaksi ilmestyneessä julkaisussa käsitelty, joten Vasemmistofoorumi pyysi Helsingin yliopiston tutkijakollegiumin tutkijatohtori Tero Toivasta kirjoittamaan Suomea samasta näkökulmasta käsittelevän osuuden. Tämä osuus on kirjoitettu syyskuussa 2021 eli ennen Ukrainan sodan alkua.

Jukka Pietiläinen
toiminnanjohtaja
Vasemmistofoorumi ry.

Ilmastonmuutos ja rasistinen oikeisto

Luontoa koskeva politiikka tarjoaa niin yksilöille kuin yhteisöillekin tavan suunnistaa modernin elämän karikoissa ja etsiä vaihtoehtoja. Siksi ekologiset haasteet voivat toimia voimakkaina sytykkeinä perustavanlaatuiselle yhteiskunnalliselle muutokselle. Luontoa koskevan politiikan teko voi kuitenkin myös tuoda näkyväksi hyvinkin selvän poliittisen hämmennyksen.

*Peter Staudenmaier
toinen Ecofascism Revisited -teoksen kirjoittajista*

ILMASTONMUUTOS JA POLITIIKKA

Ilmastonmuutoksessa on kyse muustakin kuin päästötavoitteista ja romahtavista ekosysteemeistä. Se on poliittinen kysymys. Se tarjoaa meille mahdollisuuksia toimia paremman yhteiskunnan puolesta. Ilmastonmuutokseen vastaamisesta onkin tullut viime vuosina keskeinen poliittisen toiminnan arena. Opiskelijoiden joukkolakoista Green New Dealiin kasvava määrä ihmisiä ympäri maailman etsii tapoja kollektiiviseen toimintaan todellisten ratkaisujen löytämiseksi tavoilla, jotka kannustavat myös kansainvälisiin neuvotteluihin. Tätä taustaa vasten on helppo osoittaa

fossiilisia polttoaineita tuottavat yritykset ja vakavista ilmastotoimista kieltäytyvät poliitikot uhkiksi, jotka seisovat oikeudenmukaisemman ja ilmastoltaan vakaan yhteiskunnan saavuttamisen tiellä. Kuitenkin ilmastopolitiikan kentällä vaanii myös vähemmän tunnettu mutta merkittävä uhka: rasistinen oikeisto.

Ei ole mikään salaisuus, että ekologinen raja, jonka ylittämisen jälkeen ilmaston vakauttaminen voi käydä mahdottomaksi, lähestyy nopeasti. Joillakin alueilla vaaka on jo keikahtanut. Tutkijat¹ ja kriisin etulinjassa elä-

¹ Tutkijat ovat varoittaneet ilmastomuutoksen vaikutuksista 1980-luvun loppupuolelta lähtien. Millman, O. (2018). Ex-Nasa Scientist: 30 Years

vät yhteisöt ovat jo vuosikymmenien ajan soittaneet hälytyskelloja.² Euroopassa kriisin merkit näkyvät Alppien sulavina jäätiköinä, voimakkaina metsäpaloina, epäonnistuneina satoina, Lymen taudin (borrelioosin) leviämisenä, mantereiden vesien saastumisena, yhtäkkisinä helleaaltoina, jotka synnyttävät leväkukintoja, ja tukehtuvina kaloina³. Toinen puoli tätä ilmiötä on kuitenkin maailmanlaajuinen oikeiston poliittisen vaikutusvallan nopea kasvu. Se muuttaa sitä, mikä on poliittisesti mahdollista kamppailussa oikeudenmukaisemman politiikan, tasa-arvoisten sosiaalisten normien tai jopa perustavanlaatuisimpien ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta. Tämä kehitys on nähtävissä Donald Trumpin Yhdysvalloissa, Boris Johnsonin Isossa-Britanniassa, Narendra Modin Intiassa ja

---

On, World Is Failing 'Miserably' To Address Climate Change. Luettavissa: www.huffpost.com/entry/world-climate-change_n_5b2a-6f5ae4b0f0b9e9a79dac (23.12.2019).

2 Pohjautuen käsitteisiin, joita käsitellään julkaisussa *Organizing Cools the Planet: Tools and Reflections to Navigate the Climate Crisis*, kriisin etulinjassa elävä yhteisö koostuu ihmisistä, joihin ilmastonmuutos [ja ympäristön tuhoaminen, suom. huom.] vaikuttavat voimakkaasti lukuisilla eri tavoilla – aina pilviin nousseista astman tai leukemian esiintyvyyksistä, harvinaisista syövästä ja muista merkittävästä haitoista, joita seuraa myrkyllisten jätteiden kaatamisesta luontoon, maankaivuusta, pumppaamisesta sekä saasteiden ja myrkyjen leviämisestä ympäristöön, satojen tuhoutumiseen ennätyskellisen kuivuuden vuoksi, maastopalojen tuhoamiin koteihin ja vesien saastumiseen saakka. Kriisin etulinjassa elävät yhteisöt kärsivät ilmastonmuutoksesta [ja ympäristön tuhoamisesta, suom. huom.] eniten ja ovat alkaneet järjestäytyä tai toimia yhdessä estääkseen teollisuutta aiheuttamasta paikallisia ympäristöhaittoja. Nämä yhteisöt ovat myös alkaneet tehdä ehdotuksia siitä, miten niiden kohtaamia ongelmia voisi todellisuudessa ratkaista.

3 Knox, P. (2018). On the Boil: Global heatwave sees scores killed in wildfires, crops failing and fish suffocating in rivers as the planet sizzles. Luettavissa: www.thesun.co.uk/news/6925426/heat-wave-2018-europe-august-wildfires-japan-china (23.12.2019).

Rodrigo Duterten Filippiineillä. Se uhkaa vakavasti oikeudenmukaisuutta, kuten Brasilian ilmastonmuutokseen skeptisesti suhtautuvan presidentin Jair Bolsonaro suunnitelmat lisätä metsäkatoon johtavia hakkuuta Amazonilla osoittavat. Toteutuessaan hakkuut pahentavat metsäkadon ekologisia vaikutuksia ja vaarantavat Amazonin alkuperäiskansojen toimeentulon ja hengen.

Euroopan komission 2019 teettämän kyselytutkimuksen, Eurobarometrin, mukaan 93 % eurooppalaisista pitää ilmastonmuutosta vakavana ongelmana ja 92 % on sitä mieltä, että heidän maansa hallituksen tulisi tavoitella kunnianhimoista uusiutuvan energian käytön lisäämistä⁴. Tämä on yksi merkki siitä, että ilmastonmuutoksesta on tullut merkittävä poliittinen kysymys. Lisäksi vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa äärioikeistolaiset ja oikeistopopulistiset poliitikot saivat enemmän paikkoja Euroopan parlamentissa kuin koskaan aikaisemmin. Vaalituloksen valossa on odotettavissa, että oikeistolla tulee olemaan entistä enemmän vaikutusvaltaa ilmastopolitiikassa.

Oikeisto tekee ilmastopolitiikkaa monin tavoin – esimerkiksi pönkittämällä fossiilisia polttoaineita tuottavien suuryritysten valtaa yhteiskunnassa ja suhtautumalla kielteisesti ilmastonmuutosta koskeviin kansainvälisiin neuvotteluihin. Tässä julkaisussa tarkastellaan sitä, miten rasistinen oikeisto tulkitsee ympäristökysymyksiä, mahdollisesti rasistisesti ja ksenofobisesti, sekä sen omaksumia vääristyneitä tapoja ymmärtää demokratia, maahanmuutto, nationalismi ja sorto. Toisin sanoen vaaralliset diskurssit, jotka usein ovat saaneet alkunsa äärioikeiston piirissä, voivat myös *helposti levitä niin konservatiivisiin ja kes-*

---

4 Eurobarometer survey by the European Commission (2019). Citizen support for climate action. Luettavissa: https://ec.europa.eu/clima/citizens/support_en (23.12.2019).

KOLME ASIAA, JOTKA JOKAISEN ILMASTOAKTIVISTIN TULEE TIETÄÄ

1. Ilmastonmuutos ei ole luonnostaan edistyksellinen aihe

2. Se, miten ajattelet ja puhut ilmastonmuutoksesta, saattaa pönkittää rasistisia oikeistolaisia näkemymiä

3. Äärioikeiston ei tarvitse olla vallassa pystyäkseen vaikuttamaan

kustaoikeistolaisiin ryhmiin kuin valtavirtaiseen politiikkaan yleensä. Esimerkiksi konservatiivinen oikeistolainen puolue saattaa omaksua äärioikeistolaisia narratiiveja lisätäkseen kannatustaan, tai oikeistolaisen puolueen jäsenet saattavat lisäksi kuulua demokratian vastaisiin ja rasistisiin ryhmiin tai olla läheisissä suhteissa tällaisten ryhmien jäsenten kanssa.

Tämä julkaisu käsittelee siis pitkälti sitä, kuinka (radikaalin) oikeiston ilmastopuhe yleensä, ja erityisesti äärioikeiston ilmastopuhe, leviää läpi koko oikeistolaisten ryhmien kirjon.

Keskeisiä ja akuutteja kysymyksiä ovat seuraavat: *mitä vasemmistolaiset toimijat voivat tehdä estääkseen äärioikeistolaisia ideologioita muovamasta ilmastopolitiikkaa ja ilmastoliikettä? Kuinka äärioikeistolaiset ideologiat vaikuttavat yleisemminkin oikeiston tapaan ymmärtää ilmastonmuutos ylipäänsä?* Näihin kysymyksiin vastaaminen antaa vasemmistolaisille ja edistyksellisille liikkeille paremmat valmiudet vaikuttaa siihen, mikä on poliittisesti mahdollista.

Tämä julkaisu tarjoaa lähtökohdan niille, jotka haluavat ymmärtää paremmin ilmastonmuutoksen ja oikeistolaisten ryhmien välistä yhteyttä. Ensimmäisessä osassa tutkitaan laajasti, kuinka ilmastopolitiikka voi heilahdella sekä vasemmalle että oikealle, ja kuinka tietyt narratiivit ilmastonmuutoksesta voivat pönkittää rasismia ja fasistisia suuntauksia tai ryhmittymiä. Toisessa osassa tutkitaan sitä, kuinka eri radikaali- ja äärioikeistolaiset ryhmät (sekä parlamentissa että sen ulkopuolella) muovaavat ilmastopolitiikkaa kuudessa Euroopan maassa: Unkarissa, Saksassa, Puolassa, Ranskassa, Italiassa ja Isossa-Britanniassa. Julkaisu analysoi jokaisen maan erityistä tilannetta ja myös sitä, miltä vastarinta näyttää niissä tänä päivänä.

Kolmas osa tarjoaa opetuksia ja kysymyksiä niille, jotka haluavat muodostaa laajoja ilmasto-oikeudenmukaisuutta edistäviä liikkeitä. Neljäs osa sisältää muutaman ehdotuksen siitä, kuinka tätä julkaisua voi käyttää, sanaston, ehdotuksia siitä, mitä lukea seuraavaksi,

sekä lyhyen kuvauksen metodologiasta, jota tätä julkaisua tehdessä käytettiin.

ILMASTONMUUTOS EI OLE LUONNOSTAAN EDISTYKSELLINEN AIHE

Niiden, jotka sijoittuvat ilmastopolitiikan edistykselliselle tai vasemmalle laidalle, saat-
taa olla helppoa olettaa, että äärioikeistolaiset ryhmät joko kieltävät ilmastomuutoksen tai suhtautuvat siihen skeptisesti. Vaikka tämä arvio ei ole täysin virheellinen, se valitettavasti vaikeuttaa todellisen ongelman hahmottamista. Läntisessä Euroopassa usein kuvitellaan, että äärioikeistolaisilla ryhmillä ei ole merkittävää poliittista vaikutusvaltaa. Toisinaan tämä kuvitelma yhdistyy olettamukseen, että ”nuo ihmiset” ovat harhaisia tai jopa tyhmiä. Kirjoittaessaan siitä, kuinka konservatismia alettiin pitää henkisenä vajavuutena, sosiologi Frank Furedi on sanonut, että parhaimmillaan tällaista ”poliittista loukkausta käy-
tään välttämään todellista argumentaatiota ja järkevää keskustelua”.⁵ Pahimmillaan se peittää alleen yhteiskuntaluokkaan perustuvia ennakkoluuloja ihmisten älykkyydestä ja hämärtää ymmärrystä siitä, miten hyvin suunnitellut oikeistolaiset strategiat todella vaikuttavat yhteiskuntaan.

Epämielellinen totuus on kuitenkin se, että on olemassa äärioikeistolaisia ja ympäristömyönteisiä konservatiivisia ryhmiä, jotka todella välittävät ekologiasta ja haluavat pitää huolta luonnosta. Voi olla houkuttelevaa jättää tämä osa oikeistosta huomiotta, koska on helpompaa olettaa, että se ei välitä ilmastosta. Olipa syy mikä hyvänsä, näiden ryhmittymien vähätteleminen on vakava virhe. Se ei ainoastaan estä edistyksellisiä liikkeitä ymmärtämästä,

kuinka oikeisto rakentaa narratiivinsa – joista osalla se onnistuu saamaan ihmiset puolelleen ja ajamaan asiaansa, tapahtuipa tämä kaduilla tai äänestyskopissa. Lisäksi se estää meitä tulkitsemasta oikein ja tarkasti nopeasti muuttuvaa poliittista kenttää ja ympäristöä. Tarkemmin ottaen äärioikeiston roolin vähätteleminen estää meitä näkemästä hienovaraisia tapoja, joilla se hyödyntää ympäristökysymyksiä ja ilmastomuutosta omiin poliittisiin päämääriinsä pääsemiseksi.

Miksi ilmastomuutoskysymys voi siis heilahdella sekä vasemmalle että oikealle? Luontoa koskeva politiikka on monimutkainen ja hankala aihe, koska luonto ei pysty puhumaan omasta puolestaan. Luonto on ikään kuin kangas, jolle ihmiset ja yhteiskunta heijastavat subjektiiviset arvonsa, vaikuttimensa ja pyrkimyksensä. Tästä seuraa se, että luonto voi merkitä melkein mitä tahansa riippuen siitä, kuka puhuu tai toimii luonnon puolesta. Kun luonto on jotain, mitä täytyy suojella, kenellä on oikeus suojella sitä ja keneltä? Kun luonto on jotain, mikä täytyy kesyttää, kenellä on oikeus hallita sitä ja miksi? Tämä herättää myös kysymyksen, ovatko ihmiset osa luontoa. Jos vastaus on kyllä, kuinka meidän sitten tulisi järjestää taloutemme, hallintomme ja luonnonvarojen käyttömme niin, että ne olisivat sosiaalisesti oikeudenmukaisia ja ekologisesti kestäviä? Modernin kapitalistisen elämänmuodon hyvin todelliset puutteet ja viat ohjaavat edellä mainittujen kysymysten äärelle kaikki sellaiset ryhmät, jotka pohtivat poliittisia vaihtoehtoja luonnonvarojen ylikuluttavalle kapitalismille. Millaisiin vastauksiin jokin ryhmä päätyy, riippuu kuitenkin pitkälti siitä, mitkä ovat sen keskeiset käsitykset siitä, mistä hyvä yhteiskunta rakentuu.

Merkittävä esimerkki fasististen liikkeiden ja luontoa koskevan politiikan kohtaamisesta on natsipuolue valtakautensa aikana Saksassa. Saksan kansallissosialistisen työväenpuolueen

---

5 Furedi, F. (2013). You're right-wing? You must be stupid. Luettavissa: www.spiked-online.com/2013/08/13/youre-right-wing-you-must-be-stupid (26.12.2019).

(NSDAP) ”vihreä siipi” yhdisti onnistuneesti sekä yhteiskunnallisen että ympäristöä koskevan puhtauden tavoittelun. Kyseinen yhteiskunnallisen puhtauden tavoittelu tarkoitti käytännössä militanttia rasistista nationalismia. Vihreä siipi käytti ajatuksia luonnonmukaisesta, yksinkertaisesta elämästä, terveellisestä ruoasta ja *Volkskörperistä* (romanttisesta ajatuksesta tavallisista ihmisistä tekemässä maatöitä) kuvastamaan juurtumista paikkaan ja kansallista identiteettiä. *Völkisch*-liike oli avainasemassa kehittämässä ”veri ja maaperä” -narratiivia, joka rakennettiin vastustamaan rationalismia, kaupungistumista ja globalisaatiota. Tällä narratiivilla oli myös ratkaiseva rooli juutalaisten kansanmurhan oikeuttamisessa. Käsitteet *Lebensraum* (elin-tila) ja *Heimat* (kotimaa) alkoivat käytännössä tarkoittaa samaa kuin toiminta, jonka tarkoituksena oli sulkea yhteiskunnan ulkopuolelle ja hävittää ne, joiden ominaisuudet eivät vastanneet ihanteita hyvästä saksalaisesta yhteiskunnasta.⁶

Saksassa tehtyjen fasististen ympäristötulintojen tarina ei myöskään päättynyt tähän. Niihin palataan ja niitä hyödynnetään jatkuvasti uusissa yhteyksissä. Esimerkiksi Uuden-Seelannin Christchurchissä 51 ihmistä murhattiin kahdessa moskeijassa maaliskuussa 2019. Ampuja kutsui itseään ekofasistiksi ja perusteli tekoaan sillä, että hänen mukaansa ei-eurooppalaisten korkea syntyvyys ja liikakansoitus ovat ilmastonmuutoksen perimmäinen syy.⁷

---

6 Tästä aiheesta voi lukea lisää teoksista *Ecofascism Revisited: Lessons from the German Experience* (Janet Biehl ja Peter Staudenmaier) ja *Between Occultism and Nazism: Anthroposophy and the Politics of Race in the Fascist Era* (Peter Staudenmaier).

7 Forchtner, B. (2019). Eco-fascism: justifications of terrorist violence in the Christchurch mosque shooting and the El Paso shooting. Luettavissa: www.opendemocracy.net/en/countering-radical-right/eco-fascism-justifications-terrorist-violence-christchurch-mosque-shooting-and-el-paso-shooting

KUINKA VASEMMISTON ILMASTOPUHE HEILAHTAA OIKEALLE

Kaikki äärioikeistoon kuuluvat ryhmät eivät aidosti välitä ekologiasta – ja sellaiset ryhmät, jotka välittävät, eivät välttämättä aseta ekologisia kysymyksiä etusijalle kampanjoissaan. Euroopassa, ja erityisesti nuorten muodostamissa liikkeissä, äärioikeistolaiset ryhmät usein käsittelevät ilmastokriisiä jollakin tavalla. Toisinaan niiden esittämät argumentit kuulostavat hyvin samanlaisilta kuin vasemmistolaisten ja edistyksellisten ilmastoliikkeiden. Mistä samankaltaisuuksista meidän tulisi olla tietoisia? Tarkoittaako tämä sitä, että vasemmistolaisten ja edistyksellisten liikkeiden tulisi hylätä tällaiset argumentit?

Silloin, kun edistykselliset liikkeet puhuvat ilmastonmuutoksesta tavalla, jossa niiden kannat eivät pohjaa tukevasti sosiaalisen oikeudenmukaisuuden viitekehukseen, viestinnällä ja kampanjoilla on taipumus muuttua rasistisiksi ja ksenofobisiksi. Sosiaalisen oikeudenmukaisuuden viitekehys korostaa kaikkien ihmisten arvokkuutta sekä turvaa ja ihmisoikeuksia kaikille. Viestinnän ja kampanjoiden taipumus muuttua rasistisiksi ja ksenofobisiksi voi puolestaan tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kampanja vetää puoleensa ihmisiä, jotka ovat kallellaan oikealle, tai että äärioikeistolaiset ryhmät alkavat omia edistyksellisten tekemää työtä. Se voi tarkoittaa myös sitä, että edistykselliset liikkeet käyttävät viestinnässään ja kampanjoissaan oikeistolaisista argumentaatiota. On olemassa muutama edistyksellisten liikkeiden usein käyttämä ilmastonmuutosta koskeva narratiivi, jotka helposti otetaan osaksi oikeistolaisista diskursseista. Ne käsittelevät ympäristönsuojelua, liikakansoitusta ja suuryritysten/eliitin vastustamista.

(20.08.2019).

A/ Ympäristönsuojelu

Ympäristön suojelemisen vaatiminen on toki tärkeää sen estämiseksi, ettei ekosysteemejä vahingoitettaisi enempää. Esimerkiksi villieläimien elinympäristöjen suojeleminen on tärkeää työtä. Merkittäviä ongelmia syntyy kuitenkin, mikäli edistykselliset liikkeet eivät kykene hyvin selkeästi ilmaisemaan, mikä tarkalleen ottaen on uhka tai huolen aihe. Ympäristön suojelemisen vaatiminen muuttuu vaaralliseksi silloin, kun jokin tietty ihmisryhmä määrittää uhan aiheuttajaksi. Maltillinen oikeistolainen narratiivi saattaa esimerkiksi syyttää jotakin ulkopuolisten muodostamaa ryhmää saastuttamisesta. Äärioikeistolainen narratiivi puolestaan saattaa piirtää kuvan tilanteesta, jossa tunkeilijat tai loiset tuhoavat ympäristöä ja mahdollisesti myös yhteiskunnan. Tällainen nativismi – eli vaatimus alkuperäisväestön edun asettamisesta maahanmuuttajien edun edelle – on yleistä tämän päivän äärioikeistolaisten ja fasististen ryhmien keskuudessa. Se yhdistyy myös helposti ympäristönsuojelua koskevien vaatimusten kanssa. Esimerkiksi Der III Weg, saksalainen äärioikeistolainen puolue, vaatii eläintensuojelua ja roskienkeräyskampanjoita käyttäen iskulausetta ”Ympäristönsuojelussa on kyse kansallisesta turvallisuudesta.”⁸ Nativismi ei myöskään ole missään nimessä pelkästään äärioikeistoon liittyvä ilmiö. Se voi myös näyttäytyä esimerkiksi silloin, kun uusliberaalit globalistit – joukko, joka kannattaa yksityistämistä, kilpailua ja pitkälti yksilöihin keskittyviä ratkaisuja – tavoittelevat valtion omaisuuden yksityistämistä hajottaakseen hyvinvointivaltion.⁹ Nativismiin pohjautuva ympäristönsuojelu edellyttää ulossulkevia

8 Der III Weg. Interview with Greenline Front (2017). Luettavissa: <https://der-dritte-weg.info/2017/11/interview-mit-der-greenline-front> (14.02.2020).

9 Risager, B. 2019. What is Neoliberalism? A Conversation with David Harvey. Luettavissa: <https://scoop.me/neoliberalism-david-harvey-interview/> (10.02.2020).

käytänteitä, kuten aseellista rajavalvontaa, tai fyysisiä esteitä, kuten muureja. Tällaisia käytänteitä voidaan perustella kielteisillä stereotyyppioilla tai puhtaasti rasisilla näkemyksillä ihmisten arvosta. Esimerkiksi vuonna 2019 Isossa-Britanniassa nousi esiin ryhmä nimeltään White Extinction Rebellion, jonka tavoitteena on ”pelastaa planeettamme ja rotumme”.¹⁰

B/ Liikakansoitus aiheuttaa ilmastonmuutoksen

Voi olla houkuttelevaa esittää, että ilmastonmuutoksen ja ympäristön tilan heikkenemisen perimmäinen syy on liikakansoitus – toisin sanoen, että ihmisiä on liikaa ja luonnonvaroja, kuten puhdasta vettä, terveellistä ruokaa, puhdasta ilmaa ja energianlähteitä, liian vähän. Tämä argumentti herättää kysymyksen, mitä yhteiskunnan tulisi tehdä vähentääkseen ihmisten määrää planeetalla. Maltillinen edistyksellinen versio tästä argumentista pitää ”ihmiskuntaa” ympäristökriisin aiheuttajana, vaikka todellisuudessa vaikutusvaltaiset suuryritykset ja niiden toiminta ovat huomattavasti suurempia syyllisiä tässä asiassa. Epäsuoralla vastuun uudelleenjakamisella voi olla vaarallisia seurauksia. Yksi valitettava esimerkki tästä nähtiin, kun Roger Hallam, Extinction Rebellionin perustaja, vähätteli holokaustia kutsuen sitä ”vain yhdeksi paskuudeksi ihmiskunnan historiassa”.¹¹ Näin tehdessään Hallam yritti yleistää syyllisyyttä ilmastonmuutokseen. Kun ihmisiä pidetään ilmastonmuutoksen aiheuttajina fossiilisia polttoaineita tuottavan teollisuuden tai loput-

10 Bird, S. (2019). ‘Environmental patriots’ group linked to far right, investigation finds. Luettavissa: www.telegraph.co.uk/news/2019/09/28/environmental-patriots-group-linked-far-right-investigation/?WT.mc_id=tmg_share_tw (30.12.2019).

11 Connolly, K. (2019). Extinction Rebellion founder’s Holocaust remarks spark fury. Luettavissa: www.theguardian.com/environment/2019/nov/20/extinction-rebellion-founders-holocaust-remarks-spark-fury (12.02.2020).

tomaan kasvuun perustuvan talouden sijaan, liikakansoitukseen keskittyvä argumentaatio avaa oven äärioikeistolaiselle ideologialle. Holokaustin vähättely saattaa vetää puoleensa tiettyjä äärioikeistolaisia toimijoita. Äärimmäisessä muodossaan liikakansoitukseen keskittyvä argumentaatio edellyttää käytännössä, että niiden, jotka ovat jo muutenkin kaikkein haavoittuvaisimmassa asemassa, täytyy kuolla. Esimerkkejä tästä ovat muun muassa ”antaa kriisin tulla” -tyyppiset toteamukset. Tällainen puhe myös vahvistaa vaarallista fasistista logiikkaa, joka helposti hiipii osaksi edistykseksi tarkoitetun ilmastopuhetta – logiikkaa, joka päättää siitä, keiden elämällä on merkitystä. Äärimmäinen esimerkki tästä on natsitutkijoiden työ, joka loi määritelmän ”elämälle, joka ei ansaitse elää”. Liikakansoitukseen keskittyvä argumentaatio myös nostaa pintaan rasistiset tulkinnat darwinismista ja ajatuksesta, että luonnonvalinnassa vahvimmat selviävät. Niissä keskeistä on ajatus rodullisesta paremmuudesta, ja niitä hyödynsi myös natsipuolue Saksassa. Erityisen tärkeää huomata on se, että tällaisessa ajattelussa ihmiset, joita yleensä pidetään tarpeettomina, ovat juuri niitä, jotka ovat vähiten vastuussa tästä poliittisesta tilanteesta, johon olemme ilmastonmuutoksen kanssa joutuneet. Tänä päivänä tämä narratiivi on useimmiten peräisin pohjoisesta maahanmuuttovastaisesta ja rasistisesta ideologiasta. Kun länsimaiset ilmastoaktivistit käyttävät tätä narratiivia varomattomasti, se valitettavasti vahvistaa äärioikeiston näkemyksiä. Lyhyesti sanottuna liikakansoitusunarratiivi on äärimmäisen yksinkertaistettu ja usein rasistinen lähestymistapa monimutkaiseen ongelmaan.

C/ Suuryritykset ovat pahoja!

Suuryritykset ja suuria rahoja rahoitusmarkkinoilla sijoittavat yritykset ovat merkittäviä väärintekijöitä siinä mielessä, että ne torjuvat

ilmastonmuutokseen sopeutumista tukevia teknologioita ja siirtymäsuunnitelmia, jotka vähentäisivät yhteiskunnan riippuvuutta fossiilisista polttoaineista. Tämän argumentin esittivät ensimmäisenä globaalia oikeudenmukaisuutta ajavat liikkeet 1990- ja 2000-luvuilla. On kuitenkin vaarallinen virhe pitää suuryritysten valtaa hämyisenä salaliittona sen sijaan, että sen nähtäisiin seuraavan laajasta järjestelmätason toimintalogiikasta. Ensinnäkin järjestelmän toimintalogiikka (systeminen taso) jää siinä tapauksessa tarkastelun ulkopuolelle. Toiseksi salaliittoteoriat ovat perinteisesti olleet hedelmällistä maaperää antisemitistiselle ja ksenofobiselle propagandalle. Tällaisilla narratiiveilla kyetään tuomaan eräät äärioikeiston käyttämät taktikat osaksi yhteiskunnan valtavirtaa. Näitä ovat jonkun tarkoitushakuinen syntipukiksi tekeminen ja salaliittoteorioiden hyödyntäminen. Tämä koko aihe on tosin monimutkainen, sillä suuryrityksiin kohdistuva suuttumus voi pohjautua niin todellisiin epäkohtiin kuin henkilökohtaisiin kaunoihinkin – ja näistä kumpikin voi herättää vastakaikua edistykseksellisten ilmastoliikkeiden piirissä. Suuryrityksiin kohdistuvan kritiikin tulee kuitenkin aina viime kädessä keskittyä järjestelmätason valtarakenteisiin, ei tulkintoihin salaliitoista tai salaseuroista.

ÄÄRIOIKEISTON EI TARVITSE OLLA VALLASSA PYSTYÄKSEEN VAIKUTTAMAAN

Ympäri Eurooppaa parlamenteissa istuu tällä hetkellä enemmän äärioikeistolaisia ja oikeistopopulistisia poliitikkoja kuin koskaan aikaisemmin. Tämä ei sinänsä tarkoita, että he toteuttaisivat yhdessä mitään johdonmukaista strategiaa, mutta heillä on silti ennennäkemätön määrä vaikutusvaltaa poliittiseen päätöksentekoon ja siihen, miten valtioita

johdetaan. Parlamentti ei kuitenkaan ole ainoa paikka, minne katsoa tarkasteltaessa niitä monia tapoja, joilla äärioikeistolainen ideologia muovaa sitä, mikä on poliittisesti mahdollista ilmastonmuutoksen suhteen.

Äärioikeistolaisten, tai edes fasististen, järjestöjen ja puolueiden ei tarvitse olla vallas-

sa voidakseen vaikuttaa politiikantekoon, kulttuuriin ja siihen, minkä katsotaan olevan arkijärjen mukaista. Äärioikeistolaiset ryhmät pystyvät tuomaan aiemmin marginaalissa olleita aiheita osaksi yleistä julkista keskustelua. Tämä pakottaa perinteisemmät ja enemmän valtavirtaa edustavat järjestöt ja puolueet muokkaamaan omia kantojaan

NELJÄ SYYTÄ, MIKSI EDISTYKSELLISTEN ILMASTOLIIKKEIDEN TULEE OTTAA ÄÄRIOIKEISTO HUOMIOON:

- Edistyksellisillä kampanjoilla voidaan edistää yhteiskunnallista epä tasa-arvoa ja sortoa. Luonnon säilyttäminen ja suojele sekä suuryritysten vallan vastustaminen ovat yleisiä ilmastopolitiikan lähtökohtia. Kuitenkin myös radikaalioikeistolaiset ja äärioikeistolaiset ryhmät hyödyntävät usein näitä narratiiveja.
- Todellisia ilmastoratkaisuja on vaikeampaa ehdottaa ja toteuttaa autoritaaristen tai identitaaristen* hallintojen vallan alla. Se on vaikeampaa myös silloin, jos vallassa on hallinto, joka on vastaanottavainen autoritaarisille narratiiveille.
- Oikeudenmukaisuus ei ole väistämätöntä. Luontoa koskeva politiikka – jonka aiheita ovat ympäristö, ilmasto ja ekologia – on sellainen kamppailun kenttä, jolla avautuu paljon poliittisia mahdollisuuksia. Tämä johtuu siitä, että se kannustaa kysymään, miten ihmiset voisivat järjestää olonsa ja toimintansa erilaisilla tavoilla kuin tällä hetkellä yleensä on tapana. Vasemmistolaisten ja edistyksellisten liikkeiden on varmistettava, että oikeudenmukaisuus on näiden pohdintojen ja neuvotteluiden ytimessä.
- Yhteiset pohjimmaiset syyt. Ilmastonmuutoksen pohjimmaiset syyt – valkoinen ylivalta, kapitalismi, nationalismi ja heteropatriarkaatti – tukevat myös autoritaarista tapaa hallita.

* Suomentajan huomio: Termillä identitaarinen viitataan ajatusmalliin/poliittiseen ideologiaan, jonka mukaan eurooppalaisten kansojen tulee säilyttää kulttuurinsa ja niillä on yksinoikeus asuttaa Eurooppaa maantieteellisenä alueena. Tämän ideologian mukaan eri etnisillä ryhmillä on oikeus olla keskenään erilaisia, eikä eri etnistä alkuperää olevien väestöjen ja kulttuurien pidä sekoittua keskenään. Eurooppalaiset kansat mielletään tässä ideologiassa käytännössä kuuluviksi samaan etniseen ryhmään.

Identitaarinen liike sai alkunsa Ranskassa 2000-luvun alussa ja se levisi nopeasti muihinkin Euroopan maihin. Liikkeen ideologia juontaa juurensa 1960-luvun Ranskaan ja silloin alkunsa saaneeseen Nouvelle Droite (Uusi Oikeisto) -liikkeeseen. Ks. myös tämän julkaisun sisältämä Ranskan tapaustutkimus.

tai sisällyttämään uuden aiheen omiin kannanottoihinsa. Syy tähän on usein pyrkimys säilyttää oma äänestäjäkunta tai mahdollisesti houkutella uusia äänestäjiä, jotka aiemmin marginaalissa olleet aiheet ovat saaneet liikkeelle. Nigel Farage ja populistinen sekä radikaalioikeistolainen Yhdistyneen kuningaskunnan itsenäisyyspuolue (UKIP) on yksi esimerkki yllä kuvatusta kyvystä vaikuttaa poliittiseen keskusteluun. Vaikka UKIP:n vaikutusvalta hupeni dramaattisesti, sen onnistui kuitenkin palauttaa skeptinen suhtautuminen ilmastonmuutokseen osaksi Ison-Britannian parlamentissa käytäviä keskusteluja.¹²

SITTEN SEURAA MAAHANMUUTTO

Ilmastonmuutoksen poliittinen ulottuvuus vaatii meitä tarkastelemaan ympäristökykyä huomattavasti laajemmasta näkökulmasta, kuin mihin olemme välttämättä tottuneet. Esimerkiksi ne meistä, jotka taistelevat ilmasto-oikeudenmukaisuuden puolesta, eivät ole huolissaan ainoastaan vaikkapa hiilikaivosten ympäristövaikutuksista. Meissä aiheuttaa huolta myös talousjärjestelmä, joka on rakennettu loputtoman luonnonvarojen kulutuksen varaan – kulutuksen, joka lisäksi tapahtuu tiettyjen ihmisten, työntekijöiden ja alueiden kustannuksella. Jos lisäämme tähän tarkasteluun vielä historiallisen näkökulman, huomaamme, että maailmassa on tiettyjä alueita, joiden luonnonvaroja ja työvoimaa kapitalismi on hyödyntänyt kestävämmällä tavalla jo satojen vuosien ajan. Tällaiset alueet sijaitsevat tyypillisesti globaalissa etelässä.

Ei ole enää mikään uutinen, että maailman väestön rikkain 10 % aiheuttaa 50 % maailman hiilipäästöistä, ja että varakkain 20 % aiheut-

taa niistä 70 %.¹³ Mitä tämä sitten merkitsee ihmisille, jotka asuvat paikoissa, jotka ovat jo pitkään kärsineet globaalien pohjoisten hyväksikäytöstä? Kun kuivuus, nälänhätä, saastuminen ja vaaralliset sääolot lisääntyvät, on ymmärrettävää, että yksi ilmastonmuutoksen vaikutuksista on, että ihmiset muuttavat muualle paremman elämän toivossa.

Minne ihmiset sitten menevät? Sinne, minne pääoma on kasautunut. Kolonialismin ja hyväksikäyttävän kapitalismin historia saa aikaan sen, että monet ihmiset seuraavat maailmanlaajuisia vaurauden virtoja. Ihmiset lähtevät pois sellaisista paikoista, joista luonnonvarat on viety ja joissa tai joista työvoimaa on riistetty – erityisesti silloin, jos tämä on tapahtunut sotaa käymällä. Ihmiset liikkuvat kohti niitä paikkoja, minne tuo vauraus on viety ja kasautunut. Tämä tekee maahanmuutosta ilmastonmuutoskysymyksen.

Samanaikaisesti siirtolaisuus ja maahanmuutto ovat aiheita, jotka aktivoivat tehokkaasti rasistista oikeistoa. Rasistinen oikeisto voi esimerkiksi vaatia lisäämään rajavalvontaa, säilönnötoyksiköiden määrää ja maastakarkotuksia. Se voi myös vaatia eurooppalaisen kulttuurin ja luonnonvarojen suojelemista sekä esittää väitteitä pakolaisten tekemistä rikoksista oikeuttaakseen pakolaisten tiukemman poliisivalvonnan. Tämän lisäksi se voi mahdollisesti pyrkiä kiihottamaan ihmisiä rasistisiin tekoihin. Joskus tästä maahanmuuttovastaisesta asenteesta tulee myös linssi, jonka läpi ilmastonmuutosta tulkitaan. Esimerkiksi Unkarin pääministeri Viktor Orbán on viime vuosina esittänyt, että maahanmuuttajat tuhoavat ympäristöä. Samanlaisia ajatuksia ovat esittäneet myös Marine Le

12 Serhan, Y. (2019). Nigel Farage's Brilliant Failure. Luettavissa: www.theatlantic.com/international/archive/2019/12/nigel-farage-britain-election-brexit-party/603376 (14.12.2019).

13 AFP (2015). World's richest 10% produce half of global carbon emissions, says Oxfam. Luettavissa: www.theguardian.com/environment/2015/dec/02/worlds-richest-10-produce-half-of-global-carbon-emissions-says-oxfam (01.01.2020).

Pen ja Australian entinen pääministeri Tony Abbott.¹⁴

Ihmisiä, jotka etsivät turvaa talouden romahdettua tai koettuaan ilmastokatastrofin, väkivaltaa tai sodan, pidetään usein kriisin aiheuttajina sen sijaan, että kriisin nähtäisiin olevan *juuri se, mitä he pakenevat*. Tämä osoittaa selkeästi, kuinka tietynlaisista narratiiveista tulee houkuttelevia. Niiden mukaan ongelma on joko liikakansoitus tai se, että ulkomaalaiset sekoittavat ympäristön ja yhteiskunnan tasa-painon tai sotkevat niiden puhtauden.

OIKEISTOLAISET TULKINNAT ILMASTONMUUTOKSESTA

Oikeistolaisuus on sitä, että kannattaa valtion roolia järjestyksen ylläpitäjänä ja vastustaa valtion roolia toimijana, joka jakaa vaurautta ja valtaa yhteiskunnassa ylhäältä alaspäin ja yhdenvertaisuuden ajatukseen perustuen.

Sara Diamond
teoksen *Roads to Dominion* kirjoittaja

Yksi parhaista tavoista hahmottaa paremmin yhteyksiä oikeiston ja ilmastokriisin välillä on ymmärtää, että on olemassa kirjo erilaisia oikeistolaisia ryhmiä, verkostoja, järjestöjä ja poliittisia puolueita.¹⁵ On helppoa ajatella, että (radikaali tai ääri-) oikeisto muodostaa yhden homogeenisen kokonaisuuden. Kuitenkin samalla, kun tutustumme tarkemmin erilaisiin luokkiin, joihin radikaalin oikeiston kirjon voi jakaa, hiomme kykyämme hahmottaa ja tul-

14 Walker, S. (2019). Viktor Orbán trumpets Hungary's 'procreation, not immigration' policy. Luettavissa: www.theguardian.com/world/2019/sep/06/viktor-orban-trumpets-far-right-procreation-anti-immigration-policy (06.01.2020).

15 Liz Feketen teos *Europe's Fault Lines: Racism and the Rise of the Right* sisältää lisää tietoa tästä kirjosta ja tiettyistä ryhmistä sen sisällä.

kita poliittista kenttää ja ympäristöä. Näitä luokkia ovat radikaali oikeisto, kova oikeisto, äärioikeisto ja fasistit.¹⁶

Radikaali oikeisto koostuu poliittisista puolueista, jotka sijoittuvat oikealle perinteisistä konservatiiveista ja jotka toimivat perustuslaillisen järjestelmän puitteissa. Nämä puolueet kuitenkin pyrkivät venyttämään lainmukaisuuden rajoja etenkin käyttämällä rasistista kieltä ja retoriikkaa. Tämän lisäksi Euroopassa on viime vuosina noussut **radikaalioikeistolainen liike**, joka pyrkii uudelleenmäärittelemään perinteistä konservatismia sekä tavoittelee autoritaarisempaa hallintoa.

Kovan oikeiston yleinen poliittinen linja puolestaan syleilee nativismia, nationalismia ja kulttuurista konservatismia. Siitä huolimatta kova oikeisto kuitenkin paradoksaalisesti kannattaa uusliberaalia talouspolitiikkaa.

Äärioikeisto pitää nykyistä poliittista järjestelmää yleisesti ottaen huonona ja yhdistää itsensä mieluummin maansa äärintationalistiseen tai fasistiseen menneisyyteen sekä kannattaa avoimesti väkivallan käyttöä. **Fasistiset** ryhmät paitsi pitävät nykyistä poliittista järjestelmää huonona ovat myös kannoiltaan selvästi demokratian vastaisia. Ne ihannoivat

16 Suomentajan huomio: Radikaalin oikeiston kirjoa koskevan terminologian kääntäminen on haasteellista, sillä eri termit ovat enemmänkin poliittisen arkipuheen ilmaisuja kuin tarkasti määriteltyjä ja vakiintuneita käsitteitä. Lisäksi englanninkielisessä alkutekstissä on pääsääntöisesti käytetty yksinkertaisesti termiä "right wing" silloinkin, kun viitataan selvästi ainoastaan radikaaliin oikeistoon eikä koko oikeiston kirjoon yleensä.

Käännöksessä alkutekstin terminologinen epämääräisyys on ratkaistu siten, että termi "right wing" on käännetty radikaaliksi oikeistoksi niissä tapauksissa, joissa vaikuttaa ilmeiseltä, että tekstin tarkoituksena on viitata nimenomaan radikaalin oikeiston kirjoon eikä koko oikeiston kirjoon laajemmin. Alkutekstissä esiintynyt termi "far right" on puolestaan käännetty aina äärioikeistoksi.

kansallista, rodullista tai kulttuurista yhtenäisyyttä sekä ajatuksia kollektiivisesta uudelleensyntymästä. Fasistiset ryhmät pyrkivät usein puhdistuksiin, eli poistamaan kuvitellut viholliset. Tämä saatetaan tehdä myös äärimmäistä väkivaltaa käyttämällä. Fasististen ryhmien taktiikoihin kuuluvat myös mahdolliset pyrkimykset päästä valtaan, arkinen väkivallan käyttö ja vaikuttaminen luomalla yhteyksiä muihin merkittäviin poliittisiin toimijoihin ja maan hallitukseen.¹⁷

Tällainen yleisluontoinen luokittelu auttaa meitä näkemään tärkeitä eroja eri ryhmien välillä. Esimerkiksi: kuinka jokin radikaalin oikeiston kirjoon kuuluva ryhmä suhtautuu valtion johtamiseen? Kannattaako se vanhojen instituutioiden ja ihmisten välisten yhteiskunnallisten suhteiden palauttamista, vai vaatiiko se jonkinlaista yhteiskunnallista muutosta? Tieto tästä voi antaa viitteitä siitä, minkälaista poliittista toimintaa ryhmä harjoittaa, ja keihin se vetoaa. Toisaalta yleisluontoisen luokittelun hyöty tosielämän monimutkaisuuden hahmottamisessa on rajallinen. Se ei esimerkiksi riitä saavuttamaan perusteellista ymmärrystä eri poliittisten ryhmien välisestä jännitteistä tai eri maantieteellisillä alueilla vallitsevista hienovaraisista eroista.

Salainen yhteistyö valtionhallinnon ja äärioikeiston välillä on toinen tärkeä trendi, joka liittyy yllä esitettyyn luokitteluun, mutta jota tuo luokittelu ei tavoita. On tilanteita, joissa valtionhallinnon ”laki ja järjestys” -osat (poliisi, armeija, turvallisuuspalvelut) ajavat sellaisia toimintaperiaatteita, jotka saattavat suoraan tai epäsuorasti tukea fasismin kasvua. Kyky tunnistaa, milloin valtionhallinnon osilla ja äärioikeistolaisilla tai fasistisilla or-

ganisaatioilla on yhteisiä toimintalogiikoita, taktiikoita tai päämääriä, on myös osa parempaa kykyä hahmottaa ja tulkita poliittista ympäristöä ja kenttää.

ILMASTONMUUTOSTA KOSKEVAT NARRATIIVIT OIKEISTON NÄKÖKULMASTA

Samoin kuin on olemassa kirjo erilaisia oikeistolaisia katsantokantoja, kuten konservatiivinen ja keskustaoikeistolainen, myös tapa, jolla oikeistolaiset ryhmät suhtautuvat ilmastonmuutokseen, vaihtelee. Kolme yleistä ilmastonmuutosta koskevaa narratiivia ovat kieltäminen, skeptisyys ja hyväksyntä. Ilmastonmuutoksen kieltäminen vaihtelee kannoista, jotka kieltävät ihmisten roolin ilmaston lämpenemisessä, kantoihin, jotka kieltävät koko ilmaston lämpenemisen ylipäänsä. Tällaiset kannat liittyvät usein vallitsevien taloudellisten intressien varjelemiseen. Vaikka ilmastonmuutoksen täysi kieltäminen on käymässä harvinaisemmaksi Euroopassa, skeptisyyden kirjo on laaja ja monitahoinen: niin ilmastonmuutosta koskevat poliittiset prosessit, tieteelliset tutkimustulokset kuin taustalla olevat poliittiset vaikuttimetkin voidaan kyseenalaistaa tai niihin voidaan suhtautua epäluuloisesti. Ilmastonmuutoksen hyväksyntään, tai sen tunnustamiseen, että ilmaston lämpeneminen on ihmisten aiheuttamaa ja vaatii nopeita toimia, liittyy myös usein huoli taloudellisesta turvallisuudesta tai itsenäisyydestä. Toisinaan äärioikeistolaisten tai fasististen ryhmien vaatimukset liittyvät narratiiveihin yhteiskunnan ja ympäristön puhtaudesta.

Suurin osa radikaalin oikeiston kirjoon kuuluvista ryhmistä Euroopassa suhtautuu ilmastonmuutokseen jollakin tavalla skeptisesti. Joitakin esimerkkejä tästä ovat Euroopan

¹⁷ Fekete, L. (2012). Pedlars of hate: the violent impact of the European far Right. The Institute of Race Relations. Luettavissa: <https://s3-eu-west-2.amazonaws.com/wpmedia.outlandish.com/irrr/2017/04/26155341/PedlarsofHate.pdf> (10.01.2020).

Esimerkkejä oikeistolaisista ilmastonmuutosnarratiiveista

KIELTÄMINEN	SKEPTISYYS	HYVÄKSYNTÄ
Ilmastonmuutosta ei ole olemassa	Skeptinen suhtautuminen tieteelliseen näyttöön ilmastonmuutoksen trendeistä, syistä tai vaikutuksista	Taloutta ei saa vahingoittaa eikä työpaikkoja vaarantaa
Ilmastonmuutos ei johdu ihmisten toimista, vaan tapahtuu luonnostaan	Skeptinen suhtautuminen tieteellisiin, byrokraattisiin tai poliittisiin prosesseihin valtavirtaisen ilmastotieteen taustalla	On parempi investoida ilmastonmuutokseen sopeutumiseen
Ei jälkiteollista lämpenemistä, tai lämpeneminen on pysähtynyt	Skeptinen suhtautuminen julkisen sektorin ja yksityisten toimijoiden tapoihin reagoida ilmastokysymykseen	Syytä pohtia tarkasti ja ajan kanssa maailmanlaajuisia prosesseja
On liian aikaista tehdä lopullisia johtopäätöksiä ilmastonmuutoksen luonteesta		Taloudellinen riippumattomuus energiaratkaisujen avulla
Hiilidioksidilla on positiivinen vaikutus ympäristöön		Halu säilyttää yhteiskunnan ja ympäristön puhtaus

unionin prosessien ja poliittisten toimien vastustaminen, ilmastoaktivistien vastustaminen, syytökset, että sosialistit ja vihreät puolueet ohjaavat ilmastoagenda, syytökset, että valtavirtamedia käsittelee ilmastonmuutosta sensaatiohakuksella ja siten käytännössä vääristelee asiaa sekä väitteet, että ilmastonmuutoksen hillinnän kustannukset ovat suuremmat kuin sen hyödyt. Esimerkiksi Gianluca Pini, italialaisen populistisen ja radikaalioikeistolaisen puolueen Legan puheenjohtaja, kuvasi Pariisin ilmastopöytäkirjasta taloudellisesti epäoikeudenmukaiseksi: ”Saavutettu sopimus on huono kompromissi, joka sallii edelleen kiinalaisten yritysten ja kehittyvien maiden epäreilun kilpailun ita-

lialaisten yritysten kanssa – yritysten, jotka noudattavat täysin ympäristöystävällisen tuotannon vaatimuksia.”¹⁸

OIKEISTOPOPULISTISET PUOLUEET EUROOPASSA

Vuonna 2019 berliiniläinen riippumaton, poliitikantutkimusta tekevä ajatuspaja Adelphi julkaisi raportin, joka käsittelee 21 vahvinta oikeistopopulistista puoluetta Euroopassa ja niiden kantoja ilmastonmuutokseen. Selvityk-

¹⁸ Lega Nord (2015). Compromise on the downside. Luettavissa: www.leganord.org/il-movimento/regolamento-congresso-federale-2017/217-notizie/15645-clima-pini-ln-compromesso-al-ribasso-limiti-non-imposti-a-cina-india-e-usa (08.02.2020).

sessään Adelphi tarkasteli julkisesti saatavilla olevia materiaaleja, jotka kertovat puolueiden kannoista – puolueohjelmia, julkisia lausuntoja, lehdistötiedotteita, uutislähteitä ja toimintaa parlamentissa. Niiden perusteella ajatuspaja päätyi tulokseen, että suurin osa oikeistopopulistisista puolueista vastustaa ilmastosiirtymään tähtääviä poliittisia toimia, erityisesti kansainvälisellä ja monenvälisten neuvottelujen tasolla. Samanaikaisesti moni puolue kannattaa voimakkaasti ympäristönsuojelua ja paikallisia toimia, kuten ilman pitämistä puhtaana ja omavaraista energiantuotantoa.¹⁹

Keväällä 2019, kun Adelphin raportti julkaistiin, seitsemän oikeistopopulistista puoluetta ympäri Eurooppaa oli mukana maansa hallituksessa; nämä on merkitty * :llä seuraavalla sivulla olevaan taulukkoon. On huomionarvoista, että Puolassa ja Unkarissa vallassa olevat äärioikeistolaiset puolueet muuttuivat populistisiksi hallituksessa olonsa aikana.

Adelphin raportin mukaan ilmasto- ja energiapolitiikan vastaisissa argumenteissa esitetään usein, että ne ovat ”kestämättömiä ja epäoikeudenmukaisia taakkoja kansantaloudelle/kuluttajille”.²⁰ Lisäksi raportin mukaan yleisimmät syyt toimettomuudelle ovat ”talouden heikkeneminen, kansallinen itsenäisyys, tutkijoiden erimielisyys sekä käsitykset ’isänmaasta ja luonnosta’”.²¹ Ne harvat radikaalioikeistolaiset puolueet, jotka kannatta-

vat ennakoivaa ilmasto- ja energiapolitiikkaa, ajavat omavaraista energiantuotantoa ja perustelevat sitä taloudellisilla hyödyillä ja elämänlaadun paranemisella.

Populistisilla, radikaaliin oikeistoon kuuluvilla sekä EU-vastaisilla puolueilla on tällä hetkellä enemmän paikkoja Euroopan parlamentissa kuin koskaan aikaisemmin. Ne eivät kuitenkaan ole vielä kyenneet muodostamaan yhtenäistä tai johdonmukaista ryhmittymää.²² Adelphin johtopäätös on kuitenkin, että ilmastopolitiikkaa vastustavat oikeistopuolueet ovat kasvava trendi, joka leviää laajemmalle tulevana vuosina. Tämä ennuste kuvastaa toukokuun 2019 europarlamenttivaalien tulosta – vaalien, joissa äänestysaktiivisuus oli ennennäkemättömän korkea. Esimerkiksi Italian populistisen silloisen varapääministerin Matteo Salvinin, Unkarin maahanmuuttovastaisen pääministerin Viktor Orbánin ja ranskalaisen äärioikeistojohtaja Marine Le Penin puolueet kasvattivat paikkamääräänsä Euroopan parlamentissa.

IDEOLOGIAT POLIITTISTEN KANTOJEN PERUSTANA

Keskeistä oikeistolaisten ilmastokantojen ymmärtämisessä on kyky tunnistaa ideologia, eli normatiivisten uskomusten joukko, johon poliittinen kanta perustuu. Julkiset lausunnot, lehdistötiedotteet ja puolueohjelmat voivat vaihdella tai joustaa poliittisen tilanteen mukaan. Oikeistolaisten ryhmien ydinuskomukset ja -olettamukset puolestaan eivät todennäköisesti kuitenkaan muutu ajan kuluessa (esim. varallisuuden uudelleenjakoa koskevat kannat).

---

19 Schaller, S./Carius, A. (2019). Convenient Truths – Mapping climate agendas of right-wing populist parties in Europe. Luettavissa: www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

20 Schaller, S./Carius, A. (2019). Convenient Truths – Mapping climate agendas of right-wing populist parties in Europe. Luettavissa: www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

21 Schaller, S./Carius, A. (2019). Convenient Truths – Mapping climate agendas of right-wing populist parties in Europe. Luettavissa: www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

---

22 Walker, S. (2019). European elections: far-right ‘surge’ ends in a ripple. Luettavissa: www.theguardian.com/world/2019/may/27/european-elections-far-right-surge-ends-in-a-ripple (23.11.2019).

**EUROOPPALAISTEN OIKEISTOPOPULISTISTEN PUOLUEIDEN
SUHTAUTUMINEN TIETEELLISEEN ILMASTOTUTKIMUKSEEN VUONNA
2019:**

KIELTÄVÄ / SKEPTINEN	EI OTA KANTAA / VAROVAINEN	MYÖNTÄVÄ
Itävalta *Itävallan vapauspuolue (FPÖ)	Tšekin tasavalta Tomio Okamura / Vapaus ja suora demokratia (SPD)	Suomi Perussuomalaiset (PS)
Tanska Tanskan kansanpuolue (DF)	Ranska Kansallinen liittouma (RN)	Unkari *Fidesz
Viro Viron konservatiivinen kansan- puolue (EKRE)	Kreikka Kultainen aamunkoitto (XA)	Latvia *Kansallinen al- lianssi (NA)
Saksa Vaihtoehto Saksalle (AfD)	Italia *Pohjoisen liitto (Lega)	
Iso-Britannia Yhdistyneen kuningaskunnan itsenäisyyspuolue (UKIP)	Liettua Järjestys ja oikeus (TT)	
Alankomaat Vapauspuolue (PVV)	Norja *Edistyspuolue (FrP)	
Ruotsi Ruotsidemokraatit (SD)	Belgia Vlaams Belang (VB)	
	Bulgaria *Bulgarian kansallinen liike (VMRO)	
	Puola *Laki ja oikeus (PiS)	
	Slovakia *Slovakian kansallispuolue (SNS)	
	Sveitsi *Sveitsin kansanpuolue (SVP)	

Esimerkkejä ideologioista, joihin radikaalin oikeiston suhtautuminen ilmastonmuutokseen perustuu, ovat globalisaation vastaisuus,

oikeistopopulismi, vihreä nationalismi, etnonationalismi ja ekomalthusilaisuus.

GLOBALISAATION VASTAISUUS

Globalisaation vastaisuus tarkoittaa nykyisen maailmanlaajuisen talous- ja kauppajärjestelmän vastustamista. Se syntyi edistyksellisestä kamppailusta kansainvälisiä järjestöjä, kuten Maailmanpankkia ja Kansainvälistä valuuttarahastoa (IMF), vastaan. Tätä kamppailua käytiin, koska kyseisten järjestöjen toimintaa kehittyvissä maissa pidettiin näiden maiden hyväksikäyttönä. Globalisaation vastaisuus on kuitenkin viime vuosina kääntynyt oikealle. Syynä tähän on pitkälti vihamielisyys maahanmuuttoa kohtaan sekä tyytymättömyys globaalien pohjoisten ihmisten kokemaan talouden pysähtyneisyyteen tai heikkenemiseen.²³

Globalisaation vastaisuuden ilmentymiä

- ”Globaalien eliitin” vastustaminen, mikä toisinaan kallistuu kohti antisemitismia
- Kansainvälisten hallintoelinten ja talouden toimijoiden vastustaminen (esim. hallitusten välinen ilmastonmuutospaneeli [IPCC], EU, YK:n ilmastokokoukset [COP], Wall Street)
- Yhteiskunnallisten liikkeiden valtavirtaisten puolten vastustaminen (feminismi, rasmin vastaisuus, HLBTIQA+-oikeudet, monikulttuurisuus)
- Usein epäliberaalia demokratiaa kannattava oikeisto

---

²³ Horner, R. (2018). How anti-globalisation switched from a left to a right-wing issue – and where it will go next. Luettavissa: <https://theconversation.com/how-anti-globalisation-switched-from-a-left-to-a-right-wing-issue-and-where-it-will-go-next-90587> (22.12.2019).

OIKEISTOPOPULISMI

Oikeistopopulismia luonnehtivat pettymys valtavirtaiseen politiikkaan (usein sen ”epäluotettavuuden” vuoksi) ja narratiivit juonittelevasta valtaeliitistä. Oikeistopopulismien keskiössä on pelon politiikka, jossa kansallinen identiteetti asetetaan usein vastakkain ulkoa tulevan ”toisen” kanssa. Esimerkkejä tästä ovat ulkomaalaisten pelko ja taloudellisen vallan ”ottaminen takaisin” valtioiden rajat ylittäviltä organisaatioilta.²⁴

Oikeistopopulismien ilmentymiä

- Kansa vastaan korruptoitunut eliitti, joka uhkaavilla toimillaan synnyttää hysteriaa meitä ja itsemääräämisoikeuttamme vastaan (ilmastotoimia koskeva populismi)
- Väitteet, että ilmastopakolaisen käsite on valheellinen, tai että sen ovat keksineet monikulttuurisuuden kannattajat, jotka haluavat tuhota ”kansan”

VIHREÄ NATIONALISMI TAI EKONATIONALISMI

Vihreä nationalismi tarkoittaa uskomusta, että riippuvuus valtion rajojen ulkopuolelta tulevista polttoaineista ja energianlähteistä on uhka kansallisvaltiolle. Se perustana ovat käsitykset, että kansallisen identiteetin säilyttämiseksi on suojeltava luontoa ja vaalittava romanttisia mielikuvia kansallisesta maisemasta. Lisäksi vihreä nationalismi hyödyntää huolta rajallisten kansallisten luonnonvarojen käytöstä ja valtion lainmukaisten kansalaisten hyvinvoinnista.²⁵

Vihreän nationalismin tai ekonationalismin ilmentymiä

- Näkemys, että talouskasvun ja ympäristönsuojelun ei tarvitse olla toisensa pois-sulkevia
- Pyrkimys taloudelliseen riippumattomuuteen energiantuotannon hallinnan kautta

---

24 Zabala, S. (2017). The difference between right and left-wing populism. Luettavissa: www.aljazeera.com/indepth/opinion/2017/01/difference-left-wing-populism-170112162814894.html (05.01.2020).

25 Ireland, T. (2017). Green nationalism? How the far right could learn to love the environment. Luettavissa: <https://theconversation.com/green-nationalism-how-the-far-right-could-learn-to-love-the-environment-76035> (04.01.2010)

ETNONATIONALISMI

Myös etnonationalismi on ideologia, jonka perustana on kansallisvaltion asettaminen etusijalle. Sen keskiössä on kuitenkin etnisen ryhmän tai rodun suojeleminen.

Etnonationalismin ilmentymiä

- Se, onko henkilö kansakunnan jäsen vai ei, määritellään biologisten/rodullisten ja/tai kulttuuristen ominaisuuksien kautta
- Avoimet tai peitellyt pyrkimykset säilyttää ympäristön ja yhteiskunnan puhtaus
- Liikakansoituksen ja haitallisten vieraslajien tai tunkeilijoiden pitäminen uhkana ja tähän perustuvat vaatimukset rajavalvonnasta sekä rasististen kielikuvien käyttö
- Usein demokratian vastainen radikaali oikeisto

EKOMALTHUSILAISUUS

Ekomalthusilaisuus on nimetty 1700- ja 1800-luvuilla vaikuttaneen englantilaisen väestö- ja taloustieteilijä Thomas Malthusin mukaan. Se tarkoittaa uskoa siihen, että väestö kasvaa yleensä resursseja nopeammin. Malthusilaisen teorian mukaan resursien määrän kasvua nopeampaa väestönkasvua voi ehkäistä joko seksistä pidättäytyminen tai katastrofi (kuten sairaus, nälänhätä tai sota), laajalle levinnyt köyhyys ja ympäristön tilan heikkeneminen. Malthusilaisuuden ytimessä on väestönkasvun rajoittaminen. Poliittiset toimijat, jotka kannattavat tätä teoriaa, pitävät usein ympäristötuhojen aiheuttajana ”ihmiskuntaa” kapitalistien, monikansallisten suuryri-tysten tai kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten sijaan.

Ekomalthusilaisuuden ilmentymiä

- ”Kolmannen maailman” syyttäminen kulutusmalleista
- Kehittyvien maiden taloudellisten rakenteiden ja hedelmällisyyslukujen pitäminen ongelmallisina ja luontaisina tietyille kulttuureille ja maantieteellisille alueille – sen sijaan, että niiden katsottaisiin olevan seurausta satoja vuosia jatkuneesta luonnonvarojen riistosta, pakottamisesta ja hyväksikäytöstä
- ”Rakasta äitiäsi, mutta älä tule äidiksi!”

Tosielämässä ideologiat eivät ole näin tarkkarajaisia. Yllä kuvatut ideologiat ovat erillisiä ja vakiintuneita tietyissä konteksteissa, mutta ne myös lainaavat piirteitä toisiltaan. Esimerkiksi, vaikka EU-vastaisuuden juuret ovatkin valtioiden rajat ylittävän hallinnon vastustamisessa, se voi myös hyödyntää ajatusta altavastaaajina olevista ”meistä”. Käsite ”me” vaatii välttämättä vastaparikseen jonkin toisen tai toisen ryhmän. Tämä taas voi nostattaa poliittisia pelkoja, vastakkainasettelua ja vihamielisyyttä, jotka puolestaan synnyttävät oikeistopopulismia. Siksi meidän tehtävämme aktivisteina ja organisoina edistyksellisissä ilmastoliikkeissä on auttaa edistämään laaja-alaista ymmärrystä siitä, kuinka nämä ideologiat muovaavat poliittista keskustelua eri yhteisöissä ja yhteiskunnallisissa ryhmissä.

RADIKAALIN OIKEISTON REAKTIOT ILMASTOSIIRTYMÄÄN

Mielestäni ainoa asia, joka on pelottavampi kuin äärioikeistolainen ja rasistinen liike, joka kieltää ilmastonmuutoksen, on äärioikeistolainen ja rasistinen liike, joka ei kiellä ilmastonmuutosta. Liike, jonka mukaan ilmastonmuutos on totta ja joka toteaa, että sen seurauksena miljoonat ihmiset tulevat lähtemään liikkeelle. Liike, jonka ideologia asettaa erilaisten ihmisryhmien elämän arvon suhteelliseen tärkeysjärjestykseen ja tuon järjestyksen huipulle valkoiset kristityt, ja joka toiseuttaa kaikki muut ja esittää heidät

eläimen kaltaisina. Liike, joka tulee käyttämään tätä kammottavaa ideologiaansa oikeutuksena sille, että noiden kaikkien muiden voi antaa kuolla.

*–Naomi Klein
teoksen On Fire: The (Burning) Case
for the Green New Deal kirjoittaja*

Vähintään niiden (radikaali)oikeistolaisten ryhmien, jotka eivät kiellä ilmastonmuutosta, täytyy jollakin tavalla määritellä suhtautumisensa ilmastosiirtymän toteuttamiseen. Tulevatko yhteisöt kestäväksi ja selviäväksi? Mitä vaadittaisiin siihen, että yhteiskunnat pystyisivät sopeutumaan ja kukoistamaan muuttuvissa olosuhteissa? Yksi merkittävä ilmastosiirtymään liittyvä kysymys on se, miten väistämättä joudumme vaiheittain luopumaan luonnonvaroja ylikuluttavasta teollisuudesta. Tämä yksittäinen aihe herättää kysymyksiä resurssien käytöstä – esimerkiksi siitä, miten rahoitetaan ilmastonmuutokseen sopeutumista tukevien teknologioiden kehittämistä ja käyttöönottoa. Muita tähän aiheeseen liittyviä kysymyksiä ovat esimerkiksi, millainen rooli yhteiskunnassa on merkityksellisellä työllä ja kuinka huolehditaan työntekijöiden hyvinvoinnista. Edistyksellisten ilmastoliikkeiden tulee perehtyä ja vastata myös siihen, miten eri (radikaali)oikeistolaiset ryhmät reagoivat näihin kysymyksiin.

ESIMERKKEJÄ RADIKAALIN OIKEISTON REAKTIOISTA ILMASTOSIIRTYMÄÄN

Vaatimukset torjua tulojen ja varallisuuden uudelleenjakaminen

Ilmastosiirtymän viitekehyksessä on tehty ehdotuksia tulojen ja varallisuuden uudelleen jakamisesta. Niiden vastustaminen kertoo selvästä sitoutumisesta asioiden nykytilan ylläpitämiseen. Vastustaa voidaan esimerkiksi siirtymää tukevan teknologian rahoittamista tai ilmastovelan ja siihen liittyvien korvausten maksamista.

Tämä koskee koko (radikaalin) oikeiston kirjoa, ja sen ilmentymät vaihtelevat rikkaiden maiden harjoittamasta YK:n ilmastosopimusneuvotteluiden jarruttamisesta ja näiden sopimusten syntymisen estämisestä tai niistä irtautumisesta uskomukseen, että ilmastorahoitus on sosialistien salaliitto kapitalismista hyötyvien rankaisemiseksi. Ilmastorahoitusta koskeva uskomus on samankaltainen kuin Anders Breivikin väitteet. Breivik on ampuja, joka tappoi 69 nuorta Työväenpuolueen jäsentä Norjassa vuonna 2011.

Vaatimukset estää laitton rajanylittäminen linnoittautumalla

1) poliittiset toimenpiteet, joiden tarkoitus on estää laitton rajanylittäminen pelotevaikutuksen kautta – laittomasta rajanylittämisestä pyritään tekemään niin vaarallista, että sitä suunnittelevat saataisiin luopumaan yrityksestä kuoleman tai vammautumisen pelossa; 2) tiukka rajavalvonta, jotta maahantuloa ei yritettäisi, sekä 3) säilöönottokeskusten käyttäminen. Esimerkiksi toimet Kanaalitunnelin Ranskan päässä Calais'ssa, tai toimenpiteet, joiden kohteena ovat ihmiset, jotka yrittävät paeta Eurooppaan Välimeren yli.

Vaatimukset vihreän nationalismin harjoittamisesta

Pyrkimys kansalliseen taloudelliseen riippumattomuuteen itsenäisen energiantuotannon kautta. Esimerkiksi ranskalainen Kansallinen liittouma -puolue korostaa sellaista lokalismia tai paikallisuutta, jossa vaaditaan omavaraista energiantuotantoa ja torjutaan ilmastonmuutosta koskevat kansainväliset neuvottelut.

Koettu tarve/toive terrori-iskujen tekemisestä ekofasismien nimissä

Viime aikoina on tapahtunut useita joukkoampumisia, joiden tekijöinä toimineet terroristit ovat perustelleet tekojaan ekofasismilla. Maaliskuussa 2019 51 ihmistä kuoli ja 49 haavoittui kahdessa moskeijassa Christchurchissä, Uudessa-Seelannissa. Ampujana toiminut terroristi antoi julistuksensa nimeksi ”Suuri väestönvaihto” viitaten oletettuun ”valkoisen rodun” sukupuuttoon kuolemiseen. Vastaavasti elokuussa 2019 terroristi tappoi 22 ihmistä Walmart-myyvälässä El Pasossa, Teksasissa, Yhdysvalloissa. Ampuja kirjoitti laajasti ympäristön suojelemisesta ja kutsui itseään ekofasistiksi. Hän

vakuutti toimineensa estääkseen ympäristöä uhkaavaa liikakansoitusta. Molempien ampujien argumentaatioissa oli myös voimakkaita suurryritysten vastaisia piirteitä.²⁶

26 Suomentajan huomio: Toukokuussa 2022 Buffalon kaupungissa New Yorkin osavaltiossa Yhdysvalloissa tapahtui jälleen joukkoampuminen, jonka tekijä kutsui itseään ekofasistiksi. Ampuja tappoi 10 ihmistä ja haavoitti kolmea Tops-ketjun supermarketissa tarkoituksenaan tappaa ”niin monta mustaa ihmistä kuin mahdollista”. 180-sivuisessa verkossa julkaistussa manifestissaan ampuja myös viittaa Christchurchin ampujaan innoituksen lähteenä ja kertoo motiivinaan olleen ekofasismien lisäksi väestönvaihdon torjuminen.

Ks. esim. Milman, Oliver (2022) Buffalo suspect may be latest mass shooter motivated by ‘eco-fascism’. <https://www.theguardian.com/us-news/2022/may/17/buffalo-shooting-suspect-eco-fascism> (katsottu 31.8.2022) ja Joly, Aidan et al. (2022) 10 killed in racially motivated shooting at Buffalo grocery store. <https://www.washingtonpost.com/nation/2022/05/14/buffalo-shooting-grocery-store-tops/> (katsottu 31.8.2022)

Bernhard Forchtnerin mukaan ekofasismia ”voidaan pitää etnonationalismin ja autoritarismin radikaalina sekoituksena, jonka juuret ovat uskomuksessa, että *maa* ja *kansa* ovat kietoutuneet symbioottisesti yhteen ja muodostavat yhden, luonnollisen kokonaisuuden”.²⁷ Viimeaikaisesta ekoterrori-iskujen sarjasta – El Paso, Christchurch, Oslo – johtuen tällä hetkellä kiinnitetään enemmän huomiota seurauksiin, joita fasistien ja fasististen järjestöjen kiinnostuksella ympäristön suojelemiseen on. Ekofasismi ei ole uusi ilmiö. Sillä on pitkä historia sellaisten luontoa koskevien tulkintojen tekemisessä, jotka palvelevat sekä sen juutalaisvastaisia että myöhempiä, valkoiseen ylivaltaan liittyviä päämääriä. Vaikka ekofasismi ei ole erityisen laajalle levinnyt uskomusjärjestelmä, sen yleisyys ei ole tärkein nyt käsiteltävä kysymys. Oleellisinta tässä yhteydessä on, kuinka ymmärrys ekofasismien historiasta ja sen harjoittamisesta paljastaa edistyksellisten ilmastoliikkeiden jäsenille jotain äärimmäisen tärkeää – tavan,

27 Forchtner, B. (2019). Eco-fascism: justifications of terrorist violence in the Christchurch mosque shooting and the El Paso shooting. Luettavissa: www.opendemocracy.net/en/countering-radical-right/eco-fascism-justifications-terrorist-violence-christchurch-mosque-shooting-and-el-paso-shooting (01.10.2019).

jolla *luontoa koskeva politiikka voi avata oven fasistisille ajatuksille ja tavoille toimia*.

Jos ymmärrämme rasistisen oikeiston vaikutuksen ilmastopolitiikkaan olevan salakavalaa poliittinen uhka, on ilmasto-oikeudenmukaisuuden puolesta toimivien vastuulla perehtyä tarkemmin tämän uhan eri vivahteisiin. Tiedämme, että on olemassa kirjo erilaisia oikeistolaisia ryhmiä ja ideologioita. Tiedämme myös, että eurooppalaisille radikaalioikeistolaisille ryhmille yleisintä on suhtautua ilmastonmuutokseen skeptisesti, vaikka tämä skeptisyys saakin käytännössä monia eri muotoja. Tästä huolimatta myös jyrkemmällä ääriajattelulla on vaikutusvaltaa nykyisissä eurooppalaisissa parlamenttiryhmissä. Lisäksi sillä voi mahdollisesti olla yhtäläisyyksiä ja yhtymäkohtia niiden keinojen kanssa, joilla valtio pyrkii ylläpitämään lakia ja järjestystä. Seuraavaksi tässä julkaisussa tutustutaan siihen, kuinka nämä teemat näkyvät käytännössä kuudessa eri maassa ympäri Eurooppaa.

RYHMÄKESKUSTELU

Ilmastonmuutoksen mittasuhteet ja laajuus vaativat yhteiskunnallisia liikkeitä kysymään sellaisia uusia kysymyksiä, jollaisia emme kysyisi, mikäli meillä ei olisi kiire. Koska ekologinen romahdus liittyy ratkaisevasti kaikkiin elämän osa-alueisiin tällä planeetalla, meidän on ajateltava asioiden mittakaavaa uusilla tavoilla. Poliittisesti meidän täytyy tehdä yhteistyötä ja liittoutua sellaisten ryhmien kanssa, joiden kanssa emme muuten olisi tekemisissä. Tästä syystä tarvitsemme poliittisen kompassin, jonka avulla voimme suunnistaa näiden valintojen keskellä yhtä aikaa sekä strategisesti, eettisesti että periaatteellisesti. Seuraavassa on tämän tueksi kysymyksiä, joista voitte keskustella ryhmässänne tai järjestössänne.

MILLÄ tavalla ryhmänne puhuu luonnosta?

MILLÄ toimistanne tai kampanjoistanne on yhtäläisyyksiä oikeistolaisten ympäristöä tai ilmastonmuutosta koskevien narratiivien kanssa?

MITÄ yhtäläisyyksiä huomaatte? Entä millaisia eroja? Millä tavoin meidän täytyy tulla taitavammiksi siinä, miten käytämme näitä narratiiveja, jotta emme normalisoi niiden äärioikeistolaisia tulkintoja?

KUINKA selkeästi teidän visionne oikeudenmukaisemmasta yhteiskunnasta näkyy siinä työssä, mitä teette? Näkyykö se riittävän selkeästi?

Kun yritämme ymmärtää sitä, miten eri oikeistolaiset ryhmät lähestyvät ilmastokriisiä, on tärkeää ymmärtää, mitä luonto niille merkitsee ja miltä yhteiskunnan niiden mielestä pitäisi näyttää. Tutkimuksemme ei kuitenkaan pidä päättää siihen. Esimerkiksi sillä, millä tavoin UKIP:n entinen johtaja Nigel Farage hyödynsi romanttisia mielikuvia Englannin maaseudusta saavuttaakseen nationalistisia hyötyjä, on paljon merkitystä. Tämä julkaisu kannustaa ilmasto-oikeudenmukaisuuden eteen työtä tekeviä menemään pidemmälle ja tutkimaan, kuinka ilmastoa ja ympäristöä hyödynnetään pyrkimyksissä sivuuttaa demokratia, vahvistaa nationalismia sekä purkaa saavutettuja yhteiskunnallisia etuja.

Tässä osiossa tarkastellaan kuutta Euroopan maata: Unkaria, Saksaa, Puolaa, Italiaa, Ranskaa ja Isoa-Britanniaa. Jokainen tapaustutkimus on lyhyt katsaus tiettyyn aikaan ja paikkaan. Niissä kuvataan erilaisia tapoja, joilla joukko radikaalin oikeiston kirjoon kuuluvia ryhmiä käyttää ilmastopolitiikkaa omiin tarkoituksiinsa. Tarkastelun kohteena olevat maat valittiin maantieteen²⁸ sekä sen

perusteella, miten vaikutusvaltaisia ne ovat Euroopan ilmastokeskusteluissa. Tapaustutkimusten tarkoitus on osoittaa, että kannat, ajettu politiikka ja tavat toimia ovat hyvin erilaisia eri konteksteissa, ja että historialla on suuri vaikutus siihen, mikä on poliittisesti mahdollista kussakin maassa.

UNKARI

Unkarissa oikeistopopulistinen puolue Fidesz, joka on ollut vallassa vuodesta 2010 lähtien, on vaikutusvaltaisin (radikaali)oikeistolainen ryhmittymä ilmastoa koskevissa asioissa. Kansainvälisellä tasolla Fideszin johtama hallitus tunnetaan seuraavanlaisesta politiikasta: se kannattaa johdonmukaisesti ilmastotoimia koskevia ehdotuksia Euroopan parlamentissa, se hyväksyi Euroopan unionin strategian ilmastomuutokseen sopeutumiseksi ja teki historiaa olemalla ensimmäinen EU-maa, joka ratifioi Pariisin ilmastopöytäkirjan vuonna 2016 – Unkarin parlamentti hyväksyi Pariisin sopimuksen yksimielisesti. Vuonna 2016 Un-

28 Tässä ”maantiede” viittaa sekä sijaintiin, esimerkiksi suhteessa maahanmuuttajien ja siirtolaisten

käyttämiin reitteihin, että poliittiseen maantieteen maissa, joiden historia on kapitalistinen tai kommunistinen.

karin presidentti János Áder, joka on Fideszin jäsen, kirjoitti kirjeen maailman kymmenelle suurimmalle kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttajalle ja kehotti niitä työskentelemään kovemmin Pariisin ilmastopöytäkirjan noudattamiseksi. Myöhemmin Áder jopa kritisoi julkisesti Trumpin päätöstä irtautua Pariisin sopimuksesta kutsumalla tekoa ”vastuuttomaksi ja epäkunnioittavaksi tulevia sukupolvia kohtaan”.²⁹ Unkari on myös ainutlaatuinen siinä mielessä, että siellä jopa oppositioon kuuluvat äärioikeistolaiset puolueet, Jobbik ja Mi Hazánk, tunnustavat (ainakin julkisesti), että on tärkeää hillitä ihmisten aiheuttamaa ilmastonmuutosta.

Tämä ilmastomyönteinen asenne kuitenkin muuttuu, kun on kyse sisäpolitiikasta. Pääministeri Viktor Orbán on tunnettu ympäristön suojelemiseen tähtäävien poliittisten toimien murskaamisesta. Fidesz jopa lakkautti ympäristönsuojelusta vastanneen itsenäisen ympäristöministeriön ja siirsi kyseisen tehtävän maatalousministeriön hoidettavaksi. Fossiilisista polttoaineista luopuminen näyttää Unkarissa epätodennäköiseltä, koska Fidesz on asettanut uusiutuville energianlähteille sellaisia veroja, jotka ovat esimerkiksi estäneet tuulivoimapuistohankkeita. Unkarin pääasiallinen energianlähde ovat fossiiliset polttoaineet. Kaasu, öljy ja hiili kattavat noin 70 % maan energiantarpeesta, ja 17 % energiasta tulee ydinvoimasta.³⁰ Itse asiassa Unkarin hallitus ilmoitti maan riippuvuuden fossiilisista polttoaineista syyksi käyttää veto-oikeutta kaataakseen EU-komission esi-

tyksen, jonka mukaan EU:n tulisi olla kasvihuonekaasupäästöiltään neutraali vuoteen 2050 mennessä. Unkari kuitenkin pehmensi kantaansa myöhemmin sen jälkeen, kun sille oli luvattu EU-rahoitusta energiasiirtymän toteuttamiseksi.³¹ Huomionarvoista on esimerkiksi se, että Orbán on antanut selkeän tukensa hankkeelle, jossa Rosatom rakentaa kaksi uutta ydinreaktoria Paksiin Budapestin eteläpuolelle.

Fidesziä keskeisesti määrittävät piirteet ovat nationalismi ja maahanmuuttovastaisuus. Yksi merkittävistä kysymyksistä on myös rahoituksen uudelleenohjaaminen. Fideszin johtama hallitus on kanavoinut merkittäviä summia rahoitusta tutkimukselle, joka tukee sen nationalistista agenda. Yksi rahoituksen saajista on Migration Research Institute (maahanmuuttotutkimuslaitos), joka on julkaissut raportteja ”maahanmuuton haittapuolista ja Unkarin etelärajalla sijaitsevan piikkilanka-aidan tehokkuudesta”.³² Samanaikaisesti hallitus estää säännöllisesti eri kansalaisyhteiskunnan instituutioita saamasta enää rahoitusta. Eniten huomiota saanut esimerkki tästä on CEU-yliopisto (Central European University), jonka perusti aikoinaan George Soros – Euroopan äärioikeiston vihollinen. CEU:ssa tutkitaan muun muassa maahanmuuttoa, HLBTIQ+ -oikeuksiin ja sukupuolentutkimukseen liittyviä aiheita, ja siellä tuotettu tutkimus vie toisinaan pohjaa Unkarin hallituksen näkemyksiltä.³³ Yliopiston

29 Pivarnyk, P. (2017). President Áder calls Trump pulling out of the Paris Agreement “disrespectful and irresponsible.” Luettavissa: <https://budapestbeacon.com/president-ader-calls-trump-pulling-paris-agreement-disrespectful-irresponsible> (01.01.2020).

30 Roth, K. (2019). Who Is Hungarian President János Ader? Not Much Different Than Prime Minister Viktor Orban. Luettavissa: www.ibtimes.com/who-hungarian-president-janos-ader-not-much-different-prime-minister-viktor-orban-2792333 (02.01.2020).

31 AFP. (2019). Eastern EU states opposed to 2050 zero-emissions goal. Luettavissa: www.msn.com/en-us/news/world/eastern-eu-states-opposed-to-2050-zero-emissions-goal/ar-AAK4b4s (02.02.2020)

32 Karáth, K. (2018). Hungarian scientists are on edge as country is poised to force out top university. Luettavissa: www.sciencemag.org/news/2018/05/hungarian-scientists-are-edge-country-poised-force-out-top-university (03.01.2020).

33 Szigeti, T. (2018). Fidesz-Linked Magazine Publishes List Attacking Supposedly “Liberal” Academy Researchers. Luettavissa: <https://hungarytoday.hu/>

oli pakko siirtää toimintansa Wieniin vuonna 2019.³⁴ Unkarin hallituksen nykyisen politiikan taustalla vaikuttaa Unkarin vuoden 1956 vallankumouksen historiallinen konteksti. Vallankumous merkitsi loppua stalinismille. Tätä taustaa vasten oikeistopopulismi kuukoistaa, kun Unkarin maatalous ja maaseutuelämä kuvataan kansallisen identiteetin symboleina, jotka täytyy ”pelastaa” ja joita täytyy ”suojella” Brysselin byrokralialta ja rajavalvonnan kriisiltä.

Mikä alkoi piikkilanka-aitana vuonna 2016, muuttui 175 kilometrin pituiseksi muuriksi maan Serbian ja Kroatian vastaisella etelärajalla sekä vaatimuksiksi ”vieläkin massiivisemmän” muurin rakentamisesta.³⁵ Orbán on sanonut, että maahanmuutto on ”myrkkyä” ja että ”me emme tarvitse sitä emmekä aio niellä sitä”. Hän ylistää avoimesti Trumpia tämän selkeydestä maahanmuuttokysymyksessä.³⁶ Vuonna 2018 tehdyssä haastattelussa Orbán sanoi saksalaiselle sanomalehti Bildille, että muslimimaahanmuuttajat ovat ”tunkeilijoita” ja että Unkari on laajamittaisen maahantunkeutumisen kohteena. Hän korosti, että maassa on käynnissä väestöpoliittinen kriisi. Orbán on ennustanut, että kristityt eurooppalaiset jäävät vähemmistöksi ja tulevat käytännössä syrjäytetyiksi vuoteen 2050 mennessä: ”jos

---

fidesz-linked-magazine-publishes-list-attacking-supposedly-liberal-academy-researchers (03.01.2020).

34 Adam, C. (2018). Hungary's loss – Central European University moves to Vienna. Luettavissa: <https://hungarianfreepress.com/2018/12/03/hungarys-loss-central-european-university-moves-to-vienna> (03.01.2020).

35 AP. (2016). Hungary's PM plans 'more massive' fence to keep out migrants. Luettavissa: www.theguardian.com/world/2016/aug/26/hungarys-pm-plans-more-massive-fence-to-keep-out-migrants (03.01.2020).

36 Staff and agencies. (2016). Hungarian prime minister says migrants are 'poison' and 'not needed.' Luettavissa: www.theguardian.com/world/2016/jul/26/hungarian-prime-minister-viktor-orban-praises-donald-trump (04.01.2020).

Eurooppaa eivät tulevaisuudessa enää asuta eurooppalaiset, ja me pidämme tätä selvönä, niin siinä tapauksessa me puhumme väestön vaihtumisesta – siitä, että eurooppalainen väestö korvataan muilla”.³⁷ Yksi ehdotus, jonka Orbán on esittänyt tämän ”väestönvaihdon” estämiseksi, on lisääntyminen ”perhe etusijalle -politiikan” avulla. Orbán on perustellut asiaa näin: ”jos kansakunta ei kykene ylläpitämään itseään biologisesti, se ei myöskään pysty säilyttämään kulttuurista ja henkistä yhteisöään, ja tulee katoamaan”.³⁸

Merkittävä haaste edistykselliselle ilmastoliikkeelle Unkarissa on kuitenkin maantieteellinen. Pääkaupunki Budapest on edistyksellinen piste konservatiivisen ja (radikaali)oikeistolaisen äänestyskäyttäytymisen meressä. Lokakuussa 2019 Budapestin pormestariksi valittiin Gergely Karácsony, joka kampanjoi teemalla ”vihreämpi ja reilumpi” Budapest.³⁹ Unkarissa on kuitenkin käynnissä myös toisenlainen kiinnostava kehityskulku. Vuoden 2019 Eurobarometrin mukaan yli 85 % unkarilaisista pitää ilmastonmuutosta vakavana ongelmana. Tämä huoli on vain lisääntynyt vuodesta 2017 lähtien, mikä tarkoittaa, että Unkarissa ilmastonmuutoksesta huolissaan olevien kansalaisten suhteellinen määrä ylittää EU-maiden keskiarvon (79 %). Tämä osoittaa, että vaikka maaseudulla ihmiset äänestävät (radikaali)oikeistolaisia puolueita, he myös reagoivat ilmastokriisiin.

---

37 Walker, S. (2019). Viktor Orbán trumpets Hungary's 'procreation, not immigration' policy. Luettavissa: www.theguardian.com/world/2019/sep/06/viktor-orban-trumpets-far-right-procreation-anti-immigration-policy (02.01.2020).

38 MTI. (2019). Orbán: Polluters Should Pay for Climate Protection. Luettavissa: [https://hungarytoday.hu/orban-polluters-should-pay-climate-protection](http://hungarytoday.hu/orban-polluters-should-pay-climate-protection) (04.01.2020).

39 Walker, S. (2019). Budapest's new mayor: my win proves there's more to Hungary than Orbán. Luettavissa: www.theguardian.com/world/2019/oct/17/gergely-karacsony-mayor-budapest-eu-hungary-liberal-viktor-orban (03.01.2020).

Ruohonjuuritasolla jotkut aktivistit uskovat, että tämä yleisen mielipiteen muutos mahdollistaa myös vahvan poliittisen liikkeen rakentamisen. Oma vaikutuksensa tähän on #FridaysForFuture (FFF) -liikkeen kasvavalla läsnäololla Budapestissa. Syyskuussa 2019 tuhannet ihmiset kokoontuivat Batthyány-aukiolle. Jotkut heistä kritisoivat Fidesziä ja vaativat, että ”hallitus julistaa ilmastohätätilan ja laatii toimintasuunnitelman”. Tämä tapahtui päivä sen jälkeen, kun kansliapäällikkö Gergely Gulás kutsui Greta Thunbergiä ”sairaaksi lapseksi”.⁴⁰ Tämä vastaa Fideszin keskeistä strategiaa, jossa kohteeksi otetaan yksittäisiä ihmisiä ja pyritään vahingoittamaan heidän uskottavuuttaan, esimerkiksi keksimällä ja levittämällä valheita siitä, keitä he ovat ja ketkä heitä rahoittavat. Samalla Unkarissa kuitenkin toimii joitakin kansalaisjärjestöjä, erityisesti Unkarin Greenpeace, jotka löytävät tapoja tukea nousevaa opiskelijalajakkoaktivismia.

Kaikki tämä tekee Unkarista ainutlaatuisen tapauksen ilmastopolitiikan ja radikaalioikeistolaisen politiikan välisen suhteen näkökulmasta. Suuri osa radikaalioikeistolaisista ja äärioikeistolaisista puolueista osallistuu aktiivisesti ilmastopolitiikkaan. Esimerkiksi äärioikeistolaisia oppositiopuolueita Jobbik ja Mi Hazánk Mozgalom (Kotimaamme-liike), jolla on oma ”vihreä siipensä”, voidaan pitää radikaalioikeistolaisina ympäristönsuojelijoina. Ne työskentelevät käynnistääkseen ympäristönsuojeluohjelman ja ovat julkisesti tukeneet maailmanlaajuisia opiskelijalakkoja. Lisäksi ne ovat kirjoituksissaan käsitelleet mahdollisuuksia toteuttaa vihreää nationalismia. Tämä on myös saanut aikaan sen, että Unkarin vihreä puolue on päätenyt liittoutumaan radikaalioikeistolaisten ja äärio-

keistolaisten puolueiden kanssa, erityisesti pienviljelyä koskeissa asioissa.

SAKSA

Saksa tunnetaan radikaalioikeistolaisten ilmastonmuutoksen kieltäjien linnakkeena. Eniten tässä joukossa poliittista vaikutusvaltaa on Vaihtoehto Saksalle -puolueella (AfD). Se kieltää ilmastonmuutosta koskevan tieteellisen tutkimuksen tulokset ja väittää, että ”ilmasto muuttuu niin kauan, kuin maapallo on olemassa. Ilmastonsuojelupolitiikka perustuu [IPCC:n] hypoteettisiin ilmastomalleihin... hiilidioksidi (CO₂) ei ole ympäristölle haitallinen aine, vaan kaikelle elämälle välttämätön rakenneos”.⁴¹ Tässä AfD esittää, etteivät ihmiset ole vastuussa ilmastonmuutoksesta. AfD:n mukaan se vastustaa tämän vuoksi uusiutuvan energian käyttöä, tuulivoimaa ja päästöjä vähentävää ilmastopolitiikkaa, sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

AfD:n kantaa tukee julkaisu nimeltään Compact, jonka sisällöstä on pitkälti vastuussa Europäisches Institut für Klima und Energie (EIKE) – Jenassa toimiva riippumaton ilmastonmuutoksen kieltäjien ajatuspaja, jonka ainoa tarkoitus on pyrkiä järjestelmällisesti horjuttamaan tieteellisen ilmastotutkimuksen uskottavuutta. EIKE:n rahoituslähteet eivät ole julkista tietoa, mutta sillä on mitattavia yhteyksiä kahteen yhdysvaltalaiseen ajatushautomoon, jotka ovat Committee for a Constructive Tomorrow ja Heartland Institute (molempia tukevat ExxonMobil sekä säätiöt, joita hallinnoivat Kochin veljekset ja Trumpia tukeva Mercerin perhe); EIKE järjestää näiden ajatushautomoiden kanssa vuosittaisia

40 Murphy, P. (2019). Hungary's Orban faces growing heat over climate change. Luettavissa: <https://news.yahoo.com/hungarys-orban-faces-growing-heat-over-climate-change-132847459.html> (02.01.2020).

41 AfD. (2018). Programm für Deutschland, 156. Luettavissa: www.afd.de/wp-content/uploads/sites/111/2018/01/Programm_AfD_Druck_Online_190118.pdf (15.12.2019).

ilmastokonferensseja.⁴² EIKE:n varapuheenjohtaja on Michael Limburg, joka työskentelee Karsten Hilselle, jonka tehtävänä on kertoa julkisuuteen AfD:n ympäristölinjauksista. Limburg toimi myös keskeisessä roolissa puolueen ilmasto- ja energiatyöryhmässä.⁴³ EIKE:n jäsenet työskentelevät monien AfD:n poliitikkojen kanssa, mutta he tukevat myös muita poliitikkoja Saksan kristillisdemokraattisesta unionista (CDU) ja sen baijerilaisesta sisarpuolueesta (CSU).

AfD hyödyntää EIKE:n tukea levittääkseen väärää tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista – esimerkiksi siitä, miksi Etelämantereen mannerjäätiköt sulavat.⁴⁴ AfD myös hyökkää julkisesti ilmastotoimien kannattajia vastaan. Esimerkkejä tästä ovat ilmastonmuutoksen esittäminen marskilaisten ja vihreiden puolueiden salaliittona, ilmastoaktivistien rinnastaminen uskonnollisten lahkosten johtajiin ja juutalaisvastaiset syytökset George Sorosin vaikutusvallasta. Lisäksi AfD väittää, että lapsia ja opiskelijoita käytetään ilmastonmuutoksen torjuntajoukkojen poliittisten päämäärien edistämiseen. Samanaikaisesti 19-vuotias AfD:n kannattaja Naomi Seibt, joka tunnetaan ”anti-Gretana”, tekee puolueelle mainosvideoita.⁴⁵ Syyskuusta 2019 lähtien AfD on

42 Taylor, J. (2018). Press release: Heartland Institute to present latest climate science in Poland during COP-24. Luettavissa: <https://archive.md/g3JUH> (23.12.2019).

43 Kahya, D. (2019). German far right targets Greta Thunberg in anti-climate push. Luettavissa: <https://archive.md/ooUG4> (22.12.2019).

44 AfD. (2017). Giant Antarctic Ice Shelf Demolition is a completely normal process - the Antarctic has been getting colder for 30 years. Luettavissa: www.afd.de/riesiger-antarktischelfeis-abbruch-ein-ganz-normaler-vorgang-dabei-wird-die-antarktis-seit-30-jahren-kaelter (22.12.2019)

45 Smith, D. 2020. ”Anti-Greta teen activist to speak at the biggest US conservatives conference.” Luettavissa: www.theguardian.com/us-news/2020/feb/25/anti-greta-teen-activist-cpac-conference-climate-sceptic (29.02.2020).

ollut toiseksi vahvin puolue Saksan itäisissä osavaltioissa Brandenburgissa ja Saksissa (joiden alueella sijaitsevat maan suurimmat ruskohiilikaivokset).

AfD on tiukkojen ilmastonmuutoksen kieltäjien puolue, jonka talousnäkemykset ovat klassisen uusliberaaleja. Tutkimusten mukaan realistinen suhtautuminen ilmastonmuutokseen on AfD:lle poliittisesti todella haastavaa, koska Saksa on niin riippuvainen autoteollisuudesta. Markkinoiden turvaamisen ohella toinen ydinkysymys puolueelle on maahanmuutto. AfD käsittelee ympäristökysymyksiä tyypillisimmin maahanmuuton kontekstissa, varsinkin suojelun näkökulmasta yleensä ja erityisesti väestösuunnitteluun keskittyen. Vuonna 2015 Björn Höcke, AfD:n puheenjohtaja Thüringenin osavaltiossa, puhui afrikkalaisten ja eurooppalaisten biologisista eroista ja sanoi: ”Afrikan maat tarvitsevat Euroopan rajoja pystyäkseen luomaan ekologisesti kestävä väestöpolitiikan”.⁴⁶

Kaikesta huolimatta ilmastonmuutos ei ole puolueen piirissä kuitenkaan tyystin poissa pöydältä. Toukokuussa 2019, heti europarlamenttivaalien jälkeen, puolueen nuorten ryhmä, Junge Alternative, kehotti AfD:n poliitikkoja harkitsemaan ilmastokantaansa uudelleen ja ”pidättäytymään esittämästä likimain järjettömiä väitteitä”, joiden mukaan ilmastonmuutos ei ole ihmisten aiheuttamaa.⁴⁷ Nuorten ryhmä kertoi pelkäävänsä, että puolue menettää relevanssinsa.

Toinen radikaalioikeistolainen ajatuspaja, joskin ilmastopoliittisesti vähemmän vai-

46 Clancy, R. (2015). Björn Höcke: On the Differential Population Growth Rates Among Africans and Europeans. Luettavissa: www.youtube.com/watch?v=487wMXiRARU (22.12.2019).

47 Wehner, M. (2019). Berliner AfD-Jugend will grüner werden. Luettavissa: www.faz.net/aktuell/politik/inland/nach-der-europawahl-berliner-afd-jugend-will-gruener-werden-16210600.html (23.12.2019)

kutusvaltainen, on *Instituut für Staatspolitik* (Valtion politiikan instituutti). Se yrittää muovata keskustelua kirjoittamalla ympäristökysymyksistä, mutta käyttää niitä verukkeena edistääkseen perinteisiä radikaalioikeistolaisia teemoja, kuten *Heimat* (kotimaa) ja *Heimatschutz* (kotimaan suojeleminen), sekä ”luonnonmukaista maailmankuvaa”, jonka mukaan planeettamme on elävä organismi. Ajatuspaja nostaa esiin sellaisia puhujia kuin Reinhard Falter, joka on luonnonsuojelija ja esoteerinen kansanfilosofi. Joissakin tapauksissa ajatuspaja on myös yrittänyt ujuttautua ja vaikuttaa ilmastokeskusteluun.

Berliiniläisen järjestön Antifaschistisches Pressearchiv und Bildungszentrum Berlinin (apabiz) mukaan usea äärioikeistolainen ryhmä pitää valitettavana sitä, että he ”ovat menettäneet hegemonisen asemansa” ympäristödiskurssissa ja luovuttaneet sen edistyksellisille vihreille. Tekstissään *Ökologie von rechts* (Oikeiston ekologia) apabiz kirjoittaa: ”moni pitää ekologiaa strategisena keinona hankkia uusia äänestäjiä ilman tarvetta luopua oikeistolaisesta heimotematatiikasta...”⁴⁸ Tällä viitataan 1970-lukuun, jolloin vasemmistolaiset ja oikeistolaiset ryhmät tekivät Saksassa yhteistyötä sodanvastaisissa ja ympäristönsuojeluun liittyvissä kysymyksissä. Itse asiassa yksi Saksan vihreän puolueen perustajista oli merkittävä oikeistopoliitikko Herbert Gruhl, joka oli tunnettu kritiikistään edistyksellistä maahanmuuttopolitiikkaa ja väestösuunnittelua kohtaan. Puolueen jäsenenä oli jopa *völkisch*-nationalisteja, kuten Baldur Springmann. Näihin aikoihin aktivisteja joka puolelta poliittista kenttää kallistui kohti nopeasti kasvavaa vihreää puoluetta käyttäen iskulauseita, kuten ”ei oikealle eikä vasemmalle, vaan eteenpäin”. Tämä yhteistyö päättyi 1980-luvun puoliväliin mennessä, mut-

48 6 Apabiz (2019). *Ökologie von rechts*. Luettavissa: www.apabiz.de/2019/oekologie-von-rechts-teil-1 (03.09.2019).

ta on sittemmin palannut erilaisissa muodoissa, kun osa vihreistä tekee yhteistyötä kristillisdemokraattien kanssa joillakin Saksan alueilla. Syy tähän on Peter Bierlin, teoksen *Green Brown: Environmental, Animal, and Homeland Protection from the Right* kirjoittajan, mukaan se, ”että oikeistolaisten ja porvarillisten ryhmien hallitsema Vihreät epäonnistui useissa vaaleissa”, eikä saanut tarvitsemaansa viiden prosentin kannatusta.⁴⁹ Siitä lähtien, Bierl jatkaa, Saksan ympäristönsuojelijat ja vasemmistolaiset ryhmät ovat seuranneet tarkasti tapoja, joilla oikeisto yrittää hyödyntää vasemmistolaisia suuntauksia.

Saksan edistyksellisellä ilmastoliikkeellä on tällä hetkellä paljon vetovoimaa koskien Hambachin metsää lännessä ja ruskohiilikaivoksia idässä. Vuonna 2015 perustetulla Ende Geländellä on merkittävä rooli hiiliteollisuuden vastaisessa suorassa toiminnassa. Se on laaja koalitio sellaisia ryhmiä, jotka katsovat, että ”pysäyttääksemme ilmastomuutoksen meidän on toimittava itse ja käytettävä kansalaistottelemattomuutta lähettääksemme vahvan viestin siitä, että tarvitaan todellisia toimenpiteitä, jotta ilmasto saadaan asetettua voitontavoittelun edelle”.⁵⁰ FFF:llä ja Extinction Rebellionilla on erittäin aktiiviset osastot Saksassa.

PUOLA

Vaikutusvaltaisain oikeistolainen ryhmä Puolan ilmastopolitiikassa on vallassa oleva Laki

49 Saksassa on käytössä viiden prosentin äänikynnys sekä valtakunnallisissa parlamenttivaaleissa (liittöpäivävaaleissa) että osavaltioiden sisäisissä parlamenttivaaleissa (maapäivävaaleissa) – toisin sanoen puolue tarvitsee vähintään viiden prosentin kannatuksen saadakseen ehdokkaitaan parlamenttiin. (suom. huom.)

50 ”About us”. Luettavissa: www.ende-gelaende.org/en (10.12.2019).

ja oikeus -puolue (PiS), joka tunnetaan myös ”pro hiili [hiilen puolesta] -puolueena”. Puolueen perustivat vuonna 2001 veljekset Lech ja Jarosław Kaczyński. Se pääsi parlamenttiin vuonna 2005 ja muodosti maahan enemmistöhallituksen vuonna 2015. Viime vuosina PiS on muuttanut linjaansa populistisemmaksi ja käyttää retoriikkaa, jossa korostuvat ilmaukset ”me vastaan he/ne” ja ”vihollinen keskuudessamme”. Puolueen syntyhistoria sijoittuu 1990-luvulle, eli Solidaarisuus-ammattiliiton ja liikkeen nousun jälkeiselle aikakaudelle, jolloin monet Puolan nykyisen poliittisen eliitin jäsenet työskentelivät yhdessä kommunismia vastustaneina toisinajattelijoina. Tästä huolimatta PiS on luonut itsestään kuvan valtaeliittiä vastustavana puolueena, joka on niiden puolella, jotka jäivät ”häviäjiksi” Puolan siirtymässä sosialismista kapitalismiin. Puolueen luomissa mielikuvissa vihollisia ovat eliitti, HLBTIQA+-yhteisö ja ihmiset, jotka harjoittavat islamia; uhattuina puolestaan ovat ”ahkerasti työtä tekevät ihmiset” ja kristillinen identiteetti.⁵¹

Kansainvälisen ilmastopolitiikan puolella PiS on äänestänyt Euroopan parlamentissa vastaan suurinta osaa ilmastoa ja energiaa koskevista ehdotuksista. Puola on esimerkiksi kuuluisa siitä, että se ei vuosiin ratifioinut Dohan muutosta, eli Kioton ilmastopoliittisuuden toista kautta – Puola hyväksyi sen myöhemmin ”symbolisesti”.⁵² Tuoreemmassa tapauksessa EU vapautti Puolan uusis-

ta kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä koskevista velvoitteista sen jälkeen, kun maa ei hyväksynyt ehdotusta tavoitteesta olla ”päästöneutraali vuoteen 2050 mennessä” – tavoitteen taustalla on ajatus, että EU ei enää aiheuttaisi maailmaan lainkaan nettohiilipäästöjä.⁵³ Puolan edustajat torjuivat ehdotuksen ja perustivat kantansa idän ja lännen välisiin eroihin. Heidän mukaansa Puolalta ei voi vaatia samaa kuin läntiseltä Euroopalta.⁵⁴ Tähän liittyen pääministeri Mateusz Morawiecki julisti, että ”Puola saavuttaa ilmastoneutraaliuden omassa tahdissaan.”⁵⁵ Tämä kanta liittyy maan historiaan: Puolan aiemmin kokemaan miehitykseen ja alikehittyneisyyteen. Oikeistolaiset narratiivit kuitenkin hyödyntävät tätä historiaa ruokkiakseen ilmastopolitiikkaan liittyvää myyttiä. Myytin mukaan Puolan täytyy kehittyä lisää, jotta se voisi saavuttaa länsimaisen elintason, ja siksi maa ei voi maksaa vähentääkseen päästöjä. Rikkaiden maiden täytyy maksaa. Meidän

53 Keating, D. (2018). EU Unveils Proposal To Bring Its Emissions To Zero By 2050. Luettavissa: www.forbes.com/sites/davekeating/2018/11/28/eu-unveils-proposal-to-bring-its-emissions-to-zero-by-2050/#77ddb49a6d47 (08.12.2019).

54 Suomentajan huomio: Joulukuussa 2020 EU:ssa neuvoteltiin tässä asiassa linjaus, jonka Puolakin hyväksyi. Linjauksen mukaan EU:n tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä vuoteen 2030 mennessä koko EU:n alueella yhteisesti vähintään 55 % vuoden 1990 tasosta. Tässä linjauksessa luvattiin ottaa huomioon eri EU-maiden erilaiset lähtökohdat niiden kyvyssä vähentää päästöjään. Päästövähennystavoite vuoteen 2030 mennessä on osa EU:n tavoitetta olla päästöneutraali vuoteen 2050 mennessä. Ks. esim. Eurooppa-neuvoston päätelmät 10.-11. joulukuuta 2020. <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2020/12/11/european-council-conclusions-10-11-december-2020/> <https://www.consilium.europa.eu/fi/press/press-releases/2020/12/11/european-council-conclusions-10-11-december-2020/> (katsottu 31.8.2022)

55 Wyatt, T. (2019). EU commits to being carbon neutral by 2050, but gives Poland exemption. Luettavissa: www.independent.co.uk/news/world/europe/eu-climate-change-carbon-emissions-net-zero-2050-poland-a9245521.html (07.12.2019).

51 8 Kalan, D. (2019). In Poland's Upcoming Election, the Law and Justice Party Is Demonizing the LGBT Community to Win. Luettavissa: <https://foreignpolicy.com/2019/10/09/poland-pis-demonizing-lgbt-community-win-upcoming-elections> (09.12.2019).

52 Goswami, U. (2018). Poland to formally adopt climate treaty to reduce greenhouse gas emissions by 2020. Luettavissa: <https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/poland-to-formally-adopt-climate-treaty-to-reduce-greenhouse-gas-emissions-by-2020/articleshow/65784580.cms> (09.12.2020).

tehtävämme on kehittää omaa maatamme. Tämä on linjassa puolalaisen nationalismin kanssa, jota on maan historian aikana kehitetty vastustamaan sekä saksalaista että venäläistä nationalismia.

Vuonna 2015 PiS:n vaaliohjelmaan sisältyivät lupaukset ylläpitää teollisuutta ja työpaikkoja sekä tukea hiiliteollisuuden työntekijöiden ammattiliittoja. Vuonna 2018 presidentti Andrzej Duda puhui YK:n ilmastokokouksessa Katowicessa ja sanoi: ”Hiili on meidän strateginen resurssimme. Meillä on hiilivarantoja seuraavaksi 200 vuodeksi ja meidän on vaikea luopua resurssista, joka mahdollistaa meille itsenäisen energiantuotannon.”⁵⁶ Hiili on olennainen osa Puolan nykyistä sähköntuotantoa; se kattaa noin 80 % maan energiantuotannosta ja on merkittävä työllistäjä. Siitä huolimatta, että Puola tuottaa itse paljon hiiltä, se myös tuo sitä suuria määriä ulkomailta, mukaan lukien Venäjältä. Puolassa on käynnissä hankkeita rakentaa uusia voimalaitoksia ja laajentaa kaivoksia. Osa näiden hankkeiden rahoituksesta tulee saksalaisilta vakuutusyhtiöiltä, Allianzilta ja Munich Reltä.⁵⁷ Itse asiassa Puolan hallitus laatii parhaillaan esitystä maan geologisten ja kaivostoimintaa koskevien lakien muuttamiseksi. Lakimuutosten tarkoitus on mahdollistaa paikallishallintojen sivuuttaminen siinä tapauksessa, että ne vastustaisivat uusia kaivoshankkeita. Ajatuksena on ”varmistaa raaka-aineiden saatavuus kansallisen turvallisuuden nimissä”.⁵⁸

---

56 Rolski, T. (2018). UN climate conference meets in coal-focused Poland. Luettavissa: <https://abc-news.go.com/International/climate-conference-meets-coal-focused-poland/story?id=59659379> (06.12.2019).

57 Magenheimer-Hörmann, T. (2018). The dirty business of insurers. Luettavissa: www.fr.de/wirtschaft/schmutzige-geschaefit-versicherer-11010489.html (06.12.2019).

58 Erizanu, P. (2019). Extinction Rebellion is taking root in Eastern Europe. Here’s what they’re fighting for. Luettavissa: www.calvertjournal.com/features/

Belchatówin voimalaitos on maailman suurin ruskohiilivoimala. Se sijaitsee Łódźin alueella Puolan keskiosassa ja tuottaa jopa 20 % maan kuluttamasta energiasta. Öljy, maakaasu ja uusiutuva energia ovat suhteellisen pieniä energianlähteitä hiileen verrattuna. Puola käyttää, yhdessä Saksan kanssa, eniten hiiltä EU:ssa.⁵⁹ Yhdysvaltain presidentti Donald Trump on luvannut tukea Puolan hiiliteollisuutta vaikeina aikoina. Lisäksi Yhdysvallat ja Puola ovat allekirjoittaneet uuden puolustusyhteistyösopimuksen, jonka seurauksena Yhdysvaltain erikoisjoukkoja siirryy Saksasta Puolaan. Sopimus kasvattaa Puolaan sijoitettujen yhdysvaltalaisien sotilaiden määrän viiteen tuhanteen – joukkojen asemapaikkana toimivaa tukikohtaa kutsutaan epävirallisesti ”Fort Trumpiksi”.⁶⁰

Mielipidemittaukset osoittavat, että ilmastonmuutoksesta on tulossa tärkeä kysymys Puolassa. Vuoden 2019 Eurobarometrin mukaan 70 % puolalaisista vastaajista pitää ilmastonmuutosta vakavana ongelmana – kasvua 12 prosenttiyksikköä vuodesta 2017 – ja 87 % pitää tärkeänä, että kansalliset hallitukset asettavat tavoitteeksi kasvattaa uusiutuvan energian käyttöä vuoteen 2030 mennessä.⁶¹ Kun ekologiset ja sosiaaliset kysymykset asetetaan ympäristön viitekehykseen, niistä tulee paljon aikaisempaa kiistanalaisempia, ne herättävät enemmän vastustusta ja ylipäätään enem-

---

[show/11477/extinction-rebellion-eastern-europe-protest-climate-change](https://www.eurobarometer.europa.eu/show/11477/extinction-rebellion-eastern-europe-protest-climate-change) (07.12.2019).

59 Chestney, N. (2018). Poland’s power from coal seen down at 50 percent by 2040 – government official. Luettavissa: www.reuters.com/article/us-poland-energy-idUSKCN1MC2FM (08.12.2019).

60 Diamond, J. (2019). Trump and Polish President sign new defense agreement. Luettavissa: <https://edition.cnn.com/2019/06/12/politics/donald-trump-andrzej-duda-poland-f-35-deal/index.html> (09.12.2019).

61 Eurobarometer by the European Commission. (2019). Poland. Luettavissa: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/support/docs/pl_climate_2019_en.pdf (09.12.2019).

män keskustelua. Tämä haastaa vallitsevan myytin, jota vahvat kaivosalan ammattiliitot usein tukevat ja jonka mukaan ”ympäristönsuojelu on osa EU:n salaliittoa”.⁶² Havaittuaan tämän muutoksen julkisessa keskustelussa puolalainen, oikeistolainen ajatuspaja Klub Jagielloński julkaisi artikkelin otsikolla ”Älkää jättäkö ekologiaa vasemmistolle”. Artikkelissa kuvataan oikeistolaisten ryhmien poliittista mahdollisuutta tarttua ekologisiin kysymyksiin aloitteellisemmin ja ennakoivammin.⁶³

Vuonna 2019 Puolan hallitus yritti rakentaa kanaalia läpi Veikselin kynnäs -nimisen suuren hiekkasärkän tarkoituksenaan avata väylä Itämerelle. Kynnäällä kasvaa runsaasti puita ja se erottaa Puolan Venäjän kanssa jakaman rannikolaguunin Gdańskinlahdesta.⁶⁴ Ruohonjuuritason ryhmä nimeltään Obóz dla Mierzei (Leiri Kynnään puolesta) järjesti mielenosoituksia ja korosti, että hanke aiheuttaisi mittavia tuhoja koskemattomalle luonnolle. Euroopan komissio pysäytti pian suuret rakennustyöt, mutta Puolan hallitus on jatkanut valmistelutöitä alueella kaadattamalla puita.⁶⁵

Euroopan komissio myös haastoi aikaisemmin PiS:n oikeuteen huonon ilmanlaadun vuoksi. Eteläisen Puolan kaupungit ovat maailman saastuneimpien joukossa; niissä mitattu ilmansaasteiden määrä on toisinaan korkeampi

62 Olszewski, M. (2015). The Polish conservatives and the ecology issue. Luettavissa: <https://pl.boell.org/en/2015/11/12/polish-conservatives-and-ecology-issue> (09.12.2019).

63 Musiałek, P. (2015). Let's not leave the ecology of the left! Luettavissa: <https://klubjagiellonski.pl/2015/10/05/nie-zostawiajmy-ekologii-lewicy> (06.12.2019).

64 Baczyńska, G. (2019). EU says Poland cannot build Baltic canal without approval. Luettavissa: www.reuters.com/article/us-eu-poland-vistulaspit-idUSKCN1QI56C (05.12.2019).

65 Baczyńska, G. (2019). EU says Poland cannot build Baltic canal without approval. Luettavissa: www.reuters.com/article/us-eu-poland-vistulaspit-idUSKCN1QI56C (05.12.2019).

kuin Pekingissä ja New Delhissä. Euroopan unionin tuomioistuimien totesi, että epäpuhtauksien määrä ilmassa ylitti lain salliman tason 35:llä Puolan 46:sta ”ilmanlaatualueesta” ja että yhdeksällä noista alueista ylittyi myös laissa määritelty vuotuinen epäpuhtauksien raja-arvo.⁶⁶ Aktivistiryhmien, kuten Obóz dla Klimatu (Ilmastoleiri)⁶⁷ ja Greenpeace, toimet sekä EU-tuomioistuimen päätös yhdessä pakottivat presidentti Dudan allekirjoittamaan ”lain savusumun torjumiseksi” vuonna 2015.⁶⁸

Viime vuosien kiistanalaisin ympäristöä koskeva yhteenotto hallituksen ja kansanliikkeiden välillä tapahtui vuonna 2016. Sen aiheena olivat hakkuut Białowieżan ikimetsässä.⁶⁹ Silloinen Puolan ympäristöministeri Jan Szyszko kolminkertaisti hakkuulupien määrän huolimatta toistuvista varoituksista, joita olivat esittäneet Euroopan komissio, tutkijat ympäri Eurooppaa sekä tuhannet puolalaiset aktivistit.⁷⁰ Kiistan aikana tutkivat toimittajat saivat selville, että Puolan vastaanottamaa EU-rahoi-

66 Koester, S. (2018). EU's top court says Poland breached air pollution rules. Luettavissa: www.reuters.com/article/us-eu-court-poland/eus-top-court-says-poland-breached-air-pollution-rules-idUSKCN1G617D (05.12.2019).

67 Rushton, S. (2019). Polish climate movement stages first mass civil disobedience against coal. Luettavissa: <https://obozdlaklimatu.org/about, www.occupy.com/article/polish-climate-movement-stages-first-mass-civil-disobedience-against-coal#sthash.0Gj0wVtS.dpbs> (05.12.2019).

68 Prezydent.pl. (2015). The president has signed the so-called "Anti-smog act." Luettavissa: www.prezydent.pl/aktualnosci/wydarzenia/art,37,prezydent-podpisal-ustawy-prawo-ochrony-srodowiska-tzw-ustawy-antysmogowej.html (05.12.2019).

69 Białowieża Science Initiative. (2015). Luettavissa: <https://informar.eu/bialowieza-science-initiative> (05.12.2019).

70 Newsroom. (2017). Thousands protest logging in Poland's ancient forest. Luettavissa: www.enca.com/life/thousands-protest-logging-in-polands-ancient-forest (06.12.2019).

tusta, joka oli tarkoitettu ympäristönsuojeluhankkeisiin, kuten Białowieżanmetsään, käytettiin todellisuudessa ”rahoittamaan yhtäältä oikeistolaista, pseudoekologista poliittista järjestöä [nimeltään puszcz.a.tv] ja toisaalta erästä [oikeistolaista] media-alan toimijaa”.⁷¹

Vuonna 2018 EU-tuomioistuimien antoi Białowieżanmetsän tapauksessa Puolan hallitukselle langettavan tuomion, jonka mukaan Puola rikkoi EU:n koskemattomuutta luontoa suojaavia lakeja.⁷² ”Tämän kaiken tarkoituksena oli nöyryyttää Puolaa kansainvälisissä suhteissa”, Szyszko sanoi sen jälkeen, kun hänet oli erotettu ministerin virasta. Toistaiseksi ainoita johdonmukaisia suunnitelmia ympäristöpolitiikasta esittää vasemmistopuolue Lewica Razem, joka on osa Lewica (Vasemmisto)-koalitiota. Puolueen tärkein merkitys on siinä, että se pystyy osoittamaan PiS:n sosiaalipoliittisen ohjelman puutteet ja heikkoudet sekä luomaan painetta.

Viime vuosina ruohonjuuritason liikkeistä on muodostunut varteenotettava voima, joka pystyy muokkaamaan yleistä mielipidettä ympäristö- ja ilmastokysymyksissä. Puolalaiset nuoret ovat tuoneet maahan lännestä esimerkiksi sellaiset liikkeet kuin Extinction Rebellion, FFF ja Earth Strike. Lupaava ja myös kestävimältä vaikuttava liike syntyi Białowieżanmetsää koskevasta kamppailusta: Obóz dla Puszczy (Leiri Metsän puolesta)

---

71 Szczygiel, K. (2017). PLN 6 million for Szyszki's environment. OKO.press reveals the political, business and family system. Luettavissa: <https://oko.press/6-millionow-zlotych> (06.12.2019).

72 European Commission. (2017). ACTION for failure to fulfil obligations under Article 258 TFEU. Luettavissa: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d2dc30dd4595f09e35b74e558d388d17bb12b2b2.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxyNc350?text=&docid=201150&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&id=731345> (06.12.2019).

luotiin torjumaan hakkuita.⁷³

Vuonna 2019 toinen ruohonjuuritason ryhmä Obóz dla Klimatu (Ilmastoleiri) toi onnistuneesti yhteen ihmisiä joka puolelta maata tavoitteenaan ruskohiilikaivoksen torjuminen Länsi-Puolassa. Merkittävä yhteenliittymä on myös Koalicja Klimatyczna (Puolan Ilmasto-koalitio), joka on kehittänyt johdonmukaisen ja tieteeseen perustuvan lähestymistavan ilmastomuutokseen tekemällä politiikka-analyysejä ja järjestämällä julkisia konferensseja.

ITALIA

Ilmastopolitiikalla on vaikeuksia saada jansijaa Italiassa. Historiallisesti italialaiset puolueet eivät ole osoittaneet kansallisen politiikan tasolla juurikaan kiinnostusta ilmastoon tai edes ympäristöön. Itse asiassa ainoa poliittinen puolue, joka on tarttunut ympäristökysymyksiin järjestelmällisemmin, oli vasemmistopuolue Sinistra Ecologia Libertà (Vasemmisto Ekologia Vapaus), joka perustettiin vuonna 2009.

Tämä puolueiden taipumus olla poliittisesti tarttumatta ekologiisiin kysymyksiin jatkuu edelleen. Oikeistopopulistinen puolue Lega (Pohjoisen liitto) teki ohjelmassaan jonkinlaisia heiveröisiä viittauksia ilmastoon silloin, kun se oli hallituksessa yhdessä vasemmistopopulistisen Viiden tähden liikkeen kanssa. Näissä kysymyksissä Lega keskittyi lähinnä kestävään energian käyttöön ja äänesti parlamentissa energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöä edistävien poliittisten toimien puolesta. Legan kannattamat toimet olivat sellaisia, joilla oli mahdollisuuksia tukea nationalistisia taloudellisia pyrkimyksiä ja jotka olivat linjassa puolueen ”Italia ensin!”

---

73 Inicjatywa Dzikie Karpaty Facebook. Luettavissa: www.facebook.com/dzikiekarpaty (06.12.2019)

iskulauseen kanssa. Vuosien 2014 ja 2018 välillä Lega äänesti lähes kaikkia EU:n ilmasto- ja energiapolitiittisia esityksiä vastaan.⁷⁴

Lega on kerännyt valtavan kannatuksen viime vuosina, ja onnistui saamaan maahanmuuton vastaisista ristiretkistään tunnetun Matteo Salvinin varapääministeriksi.⁷⁵ Salvini toimi intohimoisesti virallisten pakolaisleirien rahoituksen lopettamisen puolesta, ja kommentoi Twitterissä ilmastokriisejä pakenevien ihmisten tilannetta: ”On hullua hyväksikäyttää niin vakavaa aihetta kuin ilmastonmuutos laittoman maahanmuuton oikeuttamiseen.” Syyskuussa 2019 Viiden tähden liike muutti hallituspohjaa muodostamalla koalition keskustavasemmistolaisen Demokraattisen puolueen kanssa; kummallakaan puolueella ei ole vahvaa ilmasto-ohjelmaa.

Ihmisten aktivointi ympäristötoimintaan tapahtuu ruohonjuuritasolla. Sen jälkeen, kun Italian poliittista järjestelmää uudistettiin 1990-luvun alussa, ympäristökysymykset nostettiin uudelleen esiin CasaPound Italian toimesta. Uusfasistinen CasaPound on äärioikeistolaisista ryhmistä vaikutusvaltaisimman. Vuonna 2003 se nousi yleiseen tietoisuuteen äärioikeistolaisena talonvaltaajien liikkeenä, joka oli vallannut valtion omistaman rakennuksen Rooman lähiössä. Laajemmassa tarkastelussa CasaPound kuitenkin asettuu osaksi Italian pitkäaikaista fasistista perinnettä ja kulkee esimerkiksi sellaisten ryhmien jalanjäljissä kuin Centro Studi Ordine Nuovo,

---

74 Schaller, S. and Carius, A. (2019). Convenient Truths: Mapping Climate Agendas of Right Wing Populist Parties in Europe, 88. Luettavissa: www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

75 Stille, A. (2018). After years on the fringes of Italian politics, the populist leader of the Lega has stoked anti-immigrant panic and barged into power. Luettavissa: www.theguardian.com/news/2018/aug/09/how-matteo-salvini-pulled-italy-to-the-far-right (10.01.2020).

la Nouvelle Droite, Terza Posizione, Campi Hobbit, Centro Studi Orientamento e Ricerca, Sinergie Europee, Università d’Estate ja CasaMontag.⁷⁶ Viime aikoina tiedotusvälineet ovat CasaPoundia käsitellessään jättäneet huomiotta sen turvapaikanhakijoiden asuntoloita vastustaneet mielenosoitukset sekä hyökkäykset toimittajia ja romaneja vastaan. Näiden sijaan on käsitelty CasaPoundin näkemyksiä veganismista ja eläinten hyvinvoinnista.⁷⁷

CasaPound koostuu erilaisista ruohonjuuritaso- järjestöistä ympäri Italiaa, mutta niistä suurimman osan kotipaikka sijaitsee lähellä Roomaa. Ryhmällä on kauppoja, kirjakauppoja ja baareja. Lisäksi se organisoi kaduilla toimivien järjestöjen toimintaa, joista jotkut tarjoavat jopa terveydenhuollon palveluja tietyissä naapurustoissa. CasaPoundin ydinajatus on, että kansakunnan tulee saada itsenäisesti päättää omista asioistaan; se vaatii kansallista täysivaltaisuutta, suvereni- teettia. CasaPound soveltaa tätä viitekehystä ilmastokriisiin, mikä on nähtävissä sen vaatimuksissa itsenäisestä energiantuotannosta – se korostaa erityisesti riippumattomuutta Italian ulkopuolelta tulevista fossiilisista polttoaineista sekä EU:sta yleensä;⁷⁸ tämän laajempia ja yleisempiä ilmastonäkemyksiä se ei kuitenkaan ole kehittänyt.

---

76 Wolff, E. (2019). CasaPound Italia: ‘Back to Believing. The Struggle Continues.’ Luettavissa: https://brill.com/view/journals/fasc/8/1/article-p61_61.xml?language=en (25.01.2020).

77 Torrisi, C. (2018). Some reporters have dangerously framed this violent movement and its female leaders as ‘beautiful,’ ‘clean-faced,’ and attractive to voters. Luettavissa: www.opendemocracy.net/en/5050/italian-media-casapound-glamourise-fascism (09.01.2020).

78 Jones, T. (2018). Italy’s CasaPound has been central to normalising fascism again in the country of its birth. Now they’re trying to enter parliament. Luettavissa: www.theguardian.com/news/2018/feb/22/casapound-italy-mussolini-fascism-mainstream (09.01.2020).

CasaPoundiin kuuluu kolme järjestöä, jotka varsinaisesti ajavat ympäristöasioita: La Foresta che Avanza, La Salamandra ja La Muvra. Erityisesti La Foresta che Avanza kutsuu itseään CasaPoundin ympäristöliikkeeksi, vaikka missään sen verkossa julkaisemassa materiaalissa ei mainita sanallakaan ilmasto. Sen sijaan järjestö on tunnettu siitä, että se vastustaa Harlan Laboratories -nimistä yritystä, joka toimittaa eläimiä vivisektioihin ja eläinkokeisiin, sekä Monte Giano -metsäkampanjasta. Kampanjassa järjestön jäsenet lähettävät marraskuun 21. päivänä puita kaupunkeihin ympäri Italiaa tarkoituksenaan elvyttää pyhäpäivä, jonka Arnaldo Mussolini loi vuonna 1923. Vuonna 2018 pidetyssä puuseremoniassa järjestön jäsenet kantoiivat banderollia, jossa luki: ”Juuret juurtuvat paremmin Kansakunnan maaperään”. Tämä on osoitus siitä, miten nationalismi tulkitsee ekologiaa.⁷⁹ La Foresta che Avanza puhuu laajasti siitä, kuinka metsiensuojelu on tapa säilyttää historiaa, ja kuvaa siivoustopauksia luonnossa ”taistelurintamiksi”.⁸⁰

Syyskuussa 2019 CasaPoundin jäsenet yrittivät vaikuttaa FFF:n mielenosoitukseen pohjoisessa Torinon kaupungissa. Ennen mielenosoituksen alkua ripustettiin banderolli, jossa luki: ”Greta älä paasaa, ongelma ei ole ilmasto, vaan uusi maailmanjärjestyksesi”. Eteläisessä Palermon kaupungissa CasaPound yritti myös osallistua mielenosoitukseen, mutta se pakotettiin rauhanomaisesti poistumaan. Tämä on osoitus Italian ainutlaatuisuudesta siinä, kuinka siellä vastustetaan äärioikeiston osallistumista ilmastopolitiikkaan.

79 CasaPound Sicilia. (2018). Tree festival 2018: the militants of the Avanza Forest plant and donate trees throughout Italy. Luettavissa: www.casapoundsicilia.altervista.org/festa-del-lalbero-2018-militanti-della-foresta-avanza-piantano-donano-alberi-tutta-italia (10.01.2020).

80 Eisen, E. (2019). Italy's Green Fascists. Luettavissa: <https://jewishcurrents.org/italysgreen-fascists> (19.09.2019).

FFF on saanut Italiassa eniten ihmisiä liikkeelle ilmastoaktivismiin kentällä. Se on myös Italian nuorin liike, joka on saanut 14–19-vuotiaat opiskelijat kaduille 105–150 kaupungissa ympäri maan. Edellisen kerran Italiassa nähtiin näin laajoja mielenosoituksia öljykriisin aikaan 1970-luvulla ja ydinvoiman vastaisten liikkeiden aikaan 1980-luvulla – tuolloin yli puolet Italian kansalaisista lähti kaduille.⁸¹ Toinen mielenkiintoinen asia on, että FFF:n aloittaessa toimintansa Italiassa se julistautui antifasistiseksi. Tämän mahdollistivat kokenemmat aktivistit, jotka toimivat maanlaajuisessa komiteoiden verkostossa. Erityisen merkittäviä olivat pitkäaikaisten ympäristökomiteoiden, kuten NoTav ja No Grandi Navi, jäsenet, jotka tapasivat opiskelijoita kansallisissa FFF-kokoontumisissa. Tämän jälkeen FFF otti fasismin vastaisuuden yhdeksi poliittisista arvoistaan. Syyskuussa 2019 ilmastoaktivismi sai Italiassa edelleen lisää jalansijaa, kun aktivistit eri järjestöistä ympäri maata kokoontuivat Venetsian ilmastoleirille ja tapasivat ilmastoaktivisteja muualta Euroopasta. Leirin jälkeen italialaiset aktivistit palasivat kotiseuduilleen ympäri maata mukanaan kuulemiaan tarinoita ja uusia strategioita.⁸²

RANSKA

Äärioikeistolainen ja populistinen puolue Kansallinen liittouma (Rassemblement national, RN) on ilmastopolitiikassa Ranskan vaikutusvaltaisin radikaalioikeistolainen ryhmittymä. Se on merkittävä voima tämän

81 Bulli, G. (2019). Environmental Politics on the Italian Right: Not a Party Issue?, in Forchtner, B. (eds) (2019).

82 Social Centers of the North East. (2015). Apocalypse or revolution, we change everything so as not to change the climate. Luettavissa: www.globalproject.info/it/in_movimento/apocalisse-o-rivoluzione-cambiamo-tutto-per-non-cambiare-il-clima/19569 (10.01.2020).

päivän ranskalaisen nationalismin muovamisessa ja tunnettu nollatoleranssilinjastaan lain ja järjestyksen suhteen, vaatimuksistaan merkittävistä leikkauksista maahanmuuttopolitiikkaan sekä globalisaation vastaisista kannoistaan, joiden mukaan YK:n ilmastonmuutosta koskeva puitesopimus (UNFCCC) on ”kommunistinen hanke”.⁸³ Vuonna 2018 puolue muutti nimensä Kansallisesta rintamasta Kansalliseksi liittoumaksi. Pyrkimyksenä oli lieventää puolueeseen liitettuja mielikuvia, jotka ovat seurausta sen rasistisesta ja juutalaisvastaisesta historiasta, sekä lisätä puolueen vetovoimaa valtavirtapolitiikassa.⁸⁴

Kansallinen liittouma on viimeisen vuosikymmenen aikana äänestänyt pääsääntöisesti EU:n ilmasto- ja energiapolitiittisia esityksiä vastaan. Se kuitenkin puoltaa nimellisesti Ranskan sisäisiä uusiutuvan energian hankkeita, kuten aurinkovoimaa, ja kannustaa asteittaiseen luopumiseen fossiilisista polttoaineista, jotta Ranska olisi vähemmän riippuvainen ulkomaisista energianlähteistä.⁸⁵ Kansallisen liittouman ilmastoagenda on epäjohdonmukainen. Puolue esimerkiksi vastustaa käytäntöjä, joissa elämiä kohdellaan julmasti, mutta puolustaa metsästysoikeuksia ja suuria maatalousyrityksiä. Se väittää tulevaisuuden uusiutuvan energian käyttöä, mutta äänestää niin ydinvoiman kuin senkin puolesta, että kanadalainen öljyhiikka tulisi sal-

lia osana EU:n polttoainevalikoimaa.⁸⁶ Nämä ristiriidat kytkeytyvät usein populistiseen tai lokalistiseen argumentaatioon. Esimerkiksi vuonna 2019 Kansallisen liittouman edustaja Jordan Bardella sanoi, että puolueen tuulivoimaloita vastustavassa kampanjassa on kyse ”maiseman pilaamisen ja melusaasteen” ehkäisemisestä. Tämä on kohtelias tapa ilmaista, että Ranskan kulttuurisesti merkittävää maaseutua ollaan tarvelemässä. ”Lokalismien” korostaminen on ranskalaisen sanomalehti Le Monden mukaan puolueelle taktiikka, jolla ”pyritään (huonosti) peittelemään ulkomaalaisten ja maahanmuuton vastaisuutta”.⁸⁷

Oikeistolaisen politiikan ja ekologian yhteyksillä on Ranskassa pitkä historia. 1970-luvulla ryhmä nimeltään Groupement de Recherche et d'Etudes pour la Civilisation Européenne (Eurooppalaisen sivilisaation tutkimuksen ryhmittymä, GRECE) loi pohjan 1900-luvun puolivälin rasismille. GRECE:n perusti ranskalainen poliittinen filosofi Alain de Benoist, joka ajoi etnopluralismia, eli ajatusta, että eri maantieteellisten alueiden etniset ja kulttuuriset erot tulee säilyttää vetämällä alueiden välille selkeät rajat ja ylläpitämällä niitä. Toisinaan tätä näkemystä perustellaan ajatuksilla ”oikeudesta olla erilainen”. Benoist on edelleen merkittävä hahmo näitä asioita ajavassa liikkeessä. GRECE muodosti perustan Nouvelle Droite -nimiselle rasistiselle yhteiskunnalliselle liikkeelle, joka perustettiin vuonna 1968. Benoist on myöhemmin

---

83 Schaller, S. and Carius, A. (2019). Convenient Truths: Mapping Climate Agendas of Right Wing Populist Parties in Europe, 83. Luettavissa: www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

84 Foudrot, E. (2018). France's National Front renamed 'National Rally'. Luettavissa: www.reuters.com/article/us-france-politics-nationalfront-idUSKC-N1X5LU (13.01.2020).

85 Schaller, S. and Carius, A. (2019). Convenient Truths: Mapping Climate Agendas of Right Wing Populist Parties in Europe, 83. Luettavissa: www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

---

86 Nelson, A. (2014). French National Front launches nationalist environmental movement. Luettavissa: www.theguardian.com/environment/2014/dec/18/french-national-front-launches-nationalist-environmental-movement (09.01.2020).

87 Vincent, C. (2019). "Integral ecology", ecofascism...: a history of identity ecologies. Luettavissa: www.lemonde.fr/idees/article/2019/10/04/ecologie-integrale-ecofascisme-une-histoire-des-ecologies-identitaires_6014144_3232.html?fbclid=IwAR08Mlz0mIAZQLa4d1D1sWRR2X9eaRQ3aCaODpJ7pX1WSN1NysqUDLCGBps (08.01.2020).

puhunut Yhdysvalloissa tapahtumissa, jotka on järjestänyt tunnettu yhdysvaltalainen uusnatsi Richard Spencer.⁸⁸ GRECE suunnasi huomionsa ajatukseen salaliitosta, jossa arabit ”tunkeutuvat” Ranskaan. Kyseisen salaliittoteorian juuret juontavat Algerian itsenäistymiseen Ranskan vallan alta vuonna 1962. Algerian itsenäistymisen nosti pintaan kolonialismin vastaisia kannanottoja, ja tätä puolestaan seurasivat väittelyt näiden kannanottojen sisällöistä. Kyseisten väittelyiden pohjalta syntyi myös salaliittoteoria arabien ”invaasiosta” Ranskaan.⁸⁹

Tämä ajatus ”invaasiosta” vastaa pitkälti Renaud Camus’n teoriaa, jolle hän antoi nimeksi ”Suuri väestönvaihto” – sen mukaan on käynnissä valkoisten ihmisten korvaaminen afrikkalaisilla ja Lähi-idästä tulevilla ihmisillä. Tämä teoria nauttii nykyään merkittävää suosiota Ranskan niin kutsutun identitaarisen liikkeen keskuudessa.

Kansallinen liittouma on myös tarttunut maahantunkeutumisen tematiikkaan, mutta selvänä erona argumentaatiossa se korostaa nationalismia. Adelpin vuonna 2019 julkaiseman raportin mukaan Kansallinen liittouma ilmentää vihreää nationalismia, koska se ”pyrkii luomaan maan sisäistä vaurautta ja kannattaa ekologista politiikkaa sekä samanaikaisesti ajaa vetäytymistä maailmanlaajuisista yhteistyömekanismeista”.⁹⁰ Tällä tavoin

88 Williams, T. (2017). The French Origins of ‘You Will Not Replace Us.’ Luettavissa: www.newyorker.com/magazine/2017/12/04/the-french-origins-of-you-will-not-replace-us (08.01.2020).

89 Mechaï, H. (2017). Todd Shepard: “In France, the figure of the Arab man is obsessive.” Luettavissa: www.lepoint.fr/culture/todd-shepard-en-france-la-figure-de-l-homme-arabe-est-obsessionnelle-15-03-2017-2112117_3.php (09.01.2020).

90 Schaller, S. and Carius, A. (2019). Convenient Truths: Mapping Climate Agendas of Right Wing Populist Parties in Europe, 83. Luettavissa: www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

Kansallinen liittouma on samoilla linjoilla italialaisen Legan ja Itävallan vapauspuolueen kanssa – kaikki nämä puolueet tarkastelevat ilmastonmuutosta maahanmuuton ja nationalismin linssin lävitse.

Vuonna 2017 Marine Le Pen – jonka ilmastonmuutokseen skeptisesti suhtautuva isä perusti puolueen – piti presidentinvaalikampanjansa avauspuheen, jossa hän käsitteli myös puolueensa ympäristötavoitteita. Hän puhui Ranskan maaseudun majesteettisuudesta ja yhdisti ilmastonmuutoksen kansalliseen suvereniteettiin, ranskalaiseen identiteettiin sekä kulttuuriperintöön, jonka hän kuvasi olevan uhattuna saastumisen ja liikakansoituksen vuoksi.⁹¹ Tähän tapaan käsitellä ilmastonmuutosta ei yleisesti kiinnitetty juuri huomiota. Kaksi vuotta myöhemmin Kansallinen liittouma julkaisi europarlamenttivaaliohjelmansa, jota se kutsuu ”visioksi ihmiskunnalle”: ohjelman tavoitteena on tehdä Euroopasta ”maailman ensimmäinen ekologinen sivilisaatio”.⁹² Puolue pehmensi alkuperäistä EU-vastaista linjaansa, mutta kovensi maahanmuuttovastaisia kantojaan. Ohjelmassa syytetään maahanmuuttajia siitä, ettei heillä ole kotimaata ja etteivät he tiedosta ympäristölle aiheuttamaansa vahinkoa. Kansallisen liittouman EU-vaalien kärkiehdokas Jordan Bardella sanoi, että ”rajat ovat ympäristön tärkein liittolainen; niiden avulla me pelastamme planeetan”.⁹³

91 Boukala, S. and Toutasaki, E. (2020). From Black to Green, in: Forchtner, B. (eds) (2020).

92 Mazoue, A. (2019). Le Pen’s National Rally goes green in bid for European election votes. Luettavissa: www.france24.com/en/20190420-le-pen-national-rally-front-environment-european-elections-france (10.01.2020).

93 Landrieu, V. (2019). Jordan Bardella: “The best ally of ecology is the border.” Luettavissa: www.lesechos.fr/elections/europeennes/jordan-bardella-le-meilleur-allie-de-lecologie-cest-la-frontiere-1007315 (11.01.2020).

Kansallinen liittouma perusti myös nationalistisen ympäristöliikkeen nimeltään Collectif Nouvelle Ecologie (Uusi Ekologia Kollektiivi), jonka perusarvoina olivat ”kansallinen etu ja isänmaallisuus”.⁹⁴ Tämä puolueen tukema liike, joka myöhemmin lakkautettiin, keskittyi sellaisiin aiheisiin kuin ydinvoima, saasteet, ravinto sekä terveys, ja muodosti kantansa näihin kysymyksiin kritisoimalla Kansallisen liittouman poliittisia vastustajia; samanaikaisesti liike suhtautui skeptisesti ilmastonmuutokseen.⁹⁵

Les Patriotes (Isänmaanystävät) on toinen vihreää nationalismia kannattava poliittinen puolue. Puolueella on selvästi vähemmän poliittista vaikutusvaltaa kuin Kansallisella liittoumalla, mutta vihreä nationalismi on sen ohjelmassa huomattavasti keskeisemmässä asemassa. Puolueen ohjelman perustana ovat skeptinen suhtautuminen EU:hun ja vaatimus kansallisen suvereniteetin palauttamisesta järjestämällä frexit-kansanäänestys. Les Patriotesille keskeisimpiä kysymyksiä ovat vahva tuki luonnonmukaiselle ruoalle ja torjunta-aineettomalle maataloudelle, fossiilisista polttoaineista luopuminen, kansainvälisten kauppasopimusten purkaminen ja kierrättämisen edistäminen. Kuten Kansallinen liittouma, myös Les Patriotes korostaa tiukkaa rajavalvontaa ekologisen kriisin torjumiseksi.

ISO-BRITANNIA

Ison-Britannian vaikutusvaltaisain oikeistolainen ryhmittymä ilmastoasioissa on vallassa oleva Konservatiivipuolue, joka tunnetaan

94 Phillips, C. (2014). France's Front National Launch 'Patriotic' Environmental Movement. Luettavissa: www.newsweek.com/frances-front-national-launch-patriotic-environmental-movement-293160 (11.01.2020).

95 Boukala, S. and Toutasaki, E. (2020). From Black to Green, in: Forchtner, B. (eds) (2020).

puhekielessä nimellä Tories (Tory-puolue). Puolue on ollut vallassa vuodesta 2010 lähtien. Konservatiivipuolue on perinteisesti ollut keskustaoikeistolainen, mutta poliittisen ilmapiiirin muututtua – muun muassa julkisen brexit-keskustelun vaikutuksesta – puolue on nykyisin siirtynyt enemmän oikealle ja omaksunut aikaisempaa populistisempia ja nationalistisempia narratiiveja ja niiden mukaisen poliittisen linjan. Esimerkiksi Nigel Farage, joka toimi Yhdistyneen kuningaskunnan itsenäisyyspuolueen (UKIP) johtajana, on onnistunut edistämään sellaisen poliittisen ympäristön syntymistä, joka on suopeampi skeptiselle suhtautumiselle ilmastonmuutokseen. Tämä on pakottanut pääpuolueet muuttamaan maahanmuuttopolitiikkaansa.⁹⁶ Vallassa olevana puolueena konservatiivit tunnustavat julkisesti ilmastonmuutoksen olemassaolon, mutta puolueen sitoutuminen fossiilisia polttoaineita tuottavan teollisuuden tukemiseen kertoo enemmän konservatiivien todellisista aikeista.⁹⁷

Kuohuva lienee paras sana kuvaamaan Ison-Britannian poliittista kenttää viime vuosina. Vuonna 2019 poliittista keskustelua hallitsi jatkuvasti joukko erilaisia (radikaali)oikeistolaisia ja äärioikeistolaisia poliitikkoja. Näihin kuuluivat populistinen pääministeri Boris Johnson, nationalistinen, entinen UKIP:n ja nykyinen Brexit-puolueen⁹⁸ johtaja Nigel Farage sekä äärioikeistolaista, katutappelupolitiikaksi kutsuttua politiikan lajia edustava Tommy Robinson, joka toimi aiemmin paha-maineyseisen English Defence League -järjestön

96 Serhan, Y. (2019). Nigel Farage's Brilliant Failure. Luettavissa: www.theatlantic.com/international/archive/2019/12/nigel-farage-britain-election-brexit-party/603376 (14.12.2019).

97 Innes, A. (2019). Conservative government climate policy is more dangerous than one of open denial. Luettavissa: <https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/government-climate-policy> (06.01.2020)

98 Puolueen nimi vaihdettiin tammikuussa 2021. Uusi nimi on Reform UK. (suom.huom.)

johdossa. Joulukuun 2019 vaaleissa Konservatiivipuolue otti ohjokset voittamalla Työväenpuolueen äänivyöryllä. Lisäksi konservatiivit omaksuivat poliittisia kantoja, ja siten veivät äänestäjiä, nationalistisilta Brexit-puolueelta ja UKIP:lta. Merkittävämpää oli kuitenkin se, että Konservatiivipuolue onnistui viemään Työväenpuolueelta osan valkoisia, työväenluokkaisia äänestäjiä avoimen ksenofobisella ja maahanmuuttovastaisella vaaliohjelmalla.⁹⁹

Kirjaimellisesti ottaen Konservatiivipuolue hyväksyy ilmastonmuutoksen todeksi, kuten sen vuoden 2019 vaaliohjelmasta voi nähdä. Ohjelmassa puolue kuvaa ilmastonmuutosta yhdeksi ”suurista haasteista”, jotka määrittelevät tulevaisuutemme”. Tästä syystä puolue ehdottaa, että ”miljardin punnan Ayrton-rahastoa käytetään kehittämään edullista ja helposti saatavilla olevaa puhdasta energiaa”. Asiaa tarkemmin selittämättä vaaliohjelma kuvaa sitoutumista siihen, että Iso-Britannia ei enää aiheuta ”kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vuoteen 2050 mennessä”, ja määrittelee uusiutuvaksi energiaksi ydinvoiman ja vetykaasun. Puolueen kannasta huolimatta pääministeri Boris Johnsonilla on ollut suuria vaikeuksia päättää omaa kantaansa ilmastonmuutokseen. Johnson on aiemmin muun muassa kieltänyt, että ilmastonmuutos olisi ihmisten aiheuttamaa, asettunut ilmastonmuutosta koskevan tieteellisen tutkimuksen kieltäjien kannalle sekä vältellyt osallistumasta aiheutta koskeviin televisioväittelyihin.¹⁰⁰ Johnsonin sitoutuminen ilmastotoimiin on todennäköisesti hataraa, sillä hänen kovaa oikeistoa edustavan hallituksensa ympäristöministeri on Theresa Villiers¹⁰¹, joka on tunnettu

99 Mckenzie, L. (2016). Brexit is the only way the working class can change anything. Luettavissa: www.theguardian.com/commentisfree/2016/jun/15/brexit-working-class-sick-racist-eu-referendum (07.01.2020).

100 Desmog. Boris Johnson. Luettavissa: www.desmog.co.uk/boris-johnson (05.12.2019).

101 Villiers ei ole enää ympäristöministeri. Nykyinen

ilmastonmuutosta koskevan tieteellisen tutkimuksen kieltäjänä ja vesisärötystä (fracking) kannattavana parlamentin jäsenenä.

Kuitenkin ilmastomuutosta koskevan politiikan mahdollisuuksia määrittelevät olennaisesti maahanmuuttopolitiikka ja sitoutuminen fossiilisia polttoaineita tuottavan teollisuuden tukemiseen. Suuri osa brexitiä koskeneesta poliittisesta debatista käytiin entisen pääministerin Theresa Mayn johtaman hallituksen sisällä. Vuonna 2012 May kommentoi Ison-Britannian maahanmuuttopolitiikkaa näin: ”tavoitteena on luoda tänne Britanniaan ympäristö, joka on erittäin vihamielinen laitonta maahanmuuttoa kohtaan”.¹⁰² Brexit-kansanäänestyksen pani alun perin vireille David Cameron tavoitteenaan tynnyttää puolueen sisäisiä erimielisyyksiä EU:hun skeptisesti suhtautuvien ja poliittisilta kannoiltaan lähemmäs keskustaa asettuvien välillä. Tällä strategialla oli tuhoisat seuraukset. Sittenkin konservatiivit ovat luvanneet saada ”brexitin hoidettua” viimeistään vuoden 2020 alkupuolella. Tähän lupaukseen sisältyy Australiassa käytetyn kaltaisen pisteisiin perustuvan maahanmuuttojärjestelmän käyttöönotto myös Isossa-Britanniassa – tätä ehdottivat ensimmäisinä UKIP ja muut brexitin puolesta kampanjoineet.¹⁰³ Tähän järjestelmään sisältyy poliisilaitosten rahoituksen kasvattaminen, ja yksi lisärahoituksen tarkoituksista on todennäköisesti helpottaa tulevia maasta karkottamisia. Brexit-kampanja oli monelta osin

ympäristöministeri, helmikuusta 2020 lähtien, on George Eustice. (suom.huom.)

102 Shand-Baptiste, K. (2019). The UK’s immigration system is ideologically broken. Luettavissa: www.independent.co.uk/voices/windrush-dexter-bristol-death-scandal-immigration-home-office-a9146221.html (05.01.2020).

103 Davidson, H. (2016). What is Australia’s points-based immigration system? Luettavissa: www.theguardian.com/uk-news/2016/jun/01/what-is-australia-points-based-immigration-system-brexit (12.01.2020).

onnistunut sen vuoksi, että siinä käytettiin ”me vastaan he/ne” -narratiivia. Kampanjassa brittiläisyys – kulttuuri, arvot, rajat ja raha – kuvattiin uhattuna ja asetettiin vastakkain erityisesti itäeurooppalaisten siirtolaisten, pakolaisten ja ylikansallisen lainsäädännön kanssa.¹⁰⁴

Merkittävä huolenaihe kaikessa tässä on vaikutusvalta, jota lobbausorganisaatioilla, oikeistolaisilla ajatushautomoilla sekä datan keräämiseen ja analysointiin erikoistuneilla yrityksillä on. Erityisen huolestuttavaa on se, miten tieto ja raha liikkuvat laittomasti Yhdysvaltojen ja Ison-Britannian välillä. Yksi esimerkki tästä on Steve Bannon ja tiedonlouhintayritys Cambridge Analytica, jolla oli keskeinen rooli brexit-kampanjan edistämässä ja varainhankinnassa. Bannon oli täysin tietoinen Cambridge Analytican suunnitelmista kiertää Ison-Britannian lakeja, jotka kieltävät ulkomaiset avustukset poliittisiin kampanjoihin.¹⁰⁵ Oikeistolaisilla ajatushautomoilla on usein samankaltainen rooli. Valtiosta riippumattomina järjestöinä, jotka tutkivat poliittisia toimenpiteitä tavoitteenaan muovata hallituspolitiikkaa, ne pyrkivät ensisijaisesti edistämään rahoittajiensa, eivät äänestäjien, asiaa.¹⁰⁶ Tämän vuoksi niiden toimintaa on vaikeaa säännellä tai valvoa. Kaksi keskeistä

---

104 Sudarshan, R. (2017). Understanding the Brexit Vote: The Impact of Polish Immigrants on Euroscepticism. Luettavissa: www.humanityinaction.org/knowledge_detail/understanding-the-brexit-vote-the-impact-of-polish-immigrants-on-euroscepticism (02.01.2020).

105 Mayer, J. (2019). New evidence emerges of Steven Bannon and Cambridge Analytica's role in Brexit. Luettavissa: www.newyorker.com/news/news-desk/new-evidence-emerges-of-steve-bannon-and-cambridge-analyticas-role-in-brexit (09.01.2020).

106 Geoghegan, P. (2019). Revealed: Climate change denier makes big donations to Boris Johnson and Jeremy Hunt. Luettavissa: www.opendemocracy.net/en/dark-money-investigations/revealed-climate-change-denier-makes-big-donation-borisjohnson-and-jeremy-hunt (09.01.2020).

ajatushautomoa brexit-kampanjan rakentamisessa olivat Legatum Institute, jota johtaa tunnettu ”tuhokapitalisti” Christopher Chandler¹⁰⁷, ja Institute of Economic Affairs, jossa aiemmin työskennelleitä henkilöitä pääsi ministereiksi Boris Johnsonin konservatiivihallitukseen: aikaisemmin valtiovarainministerinä toiminut Sajid Javid¹⁰⁸, sisäministeri Priti Patel ja ulkoministeri Dominic Raab¹⁰⁹.¹¹⁰ Nämä kaksi ajatushautomoa käytännössä loivat brexit-strategian.¹¹¹ Ne ovat myös osa Atlas Network -nimistä kansainvälistä koalitiota, johon kuuluu yhteensä 450 etujärjestöä ja ajatushautomoa. Tämän verkoston tarkoitus on luoda hypervapaita ja niukasti säädeltyjä markkinoita ympäri maailmaa, ja se saa rahoituksensa pääasiassa yksityisistä lahjoituksista, joita antavat ”fossiilisia polttoaineita tuottavilla teollisuuden aloilla toimivat suurliikemiehet, hedgerahastoilla ja rahoitusmarkkinoilla rikastuneet miljar-

---

107 Geoghegan, P. (2017). Legatum: the Brexiteers' favourite think tank. Who is behind them?. Luettavissa: www.opendemocracy.net/en/dark-money-investigations/legatumwho-are-brexiteers-favourite-think-tank-and-who-is-behind-them (12.01.2020).

108 Myöhemmin Sajid Javid toimi terveysministerinä kesäkuusta 2021 heinäkuuhun 2022, jolloin hän erosi ministerin tehtävästä Ison-Britannian hallituskriisin aikana. (suom. huom.)

109 Dominic Raab siirtyi oikeusministeriksi syyskuussa 2021 ja toimi tehtävässä Boris Johnsonin eroon syyskuussa 2022 saakka. Raab ei toiminut ministerinä Liz Trussin lyhytikäiseksi jääneessä hallituksessa 6.9.–25.10.2022, mutta hänet valittiin uudelleen oikeusministeriksi Rishi Sunakin hallitukseen 25.10.2022 alkaen. (suom. huom.)

110 Lawrence, F. (2019). How the right's radical think tanks reshaped the Conservative party. Luettavissa: www.theguardian.com/politics/2019/nov/29/right-wing-thinktanksconservative-boris-johnson-brexit-atlas-network (18.12.2019).

111 Crerar, P. (2018). Shanker Singham: is he the brains of Brexit?. Luettavissa: www.theguardian.com/politics/2018/sep/23/shanker-singham-is-he-the-brains-of-brexit (22.12.2019).

döörit sekä tupakka- ja öljy-yhtiöt”.¹¹²

Strategiana on luoda ”jatkuva mielipiteiden ja kommenttien virta” monilta eri ryhmiltä ja järjestöiltä – joilla on sellaiset viralliset nimet ja kirjainlyhenteet, joita on mahdoton erottaa toisistaan – jotta pystytään luomaan harha hallitsevasta yleisestä mielipiteestä, vaikka todellisuudessa kanta on peräisin yhdeltä verkostolta. Atlas Network on myös yksi kanavista, joiden kautta oikeistolaiset ajatushautomot Isossa-Britanniassa ja Yhdysvalloissa vaihtavat neuvoja, strategioita ja taktiikoita: kyseinen verkosto synnytti esimerkiksi ehdotuksen Ison-Britannian ja Yhdysvaltojen välisestä vapaakauppasopimuksesta.¹¹³ On huomionarvoista, että ennen konservatiivien valtaannousua Iso-Britannia oli kansainvälisesti johtava edistyksellinen ääni ilmastoasioissa: esimerkkinä tästä on vuoden 2008 ilmastonmuutoslaki (Climate Change Act 2008). Vuodesta 2010 lähtien konservatiivit ovat kuitenkin johdonmukaisesti vieneet pohjaa tällaisilta toimilta.¹¹⁴

Erityisiä kamppailun kohteita Britanniassa ovat vesisärötys ja pyrkimykset rakentaa

uutta kaasuputki-infrastruktuuria. Reclaim the Power on vuosikymmen sitten perustettu suoran toiminnan verkosto, joka on kasvanut tämän taistelun myötä. Heinäkuussa 2019 verkosto otti rasmin vastaisuuden keskeiseksi osaksi sen vesisärötystä vastustavan leirin toimintaa. Leirin otsikko on ”Power Beyond Borders: Against New Gas and the Hostile Environment”. Reclaim the Power -verkosto on yhdistänyt sosiaaliset päämäärät uudelleen osaksi kamppailua ympäristön puolesta toimimalla yhteistyössä sellaisten järjestöjen kanssa, jotka työskentelevät vastataksaan sosiaaliseen kriisiin, kuten All African Women’s Working Group, Anti Raids Network, End Deportations, Resist + Renew ja North East London Migrant Action.

Extinction Rebellion on toinen merkittävä esimerkki taistelusta ilmastonmuutosta vastaan. Liike sai alkunsa Isossa-Britanniassa, ja keräsi valtavan määrän mediahuomiota ja loi uudenlaista painetta poliittisille päättäjille sen jälkeen, kun se oli käytännössä seisauttanut Lontoon keskustan toiminnan lokakuussa 2019. Liike on sittemmin kasvanut kansainväliseksi.

---

112 Lawrence, F. (2019). How the right’s radical thinktanks reshaped the Conservative party. Luettavissa: www.theguardian.com/politics/2019/nov/29/rightwing-thinktank-conservative-boris-johnson-brexit-atlas-network (18.12.2019).

113 Lawrence, F. (2018). Rightwing thinktanks unveil radical plan for US-UK Brexit trade deal. Luettavissa: www.theguardian.com/politics/2018/sep/18/rightwing-thinktanksunveil-radical-plan-for-us-uk-brexit-trade-deal-nhs (18.12.2019).

114 Innes, A. (2019). Conservative government climate policy is more dangerous than one of open denial. Luettavissa: <https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/government-climate-policy> (06.12.2019).

RYHMÄKESKUSTELU

MITKÄ (radikaali)oikeistolaiset ryhmät puhuvat ilmastonmuutoksesta teidän toimintaympäristössänne?

MIKÄ konteksti on avainasemassa sen ymmärtämiseksi, miten (radikaali)oikeistolaiset ryhmät toimivat suhteessa ilmastonmuutokseen teidän kontekstissänne? Mitä eroa tai mitä samaa tässä on verrattuna muihin paikkoihin ympäri Eurooppaa?

MILLAISIA narratiiveja, taktiikoita ja strategioita (radikaali)oikeistolaiset ryhmät käyttävät teidän toimintaympäristössänne?

MITEN voitte yhdistää teidän tekemänne työn muihin ryhmiin ja niiden toimintaan eri maissa?

Vaikka (radikaalin) oikeiston osallistumisessa luontoa koskevan politiikan tekoon ei ole mitään uutta, tämä politiikka muotoutuu nykyään uudella tavalla. Tämä osio tarjoaa edistyksellisille ilmastoliikkeille joitakin opetuksia, kysymyksiä ja pohdittavia asioita, joiden tarkoitus on auttaa niitä käymään ilmastokamppailua vielä aikaisempaa syvällisemmin.

OPETUKSIA

ILMASTOSIIRTYMÄ ON VÄISTÄMÄTÖN, OIKEUDENMUKAISUUS EI

Ilmasto-oikeudenmukaisuus on herättänyt viime vuosina huomattavaa kiinnostusta. Käsitteen juuret ulottuvat 1980-luvun Yhdysvaltoihin ja siellä toimineisiin ympäristökysymyksiä koskevaa oikeudenmukaisuutta ajaneisiin liikkeisiin. Nämä liikkeet vastustivat sitä, että valtavirtaiset organisaatiot eivät sallineet niiden ihmisten, joihin ympäristötuhot eniten vaikuttivat, osallistua asiaa koskeviin keskusteluihin ja päätöksentekoon. Ympäristötuhoista kärsivät usein eniten mustien ja alkuperäisasukkaiden yhteisöt, jotka elivät sellaisilla alueilla, joissa oli paikallisia

ympäristöhaittoja aiheuttavaa teollisuutta, esimerkiksi kaivosteollisuutta. Oikeudenmukaisuutta näissä asioissa ajaneet liikkeet kasvattivat ymmärrystä siitä, mitä oikeudenmukaisuus tarkoittaa edistyksellisten liikkeiden taistellessa ekologisesti kestävästä yhteiskunnan puolesta – sitä, että ihmisten terveydellä, turvallisuudella ja hyvinvoinnilla on merkitystä.

Järjestäytyminen ilmasto-oikeudenmukaisuuden puolesta edellyttää, että meidän täytyy ilmaista selkeästi, millaisen yhteiskunnan lopulta haluamme – millaisen talouden me haluamme, millaista työtä me haluamme, millaisia me haluamme ihmisten välisten suhteiden olevan, miten me käsittelemme konflikteja ja vahinkoa aiheuttavia asioita, millainen elämänlaatu ihmisillä tulisi olla. Näihin kysymyksiin vastaaminen ei ole helppoa, mutta niihin vastaamisen täytyy olla osa meidän ilmasto koskevaa politiikkaamme. Jos me emme *asetä näitä vastauksia toimintamme keskiöön*, kuka tahansa voi omia liikkeidemme ekologiset elementit.

Ilmasto-oikeudenmukaisuus edellyttää suoraan viivaista ongelmaan tarttumista lopettamalla

”äärimmäisen energian aikakausi”¹¹⁵, vähentämällä hiilipäästöjä ja luomalla merkityksellistä työtä, joka yhdistää kaupunki- ja maaseutu-yhteisöt, siten, että *samanaikaisesti* pyritään rakentamaan uudelleen ne yhteiskunnalliset ja poliittiset suhteet, joiden rapautuminen on saattanut meidät tähän äärimmäiseen tilanteeseen. Käytännössä tämä tarkoittaa ihmisoikeuksien asettamista rajojen edelle, paikallisten demokratioiden rakentamista, julkisia ja paikallisyhteisöjen hallitsemia talouksia ja ilmastonmuutoksesta eniten kärsivien yhteisöjen kehittämien ratkaisujen ja johtajuuden yleisen arvostuksen kohottamista.¹¹⁶

Kun ilmastotoimemme ja kampanjamme pohjaavat oikeudenmukaisuuden viitekehykseen, me emme ainoastaan minimoi riskiä, että pönkittäisimme (radikaalin) oikeiston tulintoja ympäristöstä ja ilmastosta. Lisäksi levitämme visiota yhteiskunnasta, jossa ihmiset ovat nykyistä yhdenvertaisempia, joka on ekologisempi, ja jonka keskiössä on poliittinen mahdollisuus saavuttaa jotain parempaa, sen sijaan, että ekologista kestävyyttä tavoiteltaisiin ihmisiä pelottelemalla.

---

115 Suomentajan huomio: Termin ”äärimmäisen energian aikakausi” (Era of Extreme Energy) on keksinyt professori Michael Klare. Sillä viitataan aikakauteen, jona helposti saatavilla olevat fossiiliset polttoaineet käyvät vähiin ja jona uusiutuvia energianlähteitä ei vielä hyödynnetä riittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä, että tänä välikautena energianlähteenä käytetään enenevässä määrin epätavanomaisin keinoin tuotettuja fossiilisia polttoaineita – näitä tuotetaan esimerkiksi hyödyntämällä öljyhiekkaa, liuskeöljyä, arktisen alueen öljyvarantoja ja vesisärotystä (fracking). Klare kutsuu tällaisia energianlähteitä äärimmäiseksi energiaksi, koska niiden hyödyntäminen on erittäin kallista, vaarallista ja ympäristölle haitallista.

Ks. esim. Klare, Michael T. (2009, 2017) *The Era of Xtreme Energy: Life After the Age of Oil*. https://www.huffpost.com/entry/the-era-of-xtreme-energy_b_295304 (katsottu 12.8.2021)

116 Climate Justice Alliance. Luettavissa: climatejusticealliance.org (23.12.2019).

EKOLOGIA RAJOJEN EDELLE

Ilmastopolitiikka on usein radikaalioikeistolaisille ryhmille työkalu, jonka avulla nämä ryhmät perustelevat maahanmuuton vastaisia näkemyksiään. Nämä näkemykset perustuvat ajatukseen, että maahanmuutto on ympäristötuhojen ja ilmastonmuutoksen syy eikä niiden *seuraus*.

Vielä olennaisempaa on, että ekologisia prosesseja ohjaava keskinäisen riippuvuuden peruseriaate vie pohjan yllä kuvatulta ajatukselta. Esimerkiksi, kun ranskalainen Kansallinen liittouma -puolue ilmaisee ilmastokantansa ja väittää, että ”ekologiassa on kyse siitä, että ihmiset asuvat jollakin alueella, tuntevat siihen kiintymystä ja tekevät pitkän tähtäyksen suunnitelmia”, ja puolue samanaikaisesti kieltäytyy tekemästä ilmastopolitiikassa yhteistyötä muiden Euroopan valtioiden kanssa, puolueen taktiikka alkaa murentua.¹¹⁷ Tällä tavoin ekologian toimintaperiaatteita voidaan käyttää viemään pohja radikaalin oikeiston näkemyksiltä.

Maastopalo ei pysähdy rajatarkastusasemalle. Äärimäinen kuivuus liikuttaa maata tonttien ja kiinteistöjen arvosta riippumatta. Ilmansaasteet vaikuttavat kaikkien hengittävien eläimien keuhkoihin. Täysin ihmisen määrittelemiä, tai tiukkoja, rajoja ei ole olemassa ekologisessa mielessä. Ekologiset rajat ovat, sen sijaan, paljon läpäisevämpiä ja mukautuvat ajan kuluessa.

---

117 Onishi, N. (2019). *France's Far Right Wants to Be an Environmental Party, Too*. Luettavissa: www.nytimes.com/2019/10/17/world/europe/france-far-right-environment.html(04.01.2020).

ILMASTO-OIKEUDEN- MUKAISUUS JA FASISMIN VASTAISUUS

Tässä julkaisussa korostetaan, että jos edistykselliset ilmastoliikkeet tarkastelevat ilmastokysymystä irrallaan muusta yhteiskunnasta, ne tulkitsevat poliittista ympäristöä pahasti väärin. Kansainvälinen poliittinen siirtymä oikealle ei ainoastaan vaikuta siihen, mikä on poliittisesti mahdollista, vaan myös siihen, mitä pidetään normaalina. Toisin sanoen ilmastonmuutos tapahtuu parhaillaan eurooppalaisessa yhteiskunnassa, joka on aikaisempaa autoritaarisempi ja hyväksyvämpi fasistisille liikkeille.

Onneksi edistyksellisten ilmastoaktivistien ei tarvitse etsiä opastusta näissä asioissa kaukaa. Voimme löytää mahdollisuuksia yhteistyöhön fasismin vastaisten liikkeiden kanssa. Näillä liikkeillä on kokemusta radikaalin oikeiston kannanottojen analysoinnista, fasismin historian tutkimisesta sekä sellaisten ideologisten ja poliittisten yhteyksien paljastamisesta, jotka jäävät näkymättömiin valtavirtaisessa journalismissa. Lisäksi voimme oppia, mitä vaihtoehtoja meillä on kansanliikkeenä tilanteissa, joissa radikaali oikeisto ja valtio yrittävät tukahduttaa ilmastoaktivistien toimintaa väkisin.

KYSYMYKSIÄ

Kuinka voimme lieventää maaseudun ja kaupunkien välisiä jännitteitä?

Kaupunkien ja maaseudun väliset jännitteet ovat läsnä lähes kaikissa esimerkeissä, joita tässä julkaisussa on käsitelty. Oikeistopopulismi usein samaistaa maaseutuelämän ihmisten ja kulttuurin autenttisuuden, yksinkertaisuuden sekä rehdin työnteon kanssa, ja asettaa nämä vastakkain valtioiden rajat ylittävien päätöksentekokoelinten, ulkopuolisten sekä

nykyaikaisen elämän kanssa. Tavanomaiset oletukset maaseudulla asuvista ihmisistä luonnostaan muita konservatiivisempina vahvistavat yllä kuvattua asetelmaa ja luovat käsityksen, että maaseutu on keskeinen syy oikeistopopulismien olemassaololle, sen sijaan, että keskeisiä syitä olisivat vuosikymmeniä jatkunut uusliberaali politiikka ja vakavat talouskriisit.

Kaupunkien ja maaseudun väliset jännitteet voivat luoda nationalismiin perustuvia identiteettejä ja, kuten olemme nähneet, ne voivat myös muovata sitä, mikä on poliittisesti mahdollista ilmastonmuutokseen liittyvissä kysymyksissä. Sellaisilla edistyksellisillä ilmastoliikkeillä, jotka pystyvät rikkomaan tätä kaupunkien ja maaseudun välistä vastakkainasettelua, on myös paremmat mahdollisuudet viedä pohjaa nationalistisilta tulkinnoilta siitä, mitä ekologia tarkoittaa.

Tulisiko meidän hylätä sellaiset narratiivit, joita myös rasistinen oikeisto käyttää?

Edistykselliset ja vasemmistolaiset liikkeet käyttävät useita sellaisia narratiiveja, jotka vetoavat myös konservatiivisen oikeiston ja radikaalin oikeiston edustajiin (esimerkiksi populistinen ”me” vastaan ”he/ne” -retoriikka, suuryritysten vallan kritisointi sekä vaatimukset ympäristön suojelemisesta). Joidenkin mielestä meidän pitäisi hylätä nämä narratiivit, koska ne luisuvat liian helposti oikealle.

Tässä julkaisussa esitetään, että meidän tarvitsee tulla taitavammiksi käyttämään näitä narratiiveja. Meidän täytyy pystyä ilmaisemaan selkeästi keskeiset erot meidän tavassamme käyttää näitä narratiiveja konservatiiviseen ja/tai radikaaliin oikeistoon verrattuna. Esimerkiksi suuryritysten vallan ja kapitalismin toimintalogiikan kritiikin ei pidä sortua narratiiveiksi juonittelevasta eliitistä, koska se voi johtaa juutalaisvastaisuuden kasvuun

edistyksellisissä ja vasemmistolaisissa liikkeissä. Tämänkaltainen selkeys on olennainen osa kykyä muodostaa selkeä visio sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä ja oikeudenmukaisesta maailmasta.

POHDITTAVAA

Pitäisikö edistyksellisten ilmastoliikkeiden tehdä yhteistyötä radikaalioikeistolaisten ryhmien kanssa ilmastokysymyksissä?

Tämä kysymys on väistämätön ilmastonmuutosta koskevassa politiikassa. Vastaukset siihen voivat kuitenkin vaihdella toimintaympäristöstä riippuen. Paikoissa, joissa radikaalin oikeiston kirjoon kuuluvat ryhmät ja puolueet ovat vallassa, oppositioon kuuluvat ryhmät – edistykselliset ja vasemmistolaiset ryhmät mukaan lukien – joutuvat kamppailemaan tämän kysymyksen kanssa muita useammin.

Kumpi on vaarallisempaa, 1) liittoutua radikaalioikeistolaisten ryhmien kanssa ilmastokysymyksissä ja ottaa riski siitä, että tukee niiden alistavaa tai sortavaa yhteiskunnallista ohjelmaa, kuten rajojen sulkemista, vai 2) vetää tiukka eettinen raja tilanteessa, jossa ekosysteemi uhkaa romahtaa? Aiheuttaa-ko väliaikainen liittoutuminen vähemmän huolta silloin, kun on kyse paikallisemmista ympäristökysymyksistä, vai muodostaako mikä tahansa liittoutuminen vaarallisen ennakkotapauksen?

Esimerkiksi Unkarissa äärioikeistolainen puolue Jobbik on tehnyt yhteistyötä vihreän Lehet Más Politika (LMP) -puolueen kanssa ja perustanut vuonna 2011 ilmastoasioihin keskittyvän kansalaisjärjestön nimeltään Zöld Válasz. Järjestön verkkosivut avautuvat iskulauseella ”Ennemmin tai myöhemmin hiljainen tap-paja koituu meidän jokaisen kohtaloksi”, ja niillä kirjoitetaan myönteisesti Greenpeacen kampanjoista, joissa vastustetaan maan halli-

tuksen jätehuoltopolitiikkaa.¹¹⁸ Tavoitteenaan saada Jobbik murtautumaan osaksi valtavirtaa Zöld Válasz on järjestänyt ilmastopolitiikkaa käsitteleviä tapahtumia ja kutsunut niihin ihmisiä muista oppositiopuolueista ja opposition ajatuspajoista.

Parlamentissa ilmastomuutos voi muuttua kaltevaksi pinnaksi vihreille puolueille. Tam-mikuussa 2020 Itävallassa muodostettiin uusi hallituskoalitio konservatiivisen Itävallan kansanpuolueen (ÖVP) ja Vihreiden kesken. Uusi hallitus julkaisi 300-sivuisen hallitus-ohjelman, joka sementoi hallitusyhteistyön. ÖVP:n johtaja Sebastian Kurz kehuskeli, että uusi hallitus edustaa ”parasta molemmista maailmoista”, ja hän on julistanut ”suojelevansa sekä ilmasto- että maansa rajoja”.¹¹⁹ Hallitusohjelma sisälsi ilmastotoimia, kuten tavoitteen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisestä nolnaan vuoteen 2040 mennessä ja kohdan joustavista julkisen liikenteen li-puista (vaikkakaan ohjelmassa ei mainittu mitään Wienin lentokentän laajentamisesta kolmannella kiitotiellä). Toisaalta hallitusohjelman sisältämä vihreä politiikka ei tehnyt juuri mitään muuttaakseen politiikkaa, joka oli peritty edelliseltä hallitukselta – jossa oli ollut mukana äärioikeistolainen Itävallan vapauspuolue (FPÖ). Esimerkkejä edelliseltä hallitukselta peritystä politiikasta ovat (suur)yritysten voitoistaan maksamien verojen madaltaminen¹²⁰, armeijan rahoituk-

118 Zöld Válasz (2019). Greenpeace warns of plastic pollution in parliament with life-size whale statues. Luettavissa: www.zoldvalasz.hu/2019/07/10/elet-nagysagu-balnaszobrokkal-figyelmeztet-a-greenpeace-a-muanyagszenyezesre-a-parlament-elott 20.12.2019).

119 Kaufman, A. (2020). Austria's New Anti-Immigrant Green Government Stokes Fears Of Climate 'Nightmare.' Luettavissa: www.huffingtonpost.co.uk/entry/austria-greens-conservatives-climate_n_5e19011ec5b6640ec3d4598b?ri18n=true&gucounter=2 (18.01.2020).

120 APA (2019). Tax reform 2021 – the details: KöSt drops to 21 percent. Luettavissa: www.apa.gv.at

sen kasvattaminen ”yleisen turvallisuuden ylläpitämiseksi”, julkisten etuuksien leikkaaminen henkilöiltä, jotka eivät ole Itävallan kansalaisia, ja turvapaikanhakijoiden matkapuhelinten takavarikoiminen.¹²¹ Toimittajien mukaan nykyinen hallitusyhteistyö oli seurausta surkeista poliittisista päätöksistä: ”Vihreiden päätös hyväksyä edellisen hallituksen kova oikeistolainen ja autoritaarinen politiikka mittapuuksi sille, mitä ’hyvä politiikka’ tarkoittaa ja tällä tavoin toimia niin sanotun ’pienemmän pahan’ logiikan mukaisesti, todellisuudessa edesauttaa julkisen keskustelun muuttumista vielä entistäkin oikeistolaisemmaksi.”¹²²

Puhuessaan tästä aiheesta historiallisesta näkökulmasta Peter Staudenmaier, jonka tutkimustyö on keskittynyt natsi-Saksan aikaisen natsipuolueen vihreään siipeen, varoitti vasemmistoa muodostamasta väliaikaisia ja tilannekohtaisia liittoumia äärioikeistolaisen ryhmien kanssa: ”Ne ovat yksi merkittävimmistä konteksteista, joista fasismi on

historiassa noussut. Meillä on tapana ajatella, että fasismi on olemukseltaan ennen kaikkea oikeistolainen ja äärioikeistolainen ilmiö. Kuitenkin historiallisessa tarkastelussa huomaamme, että fasismi on saanut vaikutteita myös vasemmistolaisista suuntauksista. Lisäksi, jos tarkastelemme fasistien henkilökohtaista historiaa ja kehitystä, meille paljastuu, että esimerkiksi Mussolini itse oli alkujaan sosialisti – vieläpä merkittävä sosialisti, sosialistisen puolueen sanomalehden päätoimittaja. Sitten muutaman vuoden kulluttua hän oli muuttunut mies. Meidän täytyy ottaa tämä osa historiaa vakavasti. Fasismissa politiikkana on jotakin sellaista, joka tekee siitä vetovoimaisempaa ja dynaamisempaa, kun se lainaa ajoittain jotain vasemmistolta, joskus jopa radikaalilta vasemmistolta.”¹²³

Edistyksellisten ilmastoliikkeiden täytyy pohdita tarkkaan tätä kysymystä väliaikaisista ja tilannekohtaisista liittoutumisista – ja tehdä se mieluummin ennemmin kuin myöhemmin.

---

trend.at/politik/steuerreform-koest-prozent-10769582 (18.01.2020).

121 Bell, B. (2018). Europe migrants: Austria to seize migrants' phones in asylum clampdown. Luettavissa: www.bbc.com/news/world-europe-43823166 (20.01.2020).

122 Petrick, T. (2020). How Austria's Greens Became the Right's Best Ally. Luettavissa: <https://jacobinmag.com/2020/01/austria-greens-peoples-party-sebastian-kurz-coalition> (22.01.2020).

---

123 Tätä julkaisua varten tehty haastattelu. Elokuu 2019.

RYHMÄKESKUSTELU

KUINKA ryhmänne käyttää ilmasto-oikeudenmukaisuuden viitekehystä? Jos ette käytä sitä, miksi ette? Jos käytätte sitä, mitä se tarkoittaa teidän kontekstissanne?

MIKSI ilmasto-oikeudenmukaisuutta ajavien ja fasismin vastaisten liikkeiden tulisi työskennellä yhdessä? Miksi ei? Jos mielestänne tulisi, niin mitä mahdollisuuksia se tarjoaa?

MITEN ryhmänne puhuu kaupunkien ja maaseudun välisistä jännitteistä? Mitkä ovat mielenkiintoisia tapoja rikkoa kaupunkien ja maaseudun välistä sosiaalista ja poliittista vastakkainasettelua?

MITKÄ edistyksellisten ilmastoliikkeiden puolet ylläpitävät maaseudun ja kaupunkien välisiä jännitteitä? Missä näitä jännitteitä jo parhaillaan lievennetään?

MITÄ ryhmänne ajattelee väliaikaisesta ja tilannekohtaisesta liittoutumisesta radikaalioikeistolaisten ryhmien kanssa ilmastokysymyksissä?

KETKÄ jäävät ilmastonsuojelun ulkopuolelle silloin, kun toteutetaan äärioikeistolaista tai fasistista ilmastopolitiikkaa?

TAPOJA, JOILLA TÄTÄ JULKAISUA VOI KÄYTTÄÄ

Lukekaa sitä yhdessä:

Käyttäkää tätä julkaisua keskustelunavaajana ja asettamaan uusia kysymyksiä ryhmällemme. Sen avulla voi myös osallistaa uusia ihmisiä työhönne. Keskustelkaa siitä, mitä muuta haluatte tietää ymmärtääksenne paremmin, kuinka radikaalioikeistolaiset ryhmät toimivat ilmastonmuutosta koskevissa kysymyksissä teidän toimintaympäristössänne.

Luokaa yhteyksiä muihin toimijoihin:

Käyttäkää tätä julkaisua keskustelunavaajana muiden ryhmien kanssa – esimerkiksi fasismin vastaisen ryhmän, joka saattaa työskennellä tämän julkaisun käsittelemien aiheiden parissa, mutta eri näkökulmasta kuin teidän ryhmänne.

Rakentakaa verkostoja ja yhteistyömahdollisuuksia:

Keskustelkaa muissa maissa toimivien ilmastooikeudenmukaisuutta ajavien ja fasismin vastaisten ryhmien kanssa. Niillä saattaa olla

samanlaisia kokemuksia kuin teillä, tai ne voivat jakaa kanssanne kokemuksiaan siitä, mikä toimii ja mikä ei. Pyrkikää löytämään tapoja toimia yhdessä.

LISÄÄ TIEDONLÄHTEITÄ

Antifaschistisches Pressearchiv (2019). Ökologie von rechts, Teil Eins und Zwei. www.apa-biz.de/wp-content/uploads/magazine_4_web.pdf. (19.11.2019).

Biehl, J./Staudenmaier, P. (2011). *Ecofascism Revisited: Lessons from the German Experience*. AK Press.

Dawson, J. (1996). *Eco-Nationalism: Anti-Nuclear Activism and National Identity in Russia, Lithuania, and Ukraine*. Duke University Press.

Fekete, L. (2019). *Europe's Fault Lines: Racism and The Rise of the Right*. Verso. Forchtner, B. (2019). *The Far Right and the Environment: Politics, Discourse and Communication*. Routledge.

Schaller, S./Carius, A. (2019). *Convenient Truths – Mapping climate agendas of right-*

wing populist parties in Europe. www.adelphi.de/en/publication/convenient-truths (19.11.2019).

SANASTO

Globalisaation vastaisuus

Globalisaation vastaisuus tarkoittaa nykyisen maailmanlaajuisen talous- ja kauppajärjestelmän vastustamista. Se syntyi edistyksellisestä kamppailusta kansainvälisiä järjestöjä, kuten Maailmanpankkia ja Kansainvälistä valuutatarahastoa (IMF), vastaan. Tätä kamppailua käytiin, koska kyseisten järjestöjen toimintaa kehittyvissä maissa pidettiin näiden maiden hyväksikäyttönä. Globalisaation vastaisuus on kuitenkin viime vuosina kääntynyt oikealle. Syynä tähän on pitkälti vihamielisyys, joka kohdistuu maahanmuuttoon sekä tyytymättömyys globaalin pohjoisen ihmisten kokemaan talouden pysähtyneisyyteen tai heikkenemiseen.¹²⁴

Ekofasismi

”Fasismi saa voimansa siitä, että se väittää palauttavansa arvokkuuden, ylevyyden, tarkoituksen ja päämäärän sekä etuoikeuden jollekin ainutlaatuiselle kansalle tai rodulle, jonka edustajat kokevat, että vieraat rodut ja ajatukset salakavalasti rappeuttavat ja heikentävät heidän alkuperäistä, mystisluonnollista yhteenkuuluvuuttaan ja sidettään kotimaahan. Lisäksi fasismiin kuuluu ’yhteiskunnan ymmärtäminen pohjimmiltaan sotilaallisesti ja korostaen kamppailua, sankaruutta, johtajuutta, miehisyyttä ja nuoruutta’. Jotta radikaali ekologinen liike ansaitsi tulla kutsutuksi ’ekofasistiseksi’, sen pitäisi

124 Horner, R. (2018). How anti-globalisation switched from a left to a right-wing issue – and where it will go next. Luettavissa: <https://theconversation.com/how-anti-globalisation-switched-from-a-left-to-a-right-wing-issue-and-where-it-will-go-next-90587> (22.12.2019).

siis tehdä enemmän kuin vaatia, että ekologisesti elintärkeää yksityisessä omistuksessa olevaa maata suojellaan niiltä, jotka uhkaavat ryöstää sen antimet tai pilata ja tuhota sen. Sen lisäksi, että se kuvaa ekologisen ryöstämisen ja tuhoamisen uhkana kansan rodulliselle eheydelle, ekofasistisen liikkeen pitäisi ajaa yhteiskunnan järjestämistä uudelleen maskulinistisotilaallisiin arvoihin perustuvan autoritaarisen ja kollektivistisen johtamisperiaatteen mukaisesti.”¹²⁵

Etnonationalismi

Etnonationalismi on ideologia, jonka perustana on kansallisvaltion asettaminen etusijalle. Sen keskiössä on kuitenkin etnisen ryhmän tai rodun suojeleminen.

Ekomalthusilaisuus

Ekomalthusilaisuus on nimetty 1700- ja 1800-luvuilla vaikuttaneen englantilaisen väestö- ja taloustieteilijä Thomas Malthusin mukaan. Se tarkoittaa uskoa siihen, että väestönkasvu on yleensä nopeampaa kuin resurssien määrän kasvu. Malthusilaisen teorian mukaan resurssien määrän kasvua nopeampaa väestönkasvua voi ehkäistä joko seksistä pidättäytyminen tai katastrofi (kuten sairaus, nälänhätä tai sota), laajalle levinnyt köyhyys ja ympäristön tilan heikkeneminen. Malthusilaisuus pitää ympäristötuhojen aiheuttajana ”ihmiskuntaa” kapitalistien, monikansallisten suuryritysten tai kansainvälisten kehitysrahoituslaitosten sijaan.

Vihreä nationalismi tai ekonationalismi

Vihreä nationalismi tarkoittaa uskomusta, että riippuvuus valtion rajojen ulkopuolelta tulevista polttoaineista ja energianlähteistä on uhka kansallisvaltiolle. Se perustana ovat

125 Zimmerman, (1995). The Threat of Ecofascism, *Social Theory and Practice*, Vol. 21, No.2: 207–238.

käsitykset, että kansallisen identiteetin säilyttämiseksi on suojeltava luontoa ja vaalittava romanttisia mielikuvia kansallisesta maisemasta. Lisäksi vihreä nationalismi hyödyntää huolta rajallisten kansallisten luonnonvarojen käytöstä ja valtion lainmukaisten kansalaisten hyvinvoinnista.¹²⁶

Uusliberalismi

Uusliberalismi on poliittinen hanke, jonka pantiin alulle 1960- ja 1970-lukujen vaihteen tienoilla. Alullepanijat olivat suuryrityksiin kytkeytyneitä kapitalisteja, joiden tavoitteena oli rajoittaa työntekijöiden etua ajavien instituutioiden ja liikkeiden valtaa. Uusliberalismin innoittajina toimivat Lewis Powell, Yhdysvaltain kauppakamari ja Business Roundtable -etujärjestö, jotka ensimmäisinä loivat uusliberaaleja käytäntöjä – esimerkiksi perustivat yksityisesti rahoitettuja ajatushautomoja vastustamaan yliopistojen edistyksestä tutkimusta ja vaikutusta. Muita uusliberaaleja käytäntöjä ovat esimerkiksi tullimaksujen pienentäminen ja suurten yksityisten rahoitusmarkkinoilla toimivien tahojen vallan kasvattaminen, tuotannon (ja siten työpaikkojen) siirtäminen ulkomaille, osaamista vaativan työn automatisointi, rakenneuudistusohjelmat sekä kustannusten ja velan siirtäminen yksilöiden maksettaviksi.¹²⁷

Oikeistopopulismi

Oikeistopopulismi on politiikan laji, joka sekä pyrkii vetoamaan ”kansaan” että hyödyntää ”elitismen vastaisuutta”, ja yhdistää nämä sortavaan joidenkin syntipukiksi tekemiseen. Oikeistopopulistinen liike puolestaan aktivoi

126 Ireland, T. (2017). Green nationalism? How the far right could learn to love the environment. Luetavissa: <https://theconversation.com/green-nationalism-how-the-farright-could-learn-to-love-the-environment-76035> (04.01.2010).

127 Harvey, D. (2007). *A Brief History of Neoliberalism*. Oxford University Press.

suuren määrän samanmielisiä ihmisiä pitkäkestoiseksi poliittiseksi tai yhteiskunnalliseksi voimaksi.¹²⁸

Oikeistopopulismi käsittää seuraavat moniulotteiset piirteet:

- Tuottajien roolin korostaminen: asetetaan yhteiskunnan niin sanotut hyödyllisten asioiden tuottajat vastakkain käytännössä hyödyttömän eliitin sekä alempiarvoisten, laiskoina tai moraalittomina pidettyjen, ihmisryhmien kanssa.
- Salaliittoteorioiden hyödyntäminen: tehdään vihollisesta syntipukki sijoittamalla se osaksi valtavaa ja salakavalaa juonta yleistä hyvää vastaan – lisäksi ”hälytyskellojen soittajia” ylistetään sankareina.
- Profeetalliset mielikuvat lopullisesta hyvän ja pahan välisestä taistelusta: ennakoidaan oikeamielisten kamppailua lämpensä pahoja salaliittoja vastaan.

METODOLOGIA

Tämä julkaisu syntyi keskusteluista, joita käytiin ilmasto-oikeudenmukaisuutta ajavien ja fasismin vastaisten aktivistien ja organisoijien välillä Saksassa. *Palava maailma, muuttuva Eurooppa: kuinka rasistinen oikeisto hyväksikäyttää ilmastokriisiä ja mitä voimme asialle tehdä* pohjautuu myös julkaisuun *Organizing Cools the Planet: Tools and Reflections to Navigate the Climate Crisis* (PM Press, 2010) varten tehdylle työlle. Kyseinen julkaisu myös käännettiin saksaksi ja sitä laajennettiin kirjaksi *Wurzeln im Treibsand*. Tavallaan *Palava maailma, muuttuva Eurooppa* syntyi jo aikaisemmin toteuttamani prosessin toistamisesta uudelleen tämänhetkessä poliittisessa ympäristössä. Kävin aikaisemmin läpi samankaltaisen pro-

128 Berlet, C./Lyons, M. (2000). *Right-Wing Populism in America: Too Close for Comfort*. Guildford Press.

sessin työstäessäni julkaisua *Organizing Cools the Planet*. Tuossa julkaisussa kuvataan strategioita ja viitekehyksiä, joita sen tekemisessä hyödynnettiin. Tätä julkaisua, *Palava maailma, muuttuva Eurooppa*, varten tehty työ pohjautuu noille samoille strategioille ja viitekehyksille, mutta olen kehittänyt niitä myös edelleen tätä julkaisua tehdessäni.

Alla on muutamia esimerkkejä tavoista, joilla tämä julkaisu syntyi:

- Useista ja edelleen jatkuvista keskusteluista ilmasto-oikeudenmukaisuutta ajavien ja fasismin vastaisten, Saksissa ja Berliinissä toimivien aktivistien kanssa.
- Yhteistyöstä Rosa Luxemburg -säätiön Brysselin toimiston kanssa ja sen tarjoamien resurssien hyödyntämisestä.
- Yli 25:stä aktivistien, organisoidijien ja tutkijoiden haastattelusta. Kaikki haastattelut eivät halunneet nimeään mainittavan. Haastateltuja olivat muun muassa Irma

Allen, Lise Benoist, Andrea Berta, Peter Bierl, Paolo Brunori, Giorgia Bulli, Gopal Dayaneni, George Edwards, Liz Fekete, Bernhard Forchtner, Ulli Jentsch, Ilana Krause, Balša Lubarda, Jakub Možaryn, Marcin Skupiński, Peter Staudenmaier ja Kristóf Szombati.

- Useista keskusteluista tärkeiden tätä aihetta käsittelevien ajattelijoiden kanssa, kuten Peter Staudenmaier, Bernhard Forchtner ja Liz Fekete.
- Osallistumisesta Lundin yliopistossa marraskuussa 2019 järjestettyyn konferenssiin *Political Ecologies of the Far Right*, johon osallistui aktivisteja ja aiheeseen erikoistuneita tutkijoita, ja siellä järjestämästäni työpajasta.
- Yli 100 lähteen, joihin kuului kirjoja, raportteja ja artikkeleita, läpikäymisestä. Tärkeimmät lähteet on mainittu tämän julkaisun alaviitteissä.

Millaista on suomalaisen radikaalioikeiston ilmastopolitiikka?

ANALYYSI PERUSSUOMALAISTEN VIHREÄSTÄ NATIONALISMISTA

Elokuussa 2021 perussuomalaiset valitsivat puoluekokouksessaan puoluetta neljä vuotta johtaneen Jussi Halla-ahon tilalle Riikka Purran. Se, että tuoreen puheenjohtajan ensimmäisen linjapuheen tärkein teema oli maahanmuutto, ei yllättänyt ketään. Purra linjasi, että hänen johtamansa puolue menee tulevaisuudessa ainoastaan sellaiseen hallitukseen, joka on valmis kiristämään Suomen maahanmuuttopolitiikkaa merkittävästi.

Puheesta löytyi kuitenkin myös toinen, puolueelle huomattavasti tuoreempi, mutta kaikkialla Euroopassa äärioikeiston agendalla tärkeään asemaan noussut teema eli ilmastomuutos.

”Me perussuomalaiset olemme tässäkin asiassa [ilmastonmuutoksessa] realisteja, emme ympäristövihamielisiä. Perussuomalainen huolehtii ympäristöstään ja suomalaisesta luonnosta, puhtaasta ilmasta, vedestä ja maasta. Hän arvostaa elinympäristöään ja muiden ihmisten elinympäristöä. Hän myös tietää Suomen elävän metsistä.”

Ilmastopolitiikka nousi Jussi Halla-ahon kaudella perussuomalaisen politiikan keskeiseksi teemaksi samalla kun itse puolue muuttui en-

tistä selkeämmin maahanmuuttovastaiseksi radikaaliksi oikeistopuolueeksi. Kun perussuomalaiset kevään 2019 eduskuntavaalien jälkeen pääsivät arvostelemaan uutta SDP:n johtamaa hallitusta, kritiikin kärki kohdistui useimmiten juuri hallituksen maahanmuutto- ja ilmastopolitiikkaan. Edes koronakriisi ei ole vähentänyt näiden kahden teeman tärkeyttä perussuomalaisille, vaikkakin kriisi on kiihdyttänyt puolueen talouspolitiikan siirtymistä oikealle sen vaatiessa entistä tiukemmin esimerkiksi julkisen talouden sopeuttamista.

Nykyistä perussuomalaista ilmasto- ja ympäristöpoliittista agendaa voi kutsua vihreäksi nationalismiksi. Sen keskeiset elementit ovat tunnistettavissa myös Purran puheesta. Perussuomalaiset edustavat ilmastotoimissa ”realismia”, luovat kuvaa nykymuodossaan kestävästä suomalaisesta luontosuhteesta ja puolustavat suomalaisen teollisuuden etua. Tosin nämä piirteet eivät vielä tee perussuomalaisesta vihreästä nationalismista mitenkään omalaatuista, vaan samoja teemoja tuovat esiin myös muut suomalaiset poliittisen keskustan puolueet ja teollisuus.

Perussuomalaisen vihreän nationalismin erityisyys muodostuu vastakkainasettelun ra-

kentamisestä muiden puolueiden kanssa, kansainvälisen ilmastopolitiikan perustojen kyseenalaistamisesta, ympäristökysymysten kytkemisestä maahanmuuttovastaisuuteen ja ilmastopopulismista, jossa vaihtelevat erilaiset ilmastoskeptisyyden muodot. Perussuomalaisen ilmastoagendan tähtäin onkin määritellä ilmastokeskustelu niin, että puolue edustaa yksin ”realistista” ilmastopoliittista vaihtoehtoa.

Tarkastelen seuraavaksi perussuomalaisen vihreän nationalismin muotoutumista, sen vaikutuksia ilmastopoliittiseen keskusteluun Suomessa ja tulevaisuuden kehityssuuntaa. Perussuomalainen vihreä nationalismi ei kuvaa koko suomalaisen äärioikeiston ympäristöpoliittisia näkemyksiä, mutta koska radikaalioikeistolaisena puolueena se on ylivoimaisesti tärkein toimija suomalaisen äärioikeiston kentällä, on keskittyminen sen ympäristöpoliittiseen agendaan perusteltua.¹

DENIALISMIA, ILMASTOPOPULISMIA, VIHREÄÄ NATIONALISMIA

Perussuomalaiset kuuluvat eurooppalaisessa radikaalioikeistossa siihen harvalukuiseseen joukkoon, joka virallisissa ohjelmissaan hyväksyy ihmisperäisen ilmastomuutoksen olemassaolon ja sen tieteelliset perustelut.² Suo-

1 Nojan tutkimuksessa vakiintuneeseen jaotteluun, jossa äärioikeisto koostuu yhtäältä liberaalin demokraattisen järjestelmän puitteissa toimivista mutta monia sen keskeisiä piirteitä vastustavista radikaalioikeistolaisista puolueista ja toisaalta liberaalin demokratian hylkäävistä ekstremistioikeistolaisista puolueista ja liikkeistä. Ks. Mudde, C. 2020. Far Right Today. Polity, s. 7.

2 Schaller, S., & Carius, A. 2019. Convenient truths. Mapping climate agents of right wing populist

men kaltaisessa laajan ympäristötietoisuuden maassa yksikään vakavasti otettava puolue tuskin voisikaan pärjätä rummuttamalla ilmastopolitiikkansa kärkenä ilmastodenialismia.³ Samaan aikaan on selvää, että perussuomalaiset ratsastavat asiassa kaksilla rattailla: puolueen piirissä on esiintynyt ja esiintyy ilmastodenialismia⁴ sekä erityisesti ilmaston lämpenemisen vaikutuksia ja ilmastotoimien tarpeellisuutta koskevaa ilmastoskeptisyyttä⁵.

Jo Timo Soinin aikakaudella perussuomalaiset loivat edellytykset ilmastokysymyksen – Soinin termein ”viherhumpun” tai ”vihervouhotuksen” – kääntämiseksi identiteetipoliittiseksi vastakkainasetteluksi, jossa kaupunkivihreät rankaisevat tavallista kansaa EU:sta tuodulla ympäristösäätelyllä. Soinin puolue kuvasi myös toistuvasti ilmastotoimien uhkaavan suomalaisen teollisuuden elinkelpoisuutta. Perussuomalaiset mukailivat teollisuuden ilmasto- ja energiapoliittisia kantoja jopa siinä määrin, että kopioivat vuonna 2011 ilmasto-ohjelmansa lähes sanasta sanaan ja

---

parties in Europe. Adelphi: Berlin, s. 11. Muut ilmastotieteen hyväksyvät radikaalioikeistolaiset puolueet ovat Schallerin ja Cariusen mukaan Unkarin Fidesz ja Latvian Kansallinen liitto.

3 Jussi Halla-aho tiivistää linjan seuraavasti: ”Harvalla kansalaisella tai edes päätöksentekijällä on oikeasti pätevyyttä arvioida, onko ihmisen aiheuttama ilmastomuutos totta vai ei”. Perussuomalaistenkin on siis tarpeen hyväksyä ilmastomuutoksen tieteellinen tausta, mikä kannattaa tehdä jo siitäkin syystä, että ”aihe kiinnostaa ja huolestuttaa suurinta osaa kansalaisista, joten mikään puolue ei voi sitä väistellä”. Ks. *Perussuomalainen*, 26.10.2018.

4 Perussuomalaisten nykyisten kansanedustajien ja poliitikkojen ilmastodenialismista tiiviisti ks. esim. ”Analyysi: Populistit flirttailevat ilmastoskeptisyydellä – mistä ilmastomuutosta vähättelevä viesti on peräisin ja kuka sen ostaa?”

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/04/06/analyysi-populistit-flirttailevat-ilmastoskeptisyydella-mista-ilmastonmuutosta>, *Yle*, 6.4.2020. katsottu 12.10.2021.

5 Ilmastoskeptisyyden eri muodoista ks. esim. Van Rensburg, W. 2015. Climate change scepticism: A conceptual re-evaluation. *Sage Open*, 5(2).

kirjoitusvirheineen Metalliliitolta.⁶

Muistissa on myös perussuomalaisten stereotyyppioihin nojaava rasistinen pilakuva, jossa Ilmatieteen laitoksen ilmastotieteilijä kuvattiin luista ennustuksia tekevänä poppamiehenä. Lisäksi kuvassa väitettiin, että ”niin kutsuttu ilmastotiede” ei ole pystynyt todistamaan ihmisen roolia ilmaston lämpenemisessä.⁷ Puolueen aktiivisesta tuulivoimavastaisuudesta puolestaan esimerkki on ”työmies” Matti Putkosen esittämä väite tuulivoiman infraäänien vuoksi räjähtelevistä lepakoista. Eräänlaisen ”ilmastopopulismin ikiliikkujan” aikaansaanut lepakkotapaus piti perussuomalaiset mediahuomion kohteena jopa useita viikkoja⁸.

Yksikään suomalainen puolue, joka tähtää pääministeripuolueen asemaan, ei voi kuitenkaan pärjätä nykyisessä ympäristötietoisuuden tilanteessa ilman jäsenneltyä ilmastopoliittista agendaa. Tämän vuoksi myös perussuomalaisten on täytynyt sisällyttää ilmastokysymys täsmällisemmin osaksi muuta politiikkaansa. Halla-ahon noustessa puheenjohtajaksi perussuomalaiset panostivatkin aikaisempaa säntillisemmin ohjelmatyöhön ja puolueelle laadittiin myös uusi ympäristö- ja energiaohjelma⁹. Siinä tuodaan yhteen jo

aikaisemmin puolueen piirissä toistellut vihreän nationalismin elementit.

Ohjelman mukaan perussuomalaiset edustavat ilmastokysymyksessä ”teknillistä ja taloudellista realismia”, suojelevat kansaa ilmastotoimien aiheuttamalta elinkustannusten nousulta ja puolustavat suomalaisen teollisuuden kilpailukykyä liian rankoilta päästövähennystoimilta¹⁰. Lisäksi mukana on muun muassa ydinvoimamyönteisyyttä, lupauksia vesien ja eläinten suojelusta sekä puhetta resurssitehokkuudesta, kiertotalouden mahdollisuuksista ja ympäristöteknologian viestipotentiaalista. Ohjelma sisältääkin useita sellaisia muotoiluja, jotka voisivat olla myös lähempänä poliittista keskustaa olevien suomalaisten puolueiden, jotka puhuvat muun muassa ”vihreän realismin” kaltaisina termein, listalla. Perussuomalaisten ilmastopoliittikan ja vihreän nationalismin erityisyyttä ei voikaan lukea yksin sen ohjelmista, vaan on katsottava tarkemmin puolueen ilmastostrategian muotoutumista käytännössä ja tietyssä historiallisessa tilanteessa.

ILMASTOKONSENSUSTA VASTAAN

Perussuomalainen ilmastopoliittikka olisi saattanut jäädä vähälle huomiolle, elleivät syksyllä 2018 julkaistu IPCC:n 1,5 asteen ra-

ka, https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2019/01/Ymparisto_ ja_energiapolitiikka_15.1.2019.pdf, 15.1.2019, katsottu 12.10.2021.

¹⁰ Puolue on nimittänyt teollisuuden ”hiilivuodon” uhkaa myös ”vihersiirtymäksi” pilaillakseen ”kestävyys siirtymän” tai ”oikeudenmukaisen siirtymän” kaltaisilla termeillä. Perussuomalaisten mukaan ”vihersiirtymä” tapahtui esimerkiksi keväällä 2021, kun Neste kertoi investoivansa uuteen jalostamoon Rotterdamissa eikä Porvoossa. Perussuomalaisten twitter-tili 19.3.2021, <https://twitter.com/persut/status/1372976888201773058?lang=da>, katsottu 12.10.2021.

⁶ ”Perussuomalaiset kopioi ilmasto-ohjelmansa Metalliliitolta”, *Yle*, 4.2.2011, <https://yle.fi/uutiset/3-5317333>, katsottu 12.10.2021. Perussuomalaisten tuolloinen kopioitu ohjelma on hyvä esimerkki ilmastodenialismista, sillä siinä kuvataan esimerkiksi IPCC:n tutkimustulokset kiistanalaisina ja manipuloituina.

⁷ ”Perussuomalaiset julkaisi erikoisen poppamies-pilakuvan”, *Ilta-lehti* 19.5.2014, <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000000757431.html>, katsottu 11.10.2021.

⁸ Hieno analyysi lepakkotapauksesta ja perussuomalaisten tuulivoiman vastustamisesta ks. Hatakka, N., & Välimäki, M. 2019. The allure of exploding bats: The Finns Party’s populist environmental communication and the media. Teoksessa Forchtner, B. (toim.) *The Far Right and the Environment*. Routledge, s. 136–150.

⁹ Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiik-

portti, nuorten ilmastoliike ja kevään 2019 eduskuntavaalit, joita nimitettiin jo hyvissä ajoin “ilmastovaaleiksi”, olisi sähköistäneet suomalaista ilmastokeskustelua aivan uudella tavalla. Perussuomalainen ilmastopolitiikka pääsi ensimmäistä kertaa kunnolla esiin loppuvuodesta 2018, kun kansalaisten ilmasto-vaatimusten voimistuttua pääministeri Juha Sipilä (kesk.) kutsui kaikki eduskuntapuolueet yhteiseen ilmastokokoukseen. Sen tuloksena kahdeksan puoluetta allekirjoitti julkilauseuman, jossa Suomi sitoutuu toteuttamaan IPCC:n esittämän 1,5 asteen tavoitteen mukaista ilmastopolitiikkaa. Yksi puolue kuitenkin puuttui allekirjoittajien joukosta: Jussi Halla-ahon perussuomalaiset, joka marssi jo aluksi ulos kokouksesta.

Ulosmarssista seurannut huomio sopi perussuomalaisille erinomaisesti. Puolue asettui yksin muiden puolueiden suomalaista ilmastokonsensusta vastaan. Näin perussuomalaiset kytkivät ilmastopolitiikan populistiselle puolueelle tyypilliseen asetelmaan, jossa puolue suojelee “kansaa” perinteisten puolueiden järjettömältä politiikalta – tässä tapauksessa ilmastopolitiikalta, joka paitsi alistaa kansallisen päätöksenteon ylikansallisille instituutioille (YK, IPCC, EU) myös kurittaa kansalaisia ja kotimaista teollisuutta, kun ilmastotoimien seurauksena kustannukset nousevat. Perussuomalaiset kutsuivat tuoreeltaan muiden puolueiden ilmastokonsensusta “utooppiseksi”, sanoivat sen perustuvan ”ideologisiin lähtökohtiin” ja johtavan vain ”tehottomiin ja vahingollisiin seurauksiin”. Suunnitelmillaan muut puolueet aikovat ajaa lopunkin teollisuuden ulos Suomesta ja seurauksena on ”vain lisää työttömyyttä, lisää kiinalaista tuotantoa ja lisää päästöjä”.¹¹ Lopulta ilmastokonsensuksen vastustaminen rajasi perussuomalaiset ulos myös eduskuntavaalien jälkeen muodostetusta Antti Rinteen hallituksesta: hallitustunnustelujen ensimmäisenä kynnyksisyyksensä

11 Esim. *Perussuomalainen* 21.12.2018.

oli 1,5 asteen globaalinen tavoitteen ja Suomea koskevan vuoteen 2035 sijoitetun hiilineutraaliustavoitteen hyväksyminen. Perussuomalaisille nämä eivät käyneet.¹²

Perussuomalaisten ilmastopopulismissa on kyse politiikan ja julkisen keskustelun määrittelykamppailusta eli vastakkainasettelun luomisesta puolueen ja muiden välille. Perussuomalaiset korostavat muiden – perinteiset puolueet, media, nuoriso tai tutkijat – joutuneen ideologisen ja tunneperäisen “ilmastohysterian” valtaan. Perussuomalaiset puolestaan sanojensa mukaan edustavat ilmastopolitiikassaan realismia ja järjen ääntä. Muut ovat “ilmastopaniikin”, “ilmastokiiman”, “ilmastopelon”, “ilmastotuhon”, “ilmastopalvonnan”, “moraaliposeerauksen”, “pseudouskonnon”, ”maailmanlopun kultin”, “itseruoskinnan”, “hulluuden”, “harhaisuuden” tai “kiilusilmäisen ilmastopolitiikan” vallassa.¹³

Perussuomalaisten esittämä vastakkainasettelu hyväksyttiin varsinkin laajasti eduskuntavaalien alla eri medioissa. Useat lehtien pääkirjoitukset ja kolumnistit kirjoittivat, kuinka muut puolueet ovat kadottaneet ilmastopolitiikassa suhteellisuudentajunsa ja syylistävät ihmisiä elämäntapavalinnoista. Näin media tuotti perussuomalaisten luomaa kuvaa perussuomalaisten ja muiden puolueiden ilmastopoliittisesta vastakkainasettelusta, eikä niinkään tarkastellut sitä, että myös poliittisen keskustan puolueiden varsinaiset ilmastoratkaisut olivat usein kaukana kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden linjasta.¹⁴

12 Perussuomalaiset vastasivat Rinteelle vihreän nationalismin mukaisesti: Suomen päästöillä ei ole juurikaan vaikutusta globaalisti, vastuuseen pitää saada suuret saastuttajamaat ja liika kunnianhimo ajaa teollisuuden pois Suomesta. Ks. Nurmi, Lauri 2020. Jussi Halla-aho – Epävirallinen elämäkerta, Into, s. 311.

13 Muutama poiminta *Perussuomalainen*-lehdessä käytetystä ilmastoretoriikasta.

14 Ks. Vuorelma, Johanna 2019. Eduskuntavaalit

Toisaalta on tärkeää pitää mielessä, että nimitys ”radikaali oikeisto” sopii perussuomalaisiin osuvasti myös siinä mielessä, että radikaalin oikeiston tavoitteena on aina myös poliittisen keskustan näkemysten radikalisoiminen.¹⁵ Maahanmuuttopolitiikassa perussuomalaiset ovat monessa mielessä tässä onnistuneet, kun maahanmuutosta on tehty kuluneen vuosikymmenen aikana suomalaisen päivänpolitiikan keskeinen teema ja samalla osa perinteisistä puolueista on hyväksynyt kriittisemmän asenteen maahanmuuttoa kohtaan. Samankaltaista radikalisoimista perussuomalaiset tavoittelevat myös ilmastopolitiikassa. Pyrkimyksenä on repiä poliittista keskustaa perussuomalaisten edustaman ilmastoviivytelyn suuntaan, oli sitten kysymys yksittäisistä ilmastotoimista tai ilmastotavoitteista. Radikaalioikeiston ilmastopolitiikassa onkin aina kyse myös poliittisen mielikuvituksen kaventamisesta, toisin sanottuna sellaisen näköalan rajaamisesta, jossa ilmastopäästöjä ja muita ympäristöpaineita nopeasti ja hallitusti vähentävä yhteiskunnan kestävyysmurros on mahdollinen.

Perussuomalaisten määrittelemä vastakkainasettelu näkyi kaikissa vaalikeskusteluissa. Kun muut puolueet puhuivat ilmastopolitiikan kunnianhimon nostosta, perussuomalaiset toistelivat, että Suomen päästöt ovat promillen globaaleista päästöistä, ja että vaikka suomalaiset lakkaisivat hengittämästä, ei sillä olisi kummoistakaan vaikutusta. Sen sijaan päästövähennyksiä pitäisi tehdä muualla, kuten Kiinassa ja Intiassa. Kun muut puolueet väittelivät siitä, miten päästöjä saadaan alas teollisuudessa, perussuomalaiset kehuivat ”suomalaisen savupiipun olevan ekoteko” – lausahdus, joka sekin oli lainattu teollisuudelta. Kerta toisensa jälkeen perussuoma-

---

perussuomalaisen linssin läpi, *Politiikasta.fi*, <https://politiikasta.fi/eduskuntavaalit-perussuomalaisten-linssin-lapi/>, katsottu 8.10.2021.

15 Esim. Mudde, C 2020. *Far Right Today*. Polity.

laiset alleviivasivat ilmastotoimien uhkaavan suomalaisten elämäntapoja ja nostavan elinkustannuksia, oli sitten kyse liikkumisesta, lämmityksestä tai ruokavaliosta. Ylen ilmastotenttiin puolueen edustajaksi valikoitunut ”työmies” Putkonen karnevalisoi asetelman huippuunsa toteamalla, että muiden puolueiden ilmastopolitiikka ei pelkästään lisää köyhyyttä ja eriarvoisuutta, nosta asumisen hintaa ja tuhoa teollisuuden kilpailukykyä vaan vie ”duunareilta lauantaimakkaratkin suusta”. Lisäksi Putkonen esitti, että ilmastopolitiikka nostaa Suomen 1,5 miljoonan lemmikin ruoan hintaa rajusti: ”Mitä te vastaatte sille pienelle tytölle tai pojalle, joka itkee, kun äiti ja isä sanoo, että ei ole enää varaa [lemmikinruokaan] ja ne vievät piikille sitä heidän rakasta pientä palleroa – se on iso kysymys”, Putkonen tyytyi.¹⁶

Halla-aho puolestaan arvioi Sanna Marinin hallituksen ilmastopolitiikan seurauksena Suomen ”alueiden muuttuvan asuinkelvottomiksi”.¹⁷ Ilmastopolitiikka onkin tarjonnut perussuomalaisille uuden tavan ruokkia sen politiikalle tunnusomaista kaupungin ja maaseudun välistä vastakkainasettelua tai ”alueiden kostoja”.¹⁸ Perussuomalaisten eduskuntavaalikannatuksen on myös arvioitu olleen korkea niissä maakunnissa, joissa turvetuotannolla on merkittävä rooli.¹⁹ Ei siis ihme, että perussuomalaisten kansanedustajat ovat profiloituneet näkyvimpinä turvetuottajien protestien kannattajina.

---

16 Eduskuntavaalit 2019: Ilmasto, <https://areena.yle.fi/1-4667627>, *Yle Areena* katsottu 12.10.2021.

17 Halla-aho Ylen A-studiossa 6.2.2020. Li Andersson vastasi Halla-ahon väitteen olevan ”paskapuhetta”.

18 ks. Moisio, S. 2019. Houkutus populistien äänestämiseen kasvaa suurten kaupunkien väliin jäävillä reuna-alueilla, *Helsingin Sanomat*, 27.4.2019, <https://www.hs.fi/paivanlehti/27042019/art-2000006085516.html>, katsottu 12.10.2021.

19 Malm, Andreas & Zetkin Collective. *White skin, black fuel. On the danger of fossil fascism*. Verso, s. 95-96.

Perussuomalaiset ovat kytkeneet ilmastopoliittikan tiiviisti myös perinteiseen EU-vastaiseen linjaansa. EU:n kiristyvää ilmastopoliittika, jota muut puolueet Suomessa toteuttavat, tuo Suomen kansalaisille Brysselistä “koko ajan vain kalliimpia tervetuliaisia”²⁰. Viimeisimpänä perussuomalaiset ovat arvostelleet ilmastopoliittikkaa vain yhtenä EU:n uutena keinona uusille “tukivälineille”, joilla suomalaisten rahaa siirretään muihin EU-maihin korvaamaan tällä kertaa ilmastopoliittikasta seuraavaa elinkustannusten nousua.²¹

Vihreää nationalismia ei tietenkään olisi ilman kytköstä perussuomalaisten tärkeimpään teemaan eli maahanmuuton vastustamiseen. Eurooppalaisessa radikaalissa oikeistossa tällainen kytkös on tehty jo pidempään. Esimerkiksi Ranskassa Kansallinen liittouma on puhunut “rajojen olevan ympäristön paras liittolainen” ja eurooppalaisen “ekologisen sivilisaation” turva.²² Samanlaisia äänenpajoina on myös perussuomalaisissa. Niinpä Jussi Halla-ahon mukaan “etelästä pohjoiseen suuntautuva kansainvaellus lisää globaaleja päästöjä” ja siksi sitä on “pyrittävä torjumaan”. Halla-aholle “tiukka maahanmuuttopoliittika on ympäristöteko”²³. Toinen tuttu tapa on siirtää keskustelu kotimaisista ympäristöongelmista muualle väittämällä, että “kukaan ei puhu ympäristöongelmien juurisyystä” eli väestönkasvusta, joka on “kaikkien ympäris-

teongelmien äiti”.²⁴ Mitään ratkaisua perussuomalaiset eivät kuitenkaan asiaan esitä, päinvastoin puolueen tärkeimpiä vaatimuksia on kehitysyhteistyörahoituksen leikkaaminen. Tarkoituksena ei olekaan käydä keskustelua väestönkasvun hillitsemisen tunnetuista toivista ratkaisuista, vaan luoda mielikuvaa ekologisesti kestävästä elämästä muualla kuin Suomessa.²⁵

Perussuomalaisten vihreän nationalismin luontokäsitys eroaa muista puolueista – joille kaikille suomalaisen luonnon ja luontosuhteen puolustaminen on nykyajassa eri tavoin tärkeää – siinä, että ”suomalainen luonto” on rajanvedon väline. Perussuomalaista luontoa ”voivat vaalia vain suomalaiset itse”²⁶. Muun eurooppalaisen radikaalioikeiston tapaan puolue rakentaa kansallismielistä kuvaa luonnosta, joka on aidon suomalaisuuden perusta.²⁷ Näin määritelty luonto toimii rajanvetona suomalaisten ja muiden, ”ulkopuolisten”, välillä, joista jälkimmäiset eivät kykene kiinnittymään suomalaiseen luontoon suomalaisten tavoin eivätkä siten ole myöskään yhtä kelpoja siitä huolehtimaan.

---

20 mm. Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka, s. 6.

21 Esim. “Purra: Suomen hiilineutraalisuustavoite siirrettävä vuoteen 2050 – ‘maailman kunnianhimoisinta ilmastopoliittikkaa on pakko maltillistaa’”, *Iltalehti*, 12.10.2021, <https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/4fce0fdb-762c-4fd9-8177-8fe92bc9ff67>, katsottu 12.10.2021.

22 Boukala, S., & Tountasaki, E. 2019. From Black to Green: Analysing Le Front National's 'Patriotic Ecology'. *The Far Right and the Environment*. s. 72–87.

23 Jussi Halla-Aho *Perussuomalainen*-lehdessä 26.10.2018.

---

24 esim. *Perussuomalainen* 26.19.2018, Ville Tavi-on ja Leena Meren haastattelu; *Perussuomalainen* 21.12.2018, Tiera Laitisen haastattelu.

25 Tai tuoda esiin tuoreimpia arvioita väestömäärän taantumuksesta kolmen vuosikymmenen kuluessa ja noin 8,5 miljardin ihmisen tilanteessa. Ks. “Edessä hämmäyttävä väestöräjähdys on sitkeä väärinkäsitys – maailman väkiluku voi pian alkaa kutistua, mutta riittääkö se pelastamaan planeetan ympäristökriiseiltä?”, *Yle* 18.7.2021, <https://yle.fi/aihe/a/20-10001028>.

26 *Perussuomalainen ympäristö- ja energiapolitiikka*, s. 3.

27 ks. Forchtner, B., & Kølvråa, C. 2015. The nature of nationalism: Populist radical right parties on countryside and climate. *Nature and Culture*, 10(2), 199–224.

KANSAINVÄLISEN JA KANSALLISEN ILMASTOPOLITIIKAN PERUSTAN KYSEENALAISTAMINEN

Äärioikeiston ilmastopolitiikan tutkimuksessa on epäilty, että kansallisvaltion kehyksessä politiikkansa jäsentävän radikaalin oikeiston on vaikea muodostaa kantaa luonteeltaan kansainväliseen ilmastopolitiikkaan. Tämän on myös arvioitu osittain selittävän äärioikeiston välinpitämättömyyttä ja denialismia ilmastokysymyksestä.²⁸ Perussuomalaisen ilmastopoliittisen argumentaation tarkastelu kuitenkin osoittaa toista. Puolueen vihreä nationalismi on varsin houkuttelevaa kansallisen politiikan kontekstissa, jossa keskeistä on populistisen radikaalin oikeiston rakentama vastakkainasettelu perinteisten puolueiden kanssa. Perussuomalaisten ilmastoagendan vaikutusta puolueen lähiaikojen menestykseen on vaikeaa täsmällisesti arvioida, mutta merkittävä se on ollut. Vielä vuoden 2018 lopulla perussuomalaisten kannatus mateli kahdeksassa prosentissa eli lähellä pohjalukemia, jonne se oli pudonnut puolueen hajottua kesällä 2017. Vuoden 2019 ilmastovaalikevään aikana perussuomalaiset nousivat kuitenkin maan toiseksi suurimmaksi puolueeksi ja hävisivät vain yhden paikan vaalien voittajalle SDP:lle. Nousua vauhditti se, että maahanmuuttokeskustelu kiihtyi esimerkiksi Oulun poliisiin tiedotettua alaikäisiin kohdistuneista seksuaalirikosepäilyistä loppuvuodesta 2018. Toisena merkittävänä tekijänä voidaan kuitenkin pitää perussuomalaisten profiloitumista vallitsevia olosuhteita puolustaneena ilmastopoliittisena vaihtoehtona.²⁹

---

28 ks. Forchtner, B. 2019. Climate change and the far right. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 10(5), e604.

29 ks. esim. Vuorelma 2019; Nurmi 2020, 308-311.

Myös perussuomalaisten kannattajat ovat omaksuneet ilmastotoimien vastaisuuden vahvasti. Tämä tulee hyvin esiin perussuomalaisia koskevista jäsen- ja kannattajakyselyistä.³⁰ Yli kolmasosa perussuomalaisten kannattajista on esimerkiksi eri mieltä väitteen kanssa, että ilmastonmuutos johtuisi pääosin ihmisen toiminnasta. Puolet kannattajista on erimielisiä väitteestä, että tutkijat ovat yksimielisiä ilmaston lämpenemisen syistä. Muihin puolueisiin verrattuna perussuomalaiset pitävät ilmastonmuutoksen hillinnän tarvetta vähiten kiireisenä, uskovat ilmastonmuutoksen aiheuttavan vähiten haittoja, eivätkä pidä ilmastonmuutosta yhtenä suurimmista globaaleista ongelmista. Perussuomalaisten kannattajista 80 prosenttia on sitä mieltä, että ilmastokeskustelu on vouhotusta. 85 prosenttia on täysin tai jokseenkin samaa mieltä väitteen kanssa, että ilmastonmuutoksen vaikutuksia liioitellaan julkisuudessa. 82 prosenttia puolestaan oli sitä mieltä, että Suomi ja suomalaiset eivät voi tehdä paljoakaan ilmastonmuutoksen torjunnan hyväksi. Näiden lukujen vastapainona perussuomalaisten kannattajat kokevat kuitenkin muihin puolueisiin verrattuna selkeästi eniten, että heidän oma elämäntapansa on ympäristön kannalta kestävä. He ovat myös vähiten halukkaita tekemään muutoksia millään elämänalueella.

Mikäli perussuomalaiset onnistuisivat tulevaisuudessa aikaisemmin mainitussa ilmastopolitiikan radikalisoinnissa, voisikin se tarkoittaa sitä, että perussuomalaisten kannattajakunnassa havaittava skeptisyys ilmastotoimien merkittävyyttä kohtaan tulee hyväksyttävämmäksi samalla kun ilmasto lämpenee ja vaativissa ilmasto- ja kestävyystoimissa tulisi edetä määrätietoisesti.

---

30 Jussi Marttinen on tehnyt näistä eri vuosina tehdyistä kyselyistä käteväen yhteenvedon. Ks. Marttinen, Jussi 2021. Mikä perussuomalaisia vaivaa? Tampere: Vastapaino, s. 131-154.

Täysin mahdotonta ei ole myöskään suoran ilmastodenialismin kaikupohjan kasvu, vaikka se Suomen olosuhteissa epätodennäköiseltä näyttääkin.³¹ On myös kuviteltavissa, että esimerkiksi Jussi Halla-ahon edustama tietynlainen ilmastopoliittinen fatalistisuus tulee hyväksyttävämmäksi tulevaisuudessa, mikäli sille vain annetaan ilmastopoliitikassa tilaa: ilmasto lämpenee väistämättä, eikä paljoakaan ole tehtävissä, siksi on keskityttävä puolustamaan vain suomalaisten selviämistä nopeasti lämpenevässä maailmassa.³²

Viimeisimmäksi perussuomalaiset ovat hyökänneet Suomen Ilmastopaneelin suosittamaa ja nykyisen Sanna Marinin hallituksen vuoteen 2035 asettamaa hiilineutraaliustavoitetta vastaan. Purra on julistanut, että tavoite tulisi määritellä uudestaan ja siirtää vuoteen 2050 – siis vuoteen, jolloin globaalien päästöjen tulisi olla nettonollassa³³. Perussuomalaiset peruste-

---

31 Andreas Malm ja Zetkin-kollektiivi jäljittävät hienosti kehityskulkua, jossa jo merkitystään menettänyt fossiilipääoman ruokkima ilmastodenialismi saa 2000-luvulla uuden kaikupohjan juuri nousevasta äärioikeistosta. Ks. Malm, Andreas & Zetkin Collective 2021.

32 Tällainen puhe on jo osa eurooppalaisen radikaalioikeiston ilmastoagenda: koska ilmasto lämpenee kuitenkin ja sen hillitsemiseksi vaadittavat toimet ovat liian vaikeita ja kalliita, tulisi keskittyä eurooppalaisten hyvinvoinnin turvaamiseen. Tällaisessa ajattelussa korostetaan vain rikkaan pohjoisen sopeutumista lämpeneviin olosuhteisiin kansainvälisen ilmastohillinnän, yhteistyön ja solidaarisuuden sijasta. Seurauksena on rikkaiden maiden lipsuminen globaalista vastuustaan ja siten myös käsistä karkaava lämpeneminen, joka on erityisen tuhoisaa etelän maille. Vaikka sopeutuminen on äärimmäisen tärkeä osa ilmastopoliitikkaa, ei sitä voi tehdä globaalil ilmastohillinnän kustannuksella, koska se tarkoittaa globaalil ”ekologisen eriarvoisuuden” kasvua ja toisaalta rikkaiden maiden käpertymistä itseensä ja sulkeutumista kansainvälisestä yhteisöstä.

33 ”Purra: Suomen hiilineutraaliustavoite siirrettävä vuoteen 2050 – ’maailman kunnianhimoisinta ilmastopoliitikkaa on pakko maltillis-taa’”, *Iltalehti* 12.10.2021, <https://www.iltalehti.fi/politiikka/a/4fce0fdb-762c-4fd9-8177-8fe92bc9ff67>,

levatkin väitetään Suomen ilmastopoliitiikan liiasta kunnianhimosta hankaluuksilla, joita tämän politiikan toteuttamisesta saattaa seurata: esimerkiksi energian hinnan nousulla ja fossiilisiin polttoaineisiin kytkeytyvän työn vähenemisellä. Näin he paitsi harrastavat varsin klassista ilmastoviivytystä³⁴ myös nakertavat uskottavuutta ilmastonmuutoksen torjunnan kansalliselta poliittiselta ohjaukselta, ikään kuin poliittisesti asetettu tavoite ei nimenomaan olisi tukemassa ja kirittämässä Suomen kaltaisen korkean osaamisen maan talouden ja elinkeinojen muutosta kohti vähäpäästöisyyttä. On kuitenkin tärkeää huomata, että hiilineutraaliustavoitteen siirtäminen myöhemmäksi ei ole vain perussuomalaisten keksintö, vaan samanlaisia äänenpainoja on kuulunut myös raskaan teollisuuden piiristä ja eräiden elinkeinoelämän vaikuttajien suusta³⁵. Voikin hyvin olla niin, että perussuomalaiset toimivat lähitulevaisuudessa tällaisten näkökantojen yleistymisen äänitorvena ilmastopoliittisessa keskustelussa – aivan kuten radikaalioikeisto toimii useissa Euroopan maissa fossiilipääoman viivytelytavoitteiden kaikupohjana³⁶.

On tärkeää huomata, että korostamalla Suomen marginaalista roolia globaaleista päätöistä ja osoittamalla syyttävää sormea esimerkiksi Kiinaan ja Intiaan perussuomalaiset pyrkivät kyseenalaistamaan kansainvälisen ilmastopoliitiikan perustana olevan oikeudenmukaisuuden. Sen mukaan historiassa ja nykyisyydessä korkeita päästöjä aiheuttaneet

---

katsottu 13.10.2021.

34 Ilmastoviivytystä ks. Lamb, W. F., Mattioli, G., Levi, S. ym. 2020. Discourses of climate delay. *Global Sustainability*, <https://www.cambridge.org/core/journals/global-sustainability/article/discourses-of-climate-delay/7B11B722E3E3454BB6212378E32985A7>, katsottu 12.10.2021.

35 Esimerkiksi fossiilienergiayhtiö St1:sen omistaja Mika Anttonen on kyseenalaistanut Suomen hiilineutraaliustavoitteen asettamisen mielekkyyden.

36 ks. Malm & Zetkin Collective 2021.

rikkaat teolliset maat toteuttavat päästövähennykset etujoukossa – eikä pelkästään historiallisesta velvollisuudesta, vaan siksi, että ne pystyvät parhaiten nopeisiin ilmastotoimiin. Puhumalla Suomen promillen päästöistä sivuutetaan Suomea kansainvälisesti korkeat asukaskohtaiset ja historialliset päästöt. Sama pätee tietysti myös luonnonvarojen kuluutukseen, jossa Suomi on asukaskohtaisesti aivan maailman huippua pitkälti energia- ja resurssi-intensiivisen teollisuuden, mutta myös kotitalouksien korkean kulutusasteen vuoksi.³⁷ Merkittävä osa suomalaisen kuluutuksen ympäristökuormasta aiheutuu myös Suomen rajojen ulkopuolella – näkökulma, jonka perussuomalainen ympäristöpolitiikka aktiivisesti sivuuttaa.

Perussuomalaiset pyrkivät pikemminkin oikeuttamaan suomalaisten nykymuotoiset korkeapäästöiset tottumukset ”luonnollisilla” syillä kuten pitkällä välimatkoilla tai kylmällä talvella. Samaan aikaan puolue luo uhkakuva maahanmuuttajien mukanaan tuomista kasvavista päästöistä, mikäli he muuttavat Suomen kaltaisen korkeamman elintason maahan. Tässä tärkeää on huomata, että perussuomalainen argumentaatio vie huomion pois jälleen avainasiasta: mikäli suomalaisen yhteiskunnan rakenteita ei nopeasti muuteta merkittävästi vähemmän päästöjä ja luonnonvaroja kuluttavaksi ei kestävä elämä ole ylipäätään mahdollista, oli sitten kysymys Suomessa jo asuvista tai tänne muuttavista. Ilmastopolitiikan tehtävänä ei olekaan rajojen sulkeminen vaan suomalaisen yhteiskunnan muuttaminen siten, että vähäpäästöinen elämä on mahdollista kaikille.³⁸

Kaikkialla Euroopassa radikaalit oikeistopuo-

37 Vadén, Tere ym. 2019. Onnistunut irtikytkentä Suomessa? *Alue ja Ympäristö*, (48),1, <https://aluejaymparisto.journal.fi/article/view/76338>.

38 Ks. BIOS: Huoltosuhde ei ole vain taloudellinen yhtälö, <https://bios.fi/huoltosuhde-ei-ole-vain-taloudellinen-yhtalo/>, katsottu 12.10.2021.

lueet toistavat samaa: ”me saksalaiset, tanskalaiset, ruotsalaiset tai suomalaiset olemme tehneet jo ihan riittävästi, ja päästöillämme on vain marginaalinen vaikutus”. Jos tämä logiikka viedään loppuun saakka, ja radikaali oikeisto pääsisi päättämään ilmastopolitiikan suunnasta, ei missään maassa lopulta tarvitsisi tehdä mitään. Tämä tietysti tarkoittaisi kansainvälisen ilmastopolitiikan perustan pettämistä ja ilmaston lämpenemisen lopullista karkaamista turvallisten olosuhteiden rajoista. Pahiten tällainen kehitys iskisi lämpenemisen vuoksi haavoittuvassa asemassa olevaan globaaliin etelään, mutta runtelisi perustavasti myös rikkaan pohjoisen yhteiskuntien toimintaedellytyksiä. Eurooppalaisen radikaalin oikeiston tavoitteena on kuitenkin säilyttää korkeapäästöisen talouden ja elämäntavan mahdollisuudet pohjoisessa ja sulkea globaalin epäoikeudenmukaisuuden kysymykset pois ilmastopolitiikasta.

PERUSSUOMALAINEN ILMASTOPOLITIikka KESTÄVYYSSIIRTYMÄN ESTEENÄ

Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi suomalaisen yhteiskunnan on toteutettava hallittu ja suunnitelmallinen kestävyys siirtymä.³⁹ Tämä vaatii esimerkiksi liikennejärjestelmän rakentamista uudelleen niin, ettei se ole enää riippuvainen fossiilisista polttoaineista. Liikennettä on kehitettävä suunnitelmallisesti niin paikallisella kuin kansallisella tasolla toivottuun suuntaan: yksityisautoilu vähenee, moottoriton liikkuminen lisääntyy ja julkinen liikenne paranee. Samalla olisi hah-

39 Ks. esim. Vadén, Tere ym. 2021. Kestävyys siirtymän tiedontuotannollisista puutteista. *Tieteesä tapahtuu* (39), 3, <https://journal.fi/tt/article/view/109240>.

motettava liikennejärjestelmän muutoksien kytkökset muihin yhteiskunnan sektoreihin ja niiden suunnitelmalliseen uudistamiseen. Tämä pätee kaikkiin talouden sektoreihin, oli sitten kyseessä teollisuus, energiantuotanto, liikenne, asuminen tai ruoantuotanto. Lisäksi siirtymä on toteutettava oikeudenmukaisesti ja siten, että ihmiset kokevat olevansa muutoksessa osallisia. Tämän vuoksi ympäristötutkimuksessa puhutaan usein ”systemisen muutoksen” tarpeesta.

Tällainen kokonaisvaltainen siirtymä on välttämätön seuraavien vuosikymmenten aikana, ja perussuomalainen ilmastopolitiikka heikentää sen hahmottumista. Yhtäältä perussuomalaisten ilmastovaatimusten viestinä on käytännössä, että minkään suomalaisen yhteiskunnan sektorin ei tarvitse juurikaan muuttua. Toisaalta puolueen ilmastopopulismi ajaa ilmastokeskustelua identiteetti poliittisiin poteroihin, joissa kiistellään vuosia esimerkiksi yksittäisistä energiamuodoista, kuten turpeesta, tai siitä, ollaanko kansalaisilta viemässä autot pihasta, makkarat suusta tai lämpökattilat kellarista. Tämä kaikki on pois ajasta, jolloin voitaisiin muodostaa ja ettua näkemystä oikeudenmukaisesti toteutetusta ja suunnitelmallisesta siirtymästä eri yhteiskunnan sektoreilla.

Niin ikään talouspolitiikan ja ilmastopolitiikan keskinäiset yhteydet on tärkeää hahmottaa. Kestävyys siirtymän toteuttaminen vaatii valtioilta aikaisempaa huomattavasti aktiivisempaa roolia talouspolitiikassa. Julkisen talouden suunnittelussa tulisikin painottaa ensisijaisesti kestävyys siirtymän tarpeita ja riittäviä investointeja vähäpäästöiseen tuotantoon ja infrastruktuuriin. Perussuomalaiset ovat kuitenkin Halla-ahon kaudella liikkuneet talouspolitiikassaan entistä oikeammalle ja vaatineet koronakriisin vauhdittamana rankkaa julkisen talouden sopeutusta.⁴⁰ Tällainen

talouspolitiikan linja priorisoi talouskuria, jonka toteuttaminen heikentää sekä valtion kykyä riittäviin investointeihin että kansalaisten saatavilla olevia palveluja ja sitä mukaa kansan hyvinvointia, jota tarvitaan vaativan kestävyys siirtymän keskellä.

Perussuomalaisten esiin nostamat – ja samalla kaikkien vähänkään ilmastokeskustelua seuraavien tunnistamat – huolet ovat tietysti myös aiheellisia. Ilmastopolitiikka uhkaa olemassa olevaa teollista rakennetta ja huonosti toteutettuna se myös voi nostaa kansalaisten elinkustannuksia, lopettaa töitä hallitsemattomasti ja asettaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan asuinpaikan tai tulo-tason mukaan. Perussuomalaisten ilmastostrategian pääpaino on näiden uhkakuvien ruokkimisessa ja ilmastopolitiikan vastaisen tyytymättömyyden lietsomisessa, ei näiden ongelmien ratkaisemisessa. Lopputuloksena on agenda, jonka mukaan minkään ei tarvitse muuttua maailmassa, jossa hyvin monen asian täytyy muuttua.

Ilmastopolitiikkaa ei kuitenkaan tarvitse toteuttaa huonosti, vaan sitä voidaan tehdä yhtä hyvin hallitusti ja oikeudenmukaisesti. Suunnitelmallisesti toteutettu oikeudenmukainen siirtymä onkin perussuomalaiselle vihreälle nationalismille myrkyä. Se joutuu perustaviin vaikeuksiin, kun politiikassa pääsee voitolle näköala, jossa vähäpäästöinen tulevaisuus on paitsi mahdollinen myös mielekäs ja kaikille tavoittelemisen arvoinen. Radikaalin oikeiston mahdollisuudet lietsoa ilmastopoliittista tyytymättömyyttä heikenevät, kun ihmiselle tarjotaan siirtymässä vakaa sosiaalinen turva, mahdollisuus kou-

---

Fear? Right-wing Populism and the COVID-19 Crisis in Europe. Finland. Friedrich Ebert Stiftung, <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/stockholm/16950.pdf>, katsottu 12.10.2021.

---

40 Ks. esim. Hatakka, Niko 2020. The Profiteers of

luttautua uudelleen ja tehdä mielekästä työtä, kuin maaseudulla.
jolla jälleenrakennetaan uusi vähäpäästöinen
suomalainen yhteiskunta – niin kaupungeissa

Tero Toivanen

Kirjoittajasta

Hilary A. Moore on rasismiin vastainen poliittinen kouluttaja ja vapaa kirjoittaja. Hän on toinen kirjoittajista teoksissa *No Fascist USA! The John Brown Anti-Klan Committee and Lessons for Today's Movements* (City Lights/Open Media, 2020) ja *Organizing Cools the Planet: Tools and Reflections to Navigate the Climate Crisis* (PM Press, 2011).

Tämän päivän Euroopassa enemmän ihmisiä kuin koskaan aikaisemmin on vakuuttunut siitä, että ilmastonmuutos vaatii kiireellisiä poliittisia toimia. Tämä ei kuitenkaan merkitse vielä itsessään voittoa. Ympäristökatastrofista huolissaan olevat ihmiset voivat olla vaarallisen vastaanottavaisia rasistisille, ksenofobisille ja jopa fasistisille tavoille hoitaa ilmastokriisiä – erityisesti tilanteessa, jossa äärioikeistolaiset ja populistiset toimijat ympäri Eurooppaa nousevat useammin ja useammin asemiin, joissa heillä on merkittävää poliittista valtaa; tämä on myös lisännyt rohkeutta rasistiseen väkivaltaan kaduilla.

Vasemmistolaisten ja edistyksellisten liikkeiden täytyy olla aikaisempaa taitavampia viestinnässään, tarkempia muodostaessaan poliittisia liittoutumia ja asettaa oikeudenmukaisuus aiempaa selkeämmin ilmastokamppailun keskiöön. Panokset ovat yksinkertaisesti liian korkeat. Tämä julkaisu tarjoaa työkaluja tuohon prosessiin: kartan, jonka avulla tunnistaa, mitä meidän ei tule hyväksyä, kuinka vastustaa radikaalin oikeiston tapoja lähestyä ilmastonmuutosta poliittisesti ja kuinka pitää ilmastonmuutos edistyksellisenä poliittisena kysymyksenä.

978-952-7206-28-7 (nid.)

978-952-7206-29-4 (pdf)

ISSN 2670-188X (painettu)

ISSN 2670-1898 (verkkojulkaisu)

